EKİM

İşçi sınıfının kurtuluşu kendi eseri olacaktır

BÜTÜN ÜLKELERİN PROLETERLERİ, BİRLEŞİN! Sayı: 45 Haziran 1991

Öncüsüz bırakma politikası

İşçi hareketi ile ulusal demokratik istemlere dayalı Kürt halk hareketi, Türkiye'nin bugünkü devrimci sürecini besleyen hareket halindeki iki temel toplumsal dinamiktir. Gitgide güç kazanan bu iki hareket, bugün için ne engellenebiliyor, ne ezilebiliyor ve ne de düzenin politik güçleri tarafından denetim altına alınabiliyor. Dahası bu bugün için başarılamadığı gibi, görünür bir gelecekte de başarılabilir görünmüyor.

Burjuvazi bu durumda, kendisi bakımından isabetli bir tutumla, dikkatini öncelikle bu iki toplumsal hareket zemininde güç kazanabilecek olan, ya da Kürdistan'da olduğu gibi bu gücü zaten kazanmış bulunan örgütlü devrimci kuvvetleri tecrit etmek ve ezmek sorununa yöneltmiş bulunuyor. Bunu başarmak, ilk planda her iki toplumsal hareketin muhtemel bir tehlikeli rota kazanmasını engelleyebilmenin, ardından ise düzen kanalları içinde eritebilmenin önkoşuludur. Sınırsız bir gerici şiddet, 12 Eylül'den beri bunun uygulanagelen temel aracıydı. Şimdilerde devreye sokulan yeni "reformlar"la hem şiddet yeni yöntemlerle tamamlanmak isteniyor, hem de şiddetin kendisine yeni bir yasal temel kazandırılıyor.

Kürdistan'da, örgütlü ve gözüpek bir mücadeleyle uzun yılların devrimci ulusal birikimini açığa çıkarmayı başaran PKK şahsındaki devrimci önderlik, bu sayede halk hareketinin de tam desteğini elde etmiş bulunuyor. Halk hareketiyle devrimci önderlik arasında, mücadelenin ateşi içinde, büyük emekler ve fedakarlıklar pahasına kurulmuş güçlü bir siyasal, örgütsel ve manevi bağ var. Burjuvazinin öncelikli hedefi bu bağı koparmak, hiç değilse zayıflatmak, devrimci önderliği tecrit etmek, böylece daha kolay ezebilmektir. Kürt devrimci dinamiğini felç etmenin, halk hareketini düzen için bir tehlike olmaktan çıkarabilmenin yolu öncelikle bundan geçiyor.

Kürdistan'da yıllardır devrimci önderliği ezmek ve halk hareketini sindirmek için şiddetin ve vahşetin her türlüsüne başvuruldu. Sonuç bugün tam bir başarısızlıktır. Halk hareketi ve onunla birlikte devrimci önderlik, sürekli güç ve yeni mevziler kazandı.

Devrimci bir Kürt hareketini Türkiye'deki ve bölgedeki çıkarları için ciddi bir tehlike olarak gören emperyalist dünya, Türk burjuvazisinin bu şiddet politikasına her zaman tam destek verdi. Bununla birlikte, tarihsel deneyimi ve uzun vadeli çıkarlar konusunda daha soğukkanlı düşünebilme yeteneği sayesinde, bunun tek başına yeterli olamayacağını, sorunu çözemeyeceğini önceden gördü ve Türk burjuvazisine, şiddeti bir "Kürt reformu"yla birleştirmesini sürekli telkin etti.

Bütün bir Cumhuriyet dönemine egemen resmi inkarcı politikanın taşıyıcısı olan Türk burjuvazisi, bunda epey bir süre zorlanmakla birlikte, hareket karşısında düştüğü çaresizliğin zoruyla ve Körfez krizinin yarattığı sarsıntı ortamında ani bir "Kürt reformu"yla ortaya çıktı. Bugün artık açıkça ifade edildiği gibi, bu "Kürt reformu", öncelikle "PKK terörü"nü ezme amacına dönüktür. Elbette PKK'da ifadesini bulan devrimci önderliğin şahsında asıl tasfiye edilmek istenen, Türkiye devriminin temel bir toplumsal dinamiğidir.

Hareketin devrimci önderliğinden rahatsız durumdaki Kürt üst ve orta sınıfları "Kürt reformu"un toplumsal dayanakları olmaya aday. Irak Kürdistanı'nda kaderini Batılı emperyalistlere bağlamış uzlaşmacı-işbirlikçi önderliğin siyasal desteği ise, "hamilik" ilişkileri içinde şimdiden kazanılmış bile.

İşçi hareketinde ise durum nispeten fark-

lıdır. Zira işçi hareketi henüz kendi devrimci önderliğini bulabilmiş, onunla birleşebilmiş değil. Bunun zaaflarını ve zayıflıklarını yaşıyor. Fakat bu önderlik boşluğuna rağmen, birbirini izleyen ve her yenisi bir öncekini aşan dalgalar halinde, sürekli bir gelişme çizgisi izliyor. Burjuvazi bugün için bu hareketi dizginleyebilecek bir "reform" olanağına sahip değil. Bunu harekete iktisadi ve kısmi siyasi tavizler vererek yapabilirdi. Fakat iktisadi durumu buna hiç elvermiyor.

Hareketin durdurulamadığı bu koşullarda, ona önderlik potansiyeli taşıyan, birleşmek istek ve çabası içinde olan örgütlü devrimci güçleri ezmek, önem taşıyor. Zira bu birleşme gerçekleştiği takdirde işçi hareketi hızla politikleşecek ve rejim için ilk kez gerçekten tehdit edici bir kimlik kazanabilecektir.

"141-142 reformu" ve buna eşlik eden "antiterör yasası" bu kaygının ürünü. Sol hareketin halihazırda reformist ya da potansiyel olarak buna yatkın kesimi düzen içine alınırken, devrimci örgütler yasal dayanaklara kavuşturulmuş keyfi ve vahşi bir terörle ezilecektir.

Burjuvazinin hesap ve politikaları genel hatlarıyla böyle.

Şüphe yok ki, gerek Kürdistan'daki devrimci önderlik, gerekse bir bütün olarak Türkiye devrimci hareketi bu hesap ve politikaların açıkça bilincindedir. Fakat esas sorun bu hesap ve politikayı boşa çıkartabilmektedir. Buna uygun bir politik güç, yetenek ve faaliyet sergileyebilmektir.

Kendi burjuva sınıflarıyla bağını keserek Türkiye işçi ve emekçi hareketiyle mücadele bağlarını kuvvetlendirmek, Kürt devrimci hareketinin karşı karşıya bulunduğu sorumluluğun en kritik alanıdır. Kendisini tasfiyeden koruyabilmesinin, Kürdistan devriminin sağlıklı ve başarılı gelişimini güvenceye alabilmesinin yolu buradan geçmektedir.

Türkiyeli komünistler ve devrimciler içinse bütün sorun, tam da ulaşmasınlar diye ezilmek istendikleri alana bir an önce kuvvetle uzanabilmektir. İşçi hareketiyle az çok birleşmiş bir devrimci hareketi ezmek bir yana, tecrit etmek bile olanaklı olmayacaktır. Zira sınıf zeminini yakalayabilmek, yalnızca öteki emekçi katmanlarla değil, yanısıra Kürt halk hareketiyle de bir güç ve mücadele birliğini karşı konulmaz bir biçimde kurabilmek olanağı demektir. Bu noktaya ulaşıldığında, devrimci hareket için, kendini savunmaktan, temel toplumsal dinamiklere oturmuş olmanın gücüyle rejime saldırı konumuna geçmek de olanaklı olabilecektir. Zira devrimci yükselişle devrimci önderliğin kesiştiği yerde bir devrim saldırısı için geniş olanaklar var demektir.

Devrimci saflarda bugün, birbirine zıt gibi görünen ama aynı sonuçta birleşen ikili bir zaaf var. Bazıları mevcut ve potansiyel devrimci olanakları yeterli düzeyde kavrayamamanın zayıflığını ve umutsuzluğunu yaşıyorlar. Bu olanakların az çok bilincinde olan başka bazıları ise, onları değerlendirebilmekteki gecikmişliğin ve güçsüzlüğün paniği içindeler. Her iki durumda sonuç aynıdır; güçsüzlük duygusu ve bunun yolaçtığı atalet. Hem olanakların bilincinde olabilmek ve hem de müdahale için hiç bir aşamanın geç sayılamayacağı inancıyla hareket etmek, iyi devrimci olmanın bugünkü en önemli kriterlerinden biridir. Devrimci hareketin tecrit edilmek ve ezilmek istendiği bir evrede ise bunun ayrı bir önemi var.

Komünistler olayların seyri, sunduğu olanaklar, düzen politikaların amaç ve hedefleri gibi sorunlarda bugüne dek hemen hemen hiç yanılmadılar. Değerlendirmeleri, tespitleri ve öngörüleri olaylar tarafından genellikle doğrulandı. Fakat yazık ki, bu bilinci pratik müdahale gücü ve enerjisi olarak değerlendirmede aynı başarıyı gösteremediler. Eldeki güçlerin yetersizliği atalete ve misyon duygusunda zayıflamaya yolaçabildi. Oysa sağlam devrimciler için tersi olmalıydı. Güçlerin sınırlılığı, misyon duygusunun kamçılayıcı gücüyle, bu gücün yaratacağı hırs ve enerjiyle telafi edilebilmeliydi.

"İşçi hareketine ve bu hareket ekseninde sürmekte olan devrimci yükselişe, olayların seyrini ve yönünü etkileyecek bir müdahaleyi başarabilmek inancı ve çabasıyla ortaya çıkabilmeliyiz. Hareketimizin misyonu ve geleceği buna bağlıdır."

Bunlar, '91'e girerken, EKİM kendisini yeni bir dönemin eşiğine getiren Konferansı'na başlamak üzereyken, dile getirilmişti. Şimdi çok daha büyük bir önem ve anlama sahiptirler.

EKİM misyonunun hakkını vermek zorundadır.

EKİM

EKİM I. Genel Konferansı

Değerlendirme ve Kararlar

Parti: Proletaryanın devrimci öncüsü

(Esaslar, görevler ve olanaklar)

İşçi sınıfı devrimcileri olarak komünistler için devrimci sürecin bugünkü evresinde en acil görev, Türkiye işçi sınıfının marksist-leninist temellere dayalı devrimci sınıf partisini yaratmaktır. Komünistler bu sorunu çözüme kavuşturmadan devrimci siyasal mücadelelerinde kalıcı nitelikte hiç bir temel adım atmayı umamazlar. Parti, sonraki adımların da güvencesi zorunlu bir ilk adımdır. Devrim ve iktidar mücadelesinin bugün kavranması gereken en önemli halkasıdır. Zira "iktidar savaşımında, proletaryanın, örgütten başka silahı yoktur". Tarihsel deneyimin ürünü bu temel düşünce, 20. yüzyılın bütün bir sonraki deneyimi tarafından ayrıca ve kesin bir biçimde doğrulanmıştır. Proletarya, nesnel tarihsel konumuyla çağdaş toplumun bu devrimci öncü sınıfı, bilinçli ve örgütlü öncüsü olarak partisine kavuşamadığı sürece, tarihsel amaçlarına başarıyla yürüyebilmek bir yana, bugünkü toplum içinde bağımsız bir siyasal sınıf konumu bile kazanamaz.

Fakat komünisler için parti sorununun taşıdığı aciliyet yalnızca bu tarihsel ve ilkesel öneminden gelmiyor. Bugünün Türkiye'sinde olayların seyri ile işçi hareketinin ulaştığı gelişme düzeyi, parti sorununa ayrıca pratik bir siyasal aciliyet de kazandırmış bulunuyor. Devrimci bir bunalımı olgunlaştıracak olayların hızlandığı ve yayıldığı bir dönemi komünistlerin hala partisiz yaşıyor olmaları bugünün en temel zaafıdır. Gelişen işçi hareketi bu zaafın tüm olumsuz sonuçlarıyla yüzyüzedir. Bu konuda, eylem düzeyinde katedilen mesafeye rağmen hareketin hala sendikalizmin kısır döngüsü içinde sıkışıp kalmasını hatırlamak bile yeter. Hareketliliğin sayılarını sürekli çoğalttığı ve genel bir eğilim olarak devrimcileştirdiği öncü işçiler ise, kendilerini kucaklayacak gerçek bir sınıf partisinden yoksun kaldıkları sürece, sınıfın gerçek öncüleri kimliğini kazanmaktan da uzak kalacaklardır. Daha da kötüsü, parti örgütlenmesinin temel dayanağını oluşturacak bu unsurlar, "sınıfa yöneliş"in moda olduğu bir dönemde, bir örgüt arayışı içinde solun reformist ya da devrimci-demokrat sayısız kümelenmesi içinde dağılmakta, böylece sosyalizm adına işçi hareketine sağlıksız bir bölünmenin ve ideolojik çarpıklığın tohumlarını taşımaktadırlar.

Bu koşullar altında, parti sorununun çözümünde yaşanan her gecikme, dönemin devrimci olanaklarını gereğince değerlendirememeye, hareketlilik içindeki bir işçi sınıfının politik ve örgütsel yönden gelişmeye bu oldukça elverişli döneminde ona gerekli önderliği yapamamaya, ve son olarak, ihtilalci bir sınıf partisine sağlam ve kalıcı bir dayanak olabilecek geniş bir öncü kesimin parti arayışını karşılıksız bırakmaya neden olmaktadır.

Kuşkusuz ki marksist-leninist temellere dayalı bir örgütsel kimlik kazanmayı başarmış komünistler örgütlü güçleriyle olayların ve sınıfın içindedirler. Sınıf hareketinin politik gelişimini hızlandırmak, sınıf öncülerini sosyalizme ve örgütlü mücadeleye kazanmak için politik-örgütsel faaliyetlerini gitgide daha güçlü ve sistemli hale getirmek çabasındadırlar. Fakat onları kendilerini bir parti olarak ifade ve ilan etmekten zorunlu olarak alıkoyan tüm yetersizlikler, doğal olarak bu çabalarda da bir yetersizlik ve zaaf olarak ifade bulmaktadır. Sınıf hareketinin ihtiyaç duyduğu ve ileri işçilerin aradığı, adına layık gerçek bir sınıf partisidir. Geleneksel devrimci hareket bünyesinde son yılların en önemli olayı olarak yaşanan iç ayrışma ve kopmanın, bugün ortaya bu ihtiyacı karşılamak üzere önemli bir parti birikimi çıkardığı bir gerçektir. Fakat yine de bir bütün olarak alındığında, komünistler, bugünkü ideolojik, politik ve örgütsel gelişme düzeyleriyle henüz kendilerini bir parti olarak ifade etmenin uzağındadırlar.

Partileşme bir süreçtir; birbirleriyle kopmaz biçimde bağlı, içiçe geçmiş bir ideolojik, politik ve örgütsel gelişme süreci. Partileşmenin bu boyutlarını birbirinden koparmak, ya da içlerinden birine ötekileri ihmal edecek biçimde tek

yanlı bir ağırlık vermek, sürecin tümünü sakatlayacak, zaafa uğratacaktır. Politik ve örgütsel gelişmeden koparılmış bir teorik gelişme, devrimci pratik amaçlarından kopmuş olmanın kaçınılmaz sonunu yaşayarak oportünizm ya da aydın akademizmi olarak yozlaşacaktır. Teorik gelişme ve yetkinleşme temeli üzerine oturmayan bir politik ve örgütsel gelişme ise, ortaya bir örgüt çıkarsa bile, bu öncü sınıfa yaraşır bir biçimde en ileri teoriyle donanmış gerçek bir partiden tümüyle farklı bir şey olacak, sınıfa ve devrimci mücadeleye önderlik yeteneği ve kapasitesinden yoksun kalacaktır.

Partileşmeye yönelik politik ve örgütsel çabanın esası, sınıf hareketiyle bağ kurmak, sınıfın ileri unsurlarını sosyalizme kazanmak ve sınıfın öncü kesimi olarak örgütlemektir. Bunun yanısıra, bu sürece tabi bir biçimde, devrimci hareket içinde değişik grupların bünyesinde dağınık duran marksist potansiyeli ayrıştırmak ve ihtilalci sınıf partisi çatısı altında birleştirmektir.

I

Teorik gelişme partileşme sürecinin esas ve tayin edici halkasıdır. Zira parti herşeyden önce sağlam bir marksist-leninist teorik temel ve bu temel üzerinde beliren net bir ideolojik kimlik demektir. Parti programı bu çabanın özlü, süzülmüş ve yetkin bir ifadesinden başka bir şey olmayacak, aynı şekilde, partinin taktik ilkeleri de bu çabanın bir ürünü olarak netleşecektir. Devrimci teorinin anlamını ve işlevini doğru kavrayan ve teorik gelişme kavramını da bu kavrayış içinde ele alan her marksist-leninist için, partileşme süreci içinde teorik gelişmenin taşıdığı tayin edici önemi anlamakta bir güçlük yoktur. Teorik gelişme, eşlik ettiği ve yolunu açtığı politik ve örgütsel gelişme süreçlerinin sağlıklı ve başarılı olabilmesinin güvencesidir. Aynı şekilde teorik gelişme, tüm marksist potansiyeli tek bir parti çatısı altında birleştirebilmenin etkili bir yolu ve zorunlu bir önkoşuludur.

İçinden geçmekte olduğumuz tarihsel dönemde marksist-leninistler için teorik gelişme kavramının bizzat bu tarihsel dönemin niteliğinden gelen kendine özgü bir kapsamı ve içeriği vardır. Günümüzde dünya ölçüsünde marksist-leninistlerin karşı karşıya bulunduğu teorik sorunlar, dünya sosyalizminin herhangi bir başka tarihsel dönemiyle kıyaslanamayacak ölçüde kapsamlı, karmaşık ve zorludur. Bu sorunların üstesinden gelecek teorik kuvvetler ise hiç bir dönemle kıyaslanamayacak ölçüde zayıf, yetersiz ve dağınıktır. İçaçıcı bir tespit olmamakla birlikte gerçek budur ve sorunun üstesinden gelebilmek için her şeyden önce bu gerçeği (güçlüğü) bütün açıklığıyla tespit edebilmek gereklidir.

Kuşkusuz sorun hiç de yalnızca tarihsel evrimin bugün ortaya çıkardığı yeni sorunların teorik tahlili ihtiyacından ibaret değildir. Bu kadarı, her tarihsel dönemin kendi olağan teorik gelişme ihtiyacının ötesinde bir anlam ve güçlük ifade etmezdi. Asıl kapsamlı ve zorlu olan, geçmişten birikip bugünün marksist kuşağına miras kalan muazzam sorunlar yığınıdır. Bu yığın yalnızca teorik inceleme ve açıklık gerektiren nesnel süreçler ve olgular toplamından oluşsaydı, tüm güçlüğüne rağmen, bu yine de bir ölçüde kaldırılabilir bir durum olurdu. Fakat asıl vahim olan, yakın geçmişten devralınan teorik mirasın bizzat kendisinden kaynaklanan sorunlardır.

Revizyonizmin büyük tarihsel tahribatı bilimsel marksist teorinin geliştirilmesinde kuşaklar arası bir kopukluk (boşluk) yaratmakla kalmadı, yanısıra, kendi doğrultusunda yarattığı etkiler yoluyla olduğu kadar yolaçtığı karşı tepkilerle de dünya sosyalizmini genel bir teorik kargaşa içine soktu. Geleneksel komünist hareketin yozlaştığı bir evrede devrimci bir siyasal akım olarak yükselen çağdaş popülizm, bir dizi varyasyonuyla sosyalizm adına revizyonizmin devrimci alternatifi olarak benimsendi ve yakın döneme damgasını vurdu. Bu olgu, Komintern'in 1930'larda şekillenen teorik mirası temeli üzerinde, ondan da güç alarak, teorinin bir dizi temel sorununda etkisi hala güçlü bir biçimde süren popülist çarpıklıklara yolaçtı. Revizyonizme karşı marksist-leninist teorinin devrimci ilkelerinde direnmek çabası ve iddiasındaki küçük bir kesimin yaptığı ise, Komintern'in teorik mirasını dogmatik bir tarzda yinelemek, pratik mirasını eleştirisiz olarak benimsemek ve taklit etmekten öteye gidemedi. Bu yalnızca geçmişin zaaflarını devralmak değildi; bu iş daha sonraki bir tarihsel evrede yapıldığı için, devranılan mirasın da gerisine düşmek anlamına geliyordu.

Bütün bunlardan çıkan sonuç, bugünün marksist-leninistlerinin öncelikle bir teorik arınma ve netleşme sorunuyla yüzyüze olduklarıdır. Bu, teorinin bilimsel yöntemi, devrimci özü ve temel esasları sözkonusu olduğunda geçmişe (klasiklere) dönmek, ara dönemin dogmatizminden ve onunla elele giden teorik deformasyonlarından arınmak, fakat öte yandan, bunu, tam da bugünün

gerçek sorunlarına marksist-leninist teorinin ruhuna uygun gerçek yanıtlar bulabilmek üzere yapmak, bugünü kavramanın ve ilerlemenin ayakbağı haline gelen tüm eskimiş kalıp, çözüm ya da formülleri kararlılıkla terketmek demektir. Yığılmış bulunan ve teorik açıklık gerektiren sorunların üstesinden gelebilmenin zorunlu önkoşuludur bu.

Ortaya çıkışlarını ve mevcut ideolojik şekillenmelerini (henüz yetersizlikler taşınsa bile) bu önkoşulu gerçekleştirmeye borçlu olan Türkiyeli komünistler, böylece partileşme sürecinin teorik cephesindeki kritik bir sorunu geride bırakmış bulunmaktadırlar. Geçmişin ağır bir yük oluşturan kısırlaştırıcı şartlanmışlıklarından sıyrılabilmiş olmak son derece önemli bir adım olabilmekle birlikte, buna gerçek teorik sorunların geniş alanına bir ilk çıkışın ötesinde abartılı bir önem vermek, kendini bekleyen asıl teorik görevleri küçümsemek anlamına gelecektir. Zira teorik arınma ve netleşme, Türkiye ve dünya devriminin temel ve taktik sorunlarının tahlili temelinde bir teorik derinleşme ve yetkinleşme aşamasına geçmek için yalnızca bir önkoşuldur.

Şüphe yok ki bu kadarını başarabilmiş olmak bile ancak gerçek sorunlara yönelik bir teorik çabanın ürünü olübilirdi. Komünistler bunu Türkiye devriminin bir dizi temel ve taktik sorunlarında, teorinin devrimci özüne ve toplumun nesnel gelişme düzeyine uygun bir teorik açıklık çabası içinde başardılar. Ulaştıkları bu ilk sonuçlarda derinleşmek ve yetkinleşmek, ve bunu, sosyalizmin ve dünya komünist hareketinin tarihsel deneyimlerinin eleştirici tahlili ve çağdaş dünyanın bugünkü temel sorunlarının tahlili ile birleştirerek, ya da daha doğru bir ifadeyle, bu temel üzerinde yapmak -işte partileşme çabasındaki komünistleri bekleyen teorik sorunların geniş alanı.

İçinden geçmekte olduğumuz tarihsel anın ayırdedici özelliklerinden biri de, dünyada ve Türkiye'de sol için bir dönemin kesin bir biçimde kapanıyor olmasıdır. Dünya komünizminin yaşadığı yozlaşma ortaya revizyonist, popülist ve bu ikisinden de izler taşıyan bir tür ilkel ve dogmatik marksist akımlar çeşnisi çıkarmıştı. Gerici burjuva propagandanın "sosyalizmin yıkılışı" olarak sunduğu şey, gerçekte uluslararası dayanaklarıyla birlikte tüm bu akımların yıkılışıdır. Bunun kendisi, Türkiye'de ve dünya ölçüsünde, Marksizm-Leninizmin gerçek devrimci temeli üzerinde bir yeniden şekilleniş ve yükselişin zeminidir. Tarihsel deneyimin özümsenmesi temeli üzerinde yükselen yeni tip marksist-leninist sınıf partilerinin ortaya çıkacağı bir dönem olacaktır bu. Türkiye devrimci hareketini oluşturan çok sayıda parti, örgüt, grup ve çevrenin yaşamakta ideolojik kimlik bunalımı, aslında kuşkusuz her ülkenin kendi iç özgünlükleri zemini üzerinde olmak üzere, dünya solu ölçüsünde genel bir olaydır. Bu bunalımın kendisi, yakın geçmişin tüm bozucu etkilerinden arınmak ve tarihsel deneyimin özümsenmesine dayalı bir ileriye sıçrayışı yaşamak için bir olanaktır da. Şu veya bu ülkenin marksist-leninist eğilimli güçlerinin bunu ne zaman ve ne ölçüde başarabilecekleri bir dizi özgün faktöre bağlıdır. Devrimci bir toprağın ve gelişmekte olan bir proleter sınıf hareketinin son derece uygun nesnel zemini üzerinde duran Türkiye'li marksist-leninistlerin bu açıdan son derece önemli bir şansa sahip bulundukları ise tartışmasızdır.

II

Parti, sosyalizm ile sınıf hareketinin örgütlü birliğidir. Bu temel ve özlü tanım, öncü partinin ideolojik kimliği ile sınıfsal kimliğini içiçe vurgulamaktadır. Sosyalizm proletaryanın düşünsel temeliyse, proletarya da sosyalizmin toplumsal-maddi temelidir. Parti, bu iki öğenin tarihsel kaynaşmasının cisimleşmiş bir ilk birliğidir ve bu kaynaşmayı tüm sonuçlarına götürmenin temel tarihsel aracıdır.

Aynı temel düşünce partileşme sürecinin pratik boyutlarını da bütün açıklığı ile ortaya koyar. Bize gerekli olan, kuvvetli bir marksist-leninist teorik temeli sağlam bir proleter sınıf tabanı ile birleştirebilen, marksist-leninist ideolojik kimliği proleter sınıf kimliği ile aynı örgüt yapısı içinde kaynaştırabilen bir partidir. Dolayısıyla teorik gelişme, ancak kendisine sınıf hareketiyle birleşme çabası, sınıfın en ileri unsurlarını teorik gelişmeninin sonuçları temelinde sosyalizme kazanmak ve sınıfın öncü kesimi olarak örgütlemek çabası eşlik ettiği takdirde, gerçek bir proleter öncünün inşasıyla taçlanabilir. Bu kavrayış ve buna uygun bir pratik içinde inşa edilmiş bir parti, yalnızca bilimsel bir teoriyle donanmış bir öncü müfreze olmakla kalmayacak, aynı zamanda, işçi sınıfının bir parçası ve örgütlenmesinin en üst biçimi olacak, dolayısıyla sınıfın örgütlü öncü müfrezesi sıfatını taşımaya hak kazanacaktır. Aynı şekilde, teorik gelişmenin kendisi, bizzat bu çabaya hizmet ettiği ölçüde,

onun ihtiyaçlarına yöneldiği ve önünü açtığı ölçüde, devrimci partinin devrimci teorisi olmak niteliğini gerçekten kazanabilecektir. Bu pratik amaçtan kopmuş her teorik çabanın en iyi durumda bile ortaya çıkaracağı sonuçlar, pratik yaşam karşısında etkisiz ve ölü aydın ürünleri olmaktan öteye gidemezler.

Partinin ideolojik kimliği ile sınıfsal kimliğinin birbirinden koparılamayacağına ilişkin düşünce, bir marksist için temel önemde fakat basit bir gerçektir. Ne var ki uluslararası komünist hareketin uzun bir tarihsel döneme damgasını vuran yozlaşma sürecinin yarattığı teorik kargaşa, bu basit gerçeği tümüyle unutturmuş olmasa bile bir hayli bozmuş ve bulandırmıştır.

Bunun olumsuz sonuçları, yakın geçmişindeki toplumsal-siyasal hareketliliğine küçük-burjuva katmanların ve onların aydın temsilcilerinin damgasını vurduğu Türkiye'de özellikle belirgindir. Solun devrimci kanadının popülist ideolojisi parti sorununda önce "ideolojik önderlik", sonra da fiilen bir küçük-burjuva halk partisi olarak ifade bulmuştur. Solun reformist kanadında ise parti sorunu, modern revizyonizmin bürokratik-elitist karakterine uygun bir biçimde, ya bir aydınlar kulübü, ya da küçük-burjuva aydınlar ile sendika bürokratlarının birliği olarak ifade bulmuştur.

Marksist-leninist hareketin doğumunda parti sorununa ilişkin bu temel zaafın tespiti ve eleştirisi özel bir yer tutmaktadır. Bu sanılabileceği ya da hep bu yolla karartılmaya çalışıldığı gibi salt bir pratik-örgütsel sorun değil, tersine, tam da marksist dünya görüşünün özüne ilişkin temel bir teorik-felsefi sorundur. Sosyalist inşanın tarihsel deneyimleriyle de birlikte düşünüldüğünde, bu sorun, yalnızca bugün ve iktidarı alma süreci içinde değil, sonraki dönem için de büyük bir tarihsel öneme sahiptir. Proletarya sosyalist devrimin öncüsü, sosyalist toplumun kurucusu yegane toplumsal kuvvettir. Bu tarihsel misyonu onun adına ve yerine başka hiç bir güç gerçekleştiremez. Tarihsel deneyim böyle iddia ve hevesleri bugün acı bir iflasla noktalamıştır. Partinin öncü rolü tarihsel amaçlarını gerçekleştirmede proletaryaya yol göstermek, örgütleyip seferber etmektir. Bunu ise ancak, yalnızca en ileri teori ile silahlanarak değil, aynı zamanda devrimci sınıfının kopmaz bir parçası ve en ileri kesiminin örgütlü ifadesi olursa yerine getirilebilir. Partileşme sürecinin bu başlangıç evresinde, bu basit fakat uzun yıllar hayli bulandırılmış gerçeğin altı ne kadar çizilse azdır.

Türkiye'nin bugünkü koşulları bu tip bir partinin inşası için son derece uygun koşullar ve olanaklar sunmaktadır. Yeni dönem hareketliliğinin odağında belirgin bir biçimde işçi sınıfı var. Bu döneme partisiz girmiş olmak komünistler için bir temel zaaf olmakla birlikte, bu hareketliliğin kendisi bu zaafı gidermek için bulunmaz bir şanstır. Fakat bu şansı en iyi şekilde kullanabilmek komünistlerin göstereceği politik ve örgütsel yeteneğe ve girişkenliğe bağlıdır. Sınıfın yaşamakta olduğu hareketlilik ideolojik perspektifleri ne olursa olsun, tüm sol akımları kendiliğinden ve karşı konulmaz bir biçimde kendine çekiyor. Sınıf hareketine politizasyonu taşıyarak oynadığı olumlu role rağmen, bu "sınıfa yöneliş" furyası başarı sağladığı ölçüde, uzun vadede işçi sınıfı hareketine bozucu etkiler de taşıyacaktır. Partinin sınıf içindeki kadro rezervleri de böylece bir ölçüde heba olacaktır.

Bu yönüyle bakıldığında teorik gelişmeyi sınıf içindeki pratik-örgütsel gelişmeyle birleştirmek ilkesel bir gereklilik olmanın ötesinde, koşulların dayattığı pratik bir zorunluluktur. Reformizmin ve küçük-burjuva sosyalizminin sınıfın ileri kesimlerini ideolojik ve örgütsel yönden kendi etkilerine aldıkları bir pratik sürece seyirci kalan her partileşme iddiası, bir oportünist ikiyüzlülük değilse eğer, vahim bir politik zaafın ifadesi olacaktır. Sınıf hareketinin ortaya sosyalizme eğilim duyan ve parti arayışı içinde olan hayli kalabalık bir öncü kuşak çıkardığı bir evrede ve ortamda, parti sorununu sınıf hareketinden kopuk ve bu öncü kuşağa rağmen çözme eğilimi ve girişimleri ciddiyetten yoksundurlar ve ancak küçük-burjuva ya da aydın oportünizminin bir yansıması olabilirler.

EKİM saflarında birleşmiş komünistlerin, güç ve olanaklarının en sınırlı olduğu bir evrede dahi, ulaştıkları teorik açıklığın yanısıra, pratiğin sunduğu bu olanakları görmenin de açıklığı ile hareket ederek, pratik ilgilerini sınıf hareketine yöneltmeleri isabetli bir tutum olmuştur. Biriktirilen güçler, yaratılan örgütsel olanaklar, komünistleri, işçi hareketinin pratik seyrine daha sistemli ve etkili bir biçimde müdahale etmek, bu çabayla içiçe sınıf öncülerinin daha geniş bir kesimini sosyalizme ve partileşme sürecine kazanmak aşamasına getirmiştir. Partinin örgütsel inşası bu çaba içinde sağlıklı ve kalıcı bir yapıya ve temele kavuşacaktır. Aynı şekilde, sınıf hareketine müdahale çabası içinde kazanılan bu prole-

ter güçler, ideolojik güçlenmeyle birarada, tüm komünistlerin parti birliğini sağlama sorunun çözücü dinamikleri olarak da temel bir rol oynayacaklardır.

Teorik ve politik ilgilerini proletarya hareketinin tüm temel ve taktik, tarihsel ve güncel sorularına yoğunlaştırmak zorunda olan komünistler, öte yandan, gelişmenin henüz bu evresinde, eldeki güçlerin bugünkü düzeyinde, pratik ilgi ve çabalarını hala da yalnızca işçi sınıfı üzerinde, üstelik onun esas olarak da en ileri, en gelişmiş kesimleri üzerinde yoğunlaştırmak durumundadırlar. İşçi sınıfı içinde ve onun en ileri kesimleri şahsında ihtilalci bir sınıf partisi yaratmak acil görevinin şaşmaz gereği budur.

III

Partileşme sürecinin bir öteki temel halkası örgüt sorunu, partinin örgütsel temellerini yaratmak sorunudur. Örgüt, sosyalizm ile sınıf hareketinin maddeleşmiş birliğinin gerçekleştiği alandır. Kuşkusuz parti salt bir örgütsel yapıya indirgenemez; çok daha kapsamlı ve kapsayıcı bir varlıktır, örgüt onun varoluş koşullarından yalnızca biridir. Fakat bu öylesine bir koşuldur ki, onsuz bir parti gerçekte bir hiçtir. Partinin ideolojik kimliği ile sınıfsal kimliği ancak bir örgüt yapısı içinde birleşip kaynaşabilir, bir anlam ve istikrar kazanabilir. Kendisi ideolojik bir kavrayışın ve siyasal bir amacın ürünü olan örgüt, ama öte yandan, sağlıklı ve tutarlı bir ideolojik gelişmenin en uygun zemini ve siyasal amaçlara başarıyla yürüyebilmenin yegane ve vazgeçilmez aracıdır. Partinin marksist-leninist ideolojik kimliği kuşkusuz ki bilimsel bir teorik çaba ile yaratılabilir. Fakat bu kimliği korumak ve geliştirmek ancak proleter sınıf tabanı üzerinde örgütsel bir varoluşla olanaklı olabilir ve güvenceye alınabilir. Parti ancak örgütsel varoluşu sayesindedir ki devrimci düşünce ve politikanın taşıyıcısı ve uygulayıcısı, hareketin sürekliliğinin güvencesi olabilir. Bu ilkesel önemin ötesinde, soruna partileşme sürecinin pratik sınırları içinden bakıldığında, sınıf hareketine müdahale ve sınıfın öncüleriyle birleşme süreci içinde şekillenen örgüt, şekillendiği andan itibaren bu müdahale ve birleşmeyi ilerletmenin de yegane aracıdır.

Partinin ideolojik ve sınıfsal kimliğine ilişkin belirlemeler örgüt sorunun iki temel yönünü kendiliğinden çıkarmaktadır ortaya. Bir diğer temel yön, örgütün varoluş biçimidir. İki anlamda; ilkin düzen karşısında ve ikinci olarak sınıf içinde. Bu iki varoluş biçimi arasında kopmaz bir ilişki vardır.

İdeolojik kimliği, sınıfsal konumu ve tarihsel-siyasal amaçlarıyla proletaryanın sınıf partisi, kurulu düzen karşısında ihtilalci bir konumdadır ve varoluş biçimi de buna uygun olmak zorundadır. Partinin ihtilalci esaslara dayalı illegal örgütlenme ihtiyacı burdan doğmaktadır. Parti örgütlenmesinin tek ve mutlak varoluş biçimi olmamakla birlikte illegalite temel ve ilkesel önemde bir sorundur. İllegalite sorunun özü düzenin hukuksal çerçevesi içine sığıp sığmamak değil, bizzat düzenin içine sığamamaktır. Türkiye gibi polis rejiminin hüküm sürdüğü bir ülkede bu sorun ilkesel öneminin ötesinde parti için pratik bakımdan da hayati bir sorundur. İhtilalci kimlik korunduğu sürece bu bir parti için varolup-olmama sorunudur.

Partinin düzen karşısındaki ihtilalci ideolojik-politik perspektifi teorik çabayla kazanılsa bile, bu ancak örgütsel varoluş biçimiyle de ihtilalci bir konumda bulunan bir parti yapısıyla güvenceye alınabilir. Bu ikincisi yoksa parti kesin bir biçimde tasfiye edilecektir, ya da bu akibete uğramamak için utanç verici bir tutumla başlangıçtaki ihtilalci ideolojik-politik perspektifini bizzat kendi tasfiye edecektir. İhtilalci bir illegal parti sorunun ilkesel önemi tam da buradan gelmektedir.

İhtilalci örgütlenmeye karşı güçlü bir legalist tasfiyeci akımın varolduğu günümüz koşullarında, parti örgütlenmesini illegal temeller üzerinde hazırlama pratik çabası sağlam ve sarsılmaz inatla sürdürülmeli ve bu çaba tasfiyeciliğe karşı sürekli bir mücadeleyle birleştirilebilmelidir. Fakat öte yandan, partinin bu zorunlu varoluş biçiminin tamamlayıcı öğesi, onun legal biçim, araç ve yöntemleri en iyi şekilde ve sonuna kadar kullanabilmesidir. Düzen karşısında partinin ihtilalci varoluş biçimini ilkesel önemde gören komünistler için, sorun, legal araç ve olanakları küçümsemek ya da bunları illegal örgütlenmenin karşısına koymak değil, illegal bir parti örgütlenmesi ve faaliyeti **temeli üzerinde**, bu temel koşulla uyum içinde, tüm legal biçim, yöntem ve araçlardan sonuna kadar ve ustalıkla yararlanabilmektir. Legal olanakları illegal örgütlenme ve faaliyete **tabi** bir biçimde, onun **hizmetinde** kullanabilmektir. Zira bu yapılmaksızın, partinin illegal örgütlenmesini koruyup geliştirmek kadar, onun kitleler içindeki etkinliğini ve gücünü geliştirip güçlendirmek de son derece güç, hatta olanaksız

olacaktır.

Örgütün sınıf içinde varoluş biçimi ise, fabrika hücreleri temeline dayalı bir parti örgütlenmesi temel leninist düşüncesinde ifadesini bulur. Parti sosyalizm ile sınıf hareketinin birliği ise, fabrika hücreleri temeline dayalı bir parti örgütlenmesi de bu birleşmenin temel ve tarihsel amaçlara, herşeyden önce iktidarı ele geçirme amacına, en uygun örgütsel gerçekleşme biçimidir. Tarihsel deneyim parti örgütlenmesinin sınıf bünyesindeki bu varoluş biçimiyle onun ihtilalci niteliği ve hareket kabiliyeti arasındaki kopmaz ilişkiyi bütün açıklığı ile göstermiştir.

Fabrikalar hergünkü olayların gösterdiği gibi işçi hareketinin mücadele merkezleridir. Hareketin gücü fabrikalarda yatmakta, kalbi fabrikalarda atmaktadır. Bu gücü kullanmak, politik yönden geliştirmek, bilincini ve örgütlenmesini ilerletmek isteyen bir partinin, buna uygun bir örgütsel konumlanış içinde olması işin doğası gereğidir. İşçi sınıfına en kolay ulaşabilmenin, onu en güçlü şekilde kucaklayabilmenin, en geniş kesimlerini etkileyebilmenin, mücadeleye de en etkili şekilde seferber edebilmenin yolu, fabrika çalışması ve örgütlenmesinden geçer. Fabrika temeline dayalı bir politik çalışma ve örgütlenme, partinin proleter toplumsal tabanının ve proleter sınıf bileşiminin olduğu kadar, eylem gücü ve yeteneğinin de güvencesidir. Bu aynı zamanda, sınıf düşmanın saldırılarına karşı sağlam ve yıkılmaz bir örgüt yaratabilmenin de en uygun ve güvenceli bir zeminidir. Parti düzen karşısındaki ihtilalci (illegal) varoluş biçimine en uygun zemini, fabrika hücreleri temeline dayalı bir örgütlenmeyle bulabilir. İki varoluş biçimi arasında daha önce sözü edilen kopmaz ilişki burdan doğmaktadır.

Dünya komünist hareketinin tarihsel deneyimi parti yaşamına ilişkin sorunların hayati önemde olduğunu göstermektedir. İç yaşamında devrimci ilkeleri ve ilişkileri egemen kılamayan partiler zamanla bir iç çürüme yaşayabilmektedirler. Kuşkusuz bu herşeyden önce partinin ilkeli ve sağlam ideolojik konumuyla, militan devrimci mücadelesiyle ve devrimci sınıfla kopmaz ilişkileriyle bağlantılı bir sorundur. Devrimci bir iç yaşam ancak bu temel üzerinde gerçekleştirilebilir. Fakat bu temel üzerinde, parti iç yaşamını düzenleyen ilke ve esasların, gelenek ve değerlerin taşıdığı önem sanıldığından da büyüktür.

IV

Tüm marksist potansiyeli aynı ideolojik ve örgütsel çizgide birleştirmek parti sorunun bir öteki halkasıdır. Bu bir tercih değil, değerlendirilmesi gereken objektif bir olanak ve ihtiyaçtır. Bu objektif olanağı sunan sol hareketin geleneksel yapısı ve bu yapıda gerek kendi iç evrimiyle, gerekse Türkiye ve dünyadaki nesnel gelişmelerin dolaysız etkisiyle yaşanan çözülme ve bundan beslenen ayrışma eğilimidir.

Tümü de '60'lı yıllarda başgösteren toplumsal hareketlilik ve sol uyanıştan kök alan geleneksel sol yapılarda bugün yaşanmakta olan sonu gelmez bunalım bir rastlantı değildir. Temelinde bu yapıların güç ve yaşam kaynağı olan küçükburjuva toplumsal zemindeki çözülme ile ideolojik bakımdan şekillendiren iç ve uluslararası kaynakların çöküşü yatmaktadır. Bu, konjonktürel ve geçici değil, yapısal ve kalıcı bir bunalımdır. Çözüm, çözülme, ayrışma ve bir yeniden saflaşma olarak yaşanıyor, böyle yaşanmak zorundadır.

Bu iç çözülme, ayrışma ve saflaşma sürecini marksist-leninist doğrultuda etkilemek ve ileriye çıkacak güçlerle birleşmek, EKİM'in birlik politikasının esasını oluşturmaktadır.

Dönemin belirgin özelliği olan politik-örgütsel güçsüzlük, dünya ölçüsünde içinden geçilmekte olan tarihsel konjonktürün sürekli güçsüzlük duygusu yayan ezici manevi etkisiyle birleşince, bu sol harekette yaygın ama tam da kendini besleyen bu nedenler dolayısıyla son derece sağlıksız bir birlik eğilimine yolaçmaktadır. Sol harekette geleneksel olarak son derce zayıf olan misyon duygusunu tümden felce uğratan bu tür arayışlar, ideolojik ve ilkesel sorunlarda esneklik adı altında gösterilen uzlaşmacı ve pazarlıkçı tutumlara rağmen, birleşmeyle sonuçlanmadığı gibi eldeki güç ve olanakların tüketilmesi ya da zayıflatılmasıyla son bulabilmektedir.

EKİM , daha başından itibaren, kaçınılmaz olarak darkafalı bir sekterizmle elele giden bu sağlıksız liberal eğilimlere kesin bir tavır aldı. Birlik sorununa, bir öznel ihtiyaç, iyiniyet ve "özveri"ye dayalı bir öznel arayış değil, sol hareketin tarihsel özelliklerinden, evriminden ve bugün artık ayrışmalar için olgunlaşmış çelişkili karakterinden doğan bir nesnel olanak olarak yaklaştı. Nesnel temellere dayalı sağlam bir birlik perspektifi ve politikasının, ancak sol hareketin tarihsel oluşum ve evriminin tahlilinden çıkabileceği düşüncesini ısrarla savundu. Birleşme zeminin ideolojik ve ilkesel esaslarını da buna uygun bir biçimde tanımladı.

Sol hareketimizin 70 yılı aşan bir tarihi var.

Bunun ilk 40 yılına TKP damgasını vurdu. İşçi sınıfının devrimci öncüsü olmak iddiasındaki TKP, kitlesel proleter sınıf tabanından yoksun, ideolojik-politik bakımdan Kemalizmin güçlü etkisi altında, sosyal-reformist bir aydınlar partisi olarak kaldı ve tek başına egemen olduğu bu tarihsel zaman diliminin son on yılında tümüyle tasfiye oldu.

'60'lı yıllar, ileri boyutlar kazanmış hızlı kapitalist gelişmenin uyardığı sınıf çelişmeleri zemini üzerinde, Türkiye'nin modern tarihinde o güne dek görülmeyen büyük bir toplumsal hareketliliğe sahne oldu. Günümüze kadar uzanan sonraki bütün bir döneme damgasını vuran sol hareket, bu toplumsal hareketlilik zemini üzerinde bir bakıma yeniden doğdu, ilk ideolojik-politik biçimlenişini yaşadı, toplumsal dayanaklar edindi. Ağırlıklı olarak şehrin küçük-burjuva katmanları, orta sınıf aydınları, öğrenciler ve sol sendika bürokrasisinden oluşan bir toplumsal taban, solun bu yeniden şekillenişine belirgin bir biçimde kendine özgü toplumsal rengini verdi. Solun düşünsel temelleri ise, bu küçük-burjuva toplumsal zemin üzerinde ve ona uygun bir biçimde, orta sınıf aydınlarınca şekillendirildi. İçten TKP'nin reformist mirası ve Kemalizmin "çağdaş yorumu", dıştan modern revizyonizm ve burjuva karakterdeki milliyetçi popülizm (milliyetçi-darbeci akım), bu ilk ideolojik şekillenişin kendine özgü karakterini belirleyen başlıca kaynaklar oldular.

Bu toplumsal ideolojik şekilleniş içinde ortaya çıkan ve dönemin başlıca iki sol sosyalist akımını oluşturan TİP ve MDD Hareketinin sosyalizm anlayışları, düzen sınırlarını ve kurumlarını aşamayan bir reformist kimliğin ifadesiydi. Bu iki akım programlarının ideolojik-sınıfsal özünde değil, gerçekleştirilmesi yol ve yöntemlerinde ayrılıyorlardı. TİP reformcu-parlamentarist, MDD Hareketi ise radikal-darbeci yöntemleri savunuyor ve izliyorlardı. Bu iki başlıca akım '70'li yıllara egemen sayısız sol parti, grup ve çevrenin iki ana kaynağı oldular ve ideolojik-programatik miraslarıyla bu sonraki dönemi uzun yıllar etkilediler.

TİP'in sonraki döneme bıraktığı güçlü bir reformist-legalist gelenekti ve bunun toplumsal taşıyıcıları küçük-burjuva aydınlar ile sol sendika bürokrasisi oldu. Başlıca politik temsilcilerini TKP, TİP ve TSİP'te buldular ve bu sonraki dönemde sosyalizm iddiasındaki solun reformist kanadını oluşturdular.

MDD Hareketi ise, radikal eğilimi sayesinde kendine çekmeyi başardığı militan gençlik önderleri şahsında, '70'li yıllara damgasını vuran devrimci-demokratik akıma kaynaklık etti. MDD Hareketindeki iç çözülme ve ayrışmalarla ortaya çıkan '71 Devrimci Hareketi, solun uzun bir tarihsel dönemi kapsayan reformist geleneğinden devrimci bir kopmaydı. Politik mücadelede düzen aşılmış, başlıca kurumlarıyla devlet karşıya alınmıştı. Hareketin kendine özgü ideolojik şekillenişini karakterize eden ise, MDD'den devralman programatik mirasın, o günün dünyasında sosyalizm adına dünya devrimci akımına egemen olan devrimci popülizmin etkisi altında devrimci bir yeniden tanımlanmasıydı. Özü itibarıyla sosyalizmin popülist bir deformasyonu, ya da aynı anlamda, sosyalizmin bir küçük-burjuva yorumuydu.

12 Mart sonrasında ortaya çıkan ve solun devrimci kanadını oluşturan sayısız devrimci örgüt bu hareketin mirası üzerinde şekillendi. Devralman miras, pratik deneyimlerin yardımıyla ve yeni dönemin devrimci kitlesel hareketliliğinin uygun ortamında, bazı kaba ideolojik ve politik zaaflarından arındırılmakla birlikte, sınıfsal öz ve programatik çerçeve itibarıyla korundu. Solun devrimci kanadı, '70'li yılların ikinci yarısını kapsayan devrimci yükseliş ortamında büyük bir politik güç ve küçük-burjuva katmanlarda ifade bulan geniş bir toplumsal dayanak elde etti. Bu küçük-burjuva toplumsal zemin üzerinde ve dünya sol hareketindeki bölünmüşlüğün etkisi altında kendi içinde sayısız bölünmeye uğramıştı. Fakat ideolojik, politik ve sınıfsal temel karakteriyle bir ve aynı akımın ifadesi olarak kaldı: Devrimci küçük-burjuva sosyalizmi. Yine de bu gerçek, devrimci hareketin '70'li yıllarda belli kesimler halinde yaşadığı bazı iç farklılaşmaların önemini ve anlamını ortadan kaldırmaz. Bu farklılaşmalar devrimci demokrasinin bir kesimini gitgide reformist sola yakınlaştırırken, bir öteki kesimini reformizm ve revizyonizmle araya daha kesin sınır çizgileri çizmeye ve bu temel üzerinde daha tutarlı bir devrimci kimlik edinmeye yöneltmiştir. Bu teoride dogmatik bir içerikle de olsa Marksizme, pratikte ise işçi sınıfına bir yakınlaşma demekti. Bu farklılaşmanın taşıdığı ideolojik ve politik anlam sonraki dönemde daha iyi görülebilir hale geldi. Reformizme yakınlaşan kesim '80'lerde yaşanan güçlü liberal dejenerasyonun ağırlıklı kaynağı olurken, öteki kesim, liberalizmi de beslemekle birlikte, proleter sosya-

lizmine yönelik bir ilk ileri çıkışın öncelikli kaynağı oldu. Öte yandan, devrimci yükselişin devrimci etkisi, '70'li yılların ikinci yarısında solun reformist kanadı içindeki devrimci öğelerin ayrışmasını ve kopmasını olanaklı kıldı.

'60'lı yıllarda yeniden şekillenen sol hareket, '80'lere gelindiğinde gelişmesinin doruğuna ulaşmıştı. Solun tarihi bakımından '80'li yılların ayırdedici özelliği, reformist ve devrimci kanatlarıyla bir bütün olarak hareketin girdiği bunalım, çözülme ve dağılma süreçleridir. Doğal olarak bu öncelikle karşı-devrimin etkisi altında yaşandı. İdeolojik-politik karakterleri, örgütsel yapıları ve toplumsal dayanaklarıyla zor döneme dayanıksız olduklarını gösterdiler tüm sol parti ve örgütler.

Fakat '80'li yılların ikinci yarısında girilen yeniden toparlanma dönemi, yaşanan bunalımın, karşı-devrimin kendine özgü koşullarıyla sınırlı ve geçici değil, tersine yapısal olduğunu, hareketi dönülmez bir biçimde bir iç ayrışma ve saflaşmaya zorladığını gösterdi. İlkin, doğuş ve gelişme döneminde hareketi besleyen geleneksel toplumsal dayanaklar yitirilmişti. Küçük-burjuva katmanlar belirgin bir biçimde mücadeleden kopmuş, yorgun ve yılgın düşmüşlerdi. Öğrenci hareketi kitlesel karakterini kaybetmiş, geçmiş dönemlerin görkemiyle kıyaslandığında tanınmaz hale gelmişti. Aydınlar hemen tümüyle düzene yamanmışlardı. Sol sendika bürokrasisi ise DİSK'in tasfiyesiyle birlikte büyük güç kaybetmiş, yeni dönemde şekillenen kesimi ise burjuva reformizminin destekçisi haline gelmişti. O güne dek hareketi beslemiş toplumsal tabandaki bu dağılma, geleneksel sol hareketin yaşadığı bunalımın maddi zeminiydi. İkinci olarak, bunalım ideolojik cephedeydi. Solun reformist kanadı tam bir ideolojik çöküş ve çürümeye uğradı, açıkça düzen yanlısı bir konuma geçti. Devrimci-demokrasi ise, halkçı teori ve programları etkili ve cazip kılan küçük-burjuva dalganın kırılmasıyla bir ideolojik kimlik bunalımına girdi. Türkiye'nin modern gerçeklerinin artık daha iyi görülebiliyor olması da, eski teorilere derin bir güvensizliği besleyen bir başka etken oldu. Yeni dönemin hareketliliğine damgasını vuran işçi sınıfına yöneliş bu bunalımı iyice artırdı. Zira tam da bu sayede eski ideolojik şekilleniş ile yeni sınıfsal yöneliş arasındaki çelişki daha açık görülür hale geldi. Yapısal bunalımın üçüncü temel kaynağı ise, şekilleniş ve gelişme döneminde solun değişik kesimlerine uluslararası dayanak olmuş, ideolojik, politik ve moral yönden beslemiş başlıca odakların yaşadığı çözülme ve çöküş oldu. Eski toplumsal dayanaklarını kaybeden, eski ideolojik konumuna artık güvensizlik duyan sola son darbe, uluslararası dayanaklarından da yoksun kalmak oldu. Bu son gelişme, dünya sosyalizminin tarihsel geçmişinden ve akibetinden gelen sorunların daha derinden ve sarsıcı bir biçimde hissedilmesine yolaçtı. Tüm bu etkenlerin içiçe geçmiş baskısı altında geleneksel yapılarda bir çözülme, ayrışma ve bir yeniden saflaşma kaçınılmazdı.

İşte marksist-leninistlerin birlik perspektifi, bu ayrışma ve saflaşma içinde geçmişi ileriye, proleter sosyalizmine yönelik olarak aşacak, net bir sınıfsal bakışa, sosyalizm programına ve ihtilalci sınıf örgütlenmesi fikrine ulaşacak güçleri, yalnızca onları kapsamaktadır.

Tüm bu çözücü dinamiklerin henüz etkisini bugünkü kadar açık ve etkili biçimde gösteremediği bir dönemde, geçmişin tahlili ve eleştirisi temelinde marksist-leninist bir kopmayla ortaya çıkan EKİM, tam da bu yolla, hareketin çelişkili, bir yönüyle liberalizme fakat öteki yönüyle sosyalizme açık ikili karakterinin sunduğu olanakları gördü ve kendi birlik perspektifini bu temelde şekillendirdi. "Herkes Kendi Bayrağı Altına!" şiarıyla yola çıkan EKİM, çıkışının henüz erken bir tarihinde (solu saran liberal birlik ceryanından çok önce, 1988 sonbaharında), şu perspektifi formüle etti:

"Devrimci hareket bir bütün olarak bugün bir iç bunalım, ayrışma ve saflaşma süreci yaşıyor. Bir bütün olarak Türkiye devrimci harketinin yapısı ve bazı temel özellikleri (demokrasi ve sosyalizm ideallerini içiçe temsil etme, Marksizmden değişik düzeylerde etkilenme, işçi sınıfına duyulan samimi yakınlık vb.) bunu olanaklı kılmaktadır. Hangi kesimden, ne zaman, ne ölçüde ileriye, Marksizme yönelen güçler ya da unsurlar çıkabilir? Bu konuda şimdiden kesin şeyler söylenemez. Ama marksist-leninistlerin ideolojik mücadeleleri ve siyasal çabaları, gelişecek işçi hareketine olumlu etkisi, uluslararası revizyonizmin iyice çürümesi, Batı kapitalizmiyle açıktan bütünleşerek ve Marksizme açık ve kaba saldırılara girişerek bugün yaşamakta olduğu yeni süreçlerin tersten olumlu etkisi vb. etkenler, bunu kolaylaştıracaktır. Marksist-leninist teorinin esaslarından ve temel ilkelerinden taviz vermeksizin, Türkiye devrimci hareketine bu geniş perspektifle bakmak, umutlu ve güvenli olmak, tekke-

cilikten ve dargörüşlülükten kaçınmak gerekir."

Bu geniş perspektife uygun davranan hareketimiz bu amaçla soldaki tüm gelişmeleri yakınen izlemiş, mümkün ya da muhtemel tüm olanakları değerlendirmek kaygısı içinde olmuştur. Geçmiş ideolojik konumuna göre önemli bir ilerleme sağlamış bir aydın çevreye gösterilen ilgi de bunun ürünü oldu. Fakat EKİM, bu çevrenin politik ve örgütsel bakımdan içinde bulunduğu açık tutarsızlığın ideolojik anlamını pratik ilişkilerde yeterince değerlendiremedi. Partinin aydın öğe ihtiyacını haklı olarak gözeten ve devrimci harekette hayli sınırlı aydın potansiyelini bu çevrenin şahsında değerlendirmek devrimci kaygısıyla gösterilen birlik girişimi, bu çevrenin geçmiş legalist-reformist geleneğinden ve aydın karakterinden gelen zaaflarının sanıldığından da güçlü olduğunu gösterdi ve birlik amacı çerçevesinde başarısızlığa uğradı. Fakat neticede, kendisini gizleyen peçeyi yırtarak aydın oportünizmini açığa çıkarmak, ideolojik gelişmeyi politik ve örgütsel gelişmeyle tamamlamak eğilimindeki bir kısım devrimciyi oportünist kanattan ayrıştırmak gibi bir önemli başarıyı da sağlamış oldu.

Devrimci hareketin ihtilalci sınıf partisine açık aydın öğeleriyle birleşmek hala da önemli olmakla birlikte, birlik sorunun herşeyden önce çeşitli gruplara dağılmış sosyalist işçilerle ve sınıf hareketiyle bağı olan devrimci güçlerle marksist-leninist bir çizgide ve sınıf tabanına dayalı bir ihtilalci örgüt zemininde birleşmek sorunudur. Partileşme sürecine hizmet edecek, gerçekten güç katacak asıl birlik (dolayısıyla parti) güçleri, devrimci hareketin bu alanda birikmiş potansiyelidir. Aydın ya da bugün için sınıf dışı güçleri kazanmak doğal olarak bu sürece tabidir. Bu sonuncu güçlerin, kendi objektif konumlarının da etkisiyle, tutarlı ve ilkeli olmaktan uzak, pazarlıkçı, idolojik uzlaşma, taviz ya da bulanıklığa dayalı ve görüşme diplomasisi yöntemine eğilimli bir birlik arayışı içinde olduklarını deneyimler gösteriyor. İlkeli ve amaca uygun bir birlik çabası, bu sağlıksız eğilimlere karşı kesin bir mücadeleyi de kapsamak zorundadır.

Ayrışma ve saflaşma süreçlerinde etkili olabilmenin ve ileriye çıkacak güçlerle birleşebilmenin tayin edici iki faktörü, ideolojik güçlenme ile sınıf hareketiyle birleşmede katedilecek mesafedir. Bu iki faktörün birleşik gücü ve etkisi, birlik sorununu çözmenin, marksist potansiyeli partileşme süreci içinde birleştirebilmenin tutarlı ve biricik etkili yoludur. Bu temelde kavranmış bir birlik çabası, ideolojik sorunlarda netlik ve tutarlılık arayan sağlam devrimcilerle, şu veya bu gruba dağılmış devrimci işçileri karşı konulmaz bir biçimde kendi kanalında toplayacaktır.

V

EKİM, devrimci hareketin girdiği iç ayrışma sürecinin erken bir döneminde hareketin geleneksel platformundan kesin ve köklü bir kopuş olarak doğdu. Gelişmesinin daha başlangıç aşamasında partileşme sürecine somut bir bakışı ifade eden şu değerlendirmeyi yaptı:

"Küçük-burjuva sosyalizminin demokrasi ve sosyalizm ideallerini yıllarca içiçe temsil etmiş olmasının bir sonucu olarak, Türkiye devrimci hareketinde proleter sosyalizminin önemli bir potansiyel gücü çeşitli grupların bünyesinde dağılmışolarak varlığını sürdürüyor. Dolayısıyla ayrışma zamana yayılarak sürecektir.

"Biz, bugün için, genel ideolojik mücadelenin yanısıra, bunun vazgeçilmez bir tamamlayıcısı olarak, ancak kazandığımız güçleri en iyi biçimde örgütlendirip mevzilendirebildiğimiz, yeni, eskisinden farklı, bir siyasal sınıf örgütlenmesi ve pratiği gerçekleştirebildiğimiz ölçüde, sözkonusu ayrışmayı hızlandırabilir ve proleter sosyalizminin saflarına eskinin kazanımı yeni güçler katabiliriz. Öte yandan, yine bunu yapabildiğimiz ölçüde, genişlik ve derinlik açısından tarihinin en ileri boyutlarını kazanmakta olan işçi hareketinin ortaya çıkardığı ve çıkaracağı yeni güçlerin en geniş ve en iyi kesimini kazanmak da olanaklı olacaktır.

"Kısaca şöyle ifade edebiliriz: Gerek geçmişin birikimi olan ve halihazırda varolan eski güçlerden, gerekse de işçi hareketindeki canlanmanın ortaya çıkaracağı yeni güçlerden mümkün olan en çoğunu proleter sosyalizminin saflarına katmak, siyasal faaliyet ve örgütlenmede atacağımız adımlara bağlı; ideolojik-siyasal yönelimimizi, siyasal-örgütsel bir kimliğe kavuşturup, maddi bir güce dönüştürebilmemize bağlı. Düşünceyi eylemle, teoriyi kendine uygun pratikle tamamlayamadığımız sürece, hiç bir inandırıcılığımız olmayacak, dahası ideolojik bozulma ve yozlaşma kaçınılmaz olacaktır. Bu kısa açıklama Merkez Komitemizin tarihi ve güncel boyutlar taşıyan büyük görev ve sorumluluklarını vurgulamak içindir." (Nisan 1988)

Burada, partileşme sürecini birbirleriyle kopmaz bir biçimde bağlı bir ideolojik-politik ve

örgütsel gelişme süreci olarak kavramakla kalmayan, fakat partinin maddi güçlerinin iki alanını da isabetle değerlendiren açık bir kavrayış var.

Fakat daha da önemli olanı, bunun kesin bir misyon bilinci içinde ele alınışıdır. EKİM, kendini sonraki sürecin etkin ve sürekli bir dinamiği olarak tanımlamakta, ilk kopuş olmanın büyük sorumluluk bilinciyle yaklaşmaktadır görev ve hedeflerine.

Bütün bir sonraki gelişme sürecini bu perspektif çerçevesinde yaşayan EKİM'i, biriktirdiği ideolojik ve örgütsel güçlerden dolayı, bugün, partileşme sürecinin bu evresinde, daha büyük sorumluluklar beklemektedir. Bu, ihtilalci bir sınıf partisi arayışı içindeki öncü işçilere ve bir parti çatısı altında birleştirilmek ihtiyacı içindeki tüm marksist-leninist potansiyele karşı yerine getirilmesi gereken vazgeçilmez bir sorumluluktur.

EKİM, tüm temel alanlardaki görev ve hedeflerini, çıkışında olduğu gibi bugün de, partileşme sürecinin görev ve hedefleri içinde tanımlamakta, onunla özdeş olarak ele almaktadır.

Kağıthane'de işçi eylemi

23 Mayıs'ta Kağıthane deresinde 130 işçinin katıldığı bir yürüyüş gerçekleştirildi. Hasel Halı Fabrikası grevinin 59.gününde fabrika işçileri Kağıthane Belediyesi, çevre fabrika ve işyerinden işçilerin de desteğiyle 500 metre uzaktaki bir alanda toplanarak fabrika önüne yürüdüler. Katılan işçi sayısının azlığı ve pratik eksiklikler bir yana, bu yürüyüş anlamlı özgünlükler taşımaktadır.

İlk olarak, grev yerini ziyaret edip çay ve şeker götürmekten öte, grevdeki işçilerin eylemine kitlesel olarak katılarak sınıf dayanışması fikrini bir üst boyuta sıçratması yönünden önemlidir.

Bu ortak yürüyüş kararı İstanbul işçi kurultayı çalışmalarından çıkmıştır. Ve eylem, sınıfın birlikte ve dayanışmasını bir istem, bir özlem olmaktan çıkarmış, bizzat yaşanan ve gerçekleştiği anda coşku ve heyecan yaratan bir gerçeklik haline getirmiştir.

Hasel Halı Fabrikası, Tekstil-İş kolunda Hak-İş'e bağlı Öz-İplik-İş'in örgütlü olduğu, 500 işçinin çalıştığı bir fabrikadır. Yaklaşık 500 işçi çalışmaktadır. Bu dönemde 150 işçi atılmış, geriye kalan 350 işçi ise greve çıkmıştır. Patron ünlü bir Hacı'dır. Her yıl işçilerin %30'u işten atılmakta ve yerine uzlaşmacı ve "köle ruhlu oldukları" için "Fetullahçı" işçiler alınmaktadır. Bu nedenledir ki, bu işyerinde 260 bin TL asgari ücretin üzerinde para alan çok azdır. Onlar da işbirlikçiler ve prim sistemiyle çalışan dokumacılardır.

Hayat koşulları böylesi bir fabrikayı bile greve götürmüş, 50 kadar idari personel ve işbirlikçinin dışında tüm işçiler greve katılmıştır. Grevi sendika değil, bizzat işçiler başlatmıştır.

Fabrika işçilerinin geri bilincinden dolayı şimdiye kadar en yakın fabrika ve işyerlerince dahi desteklenmezken, bu onun için sınıf birliği ve mücadelesi açısından son derece anlamlı ve önemli eylemlilikler gerçekleştirilebilmektedir. EKİM bölge örgütü bu eylemin gerçekleşmesinde beyin ve omurga rolü oynamıştır. Yürüyüş kortejinin önünde "işçi sınıfının kurtuluşu kendi eseri olacaktır" ve ortasında "Kahrolsun sermaye düzeni, yaşasın işçilerin birliği" yazılı pankartlar taşınmıştır. Bu pankartlar işçiler tarafından fabrika önündeki demirlere asılmış, polisin müdahalesine rağmen indirilememiştir. 15 dakika sonra polis kendisi indirmiştir.

Yürüyüş boyunca "işçiler elel genel greve", "Yaşasın işçilerin birliği", "Hasel işçileri yalnız değildir" sloganları atılmış, fabrika önünde ise şiir okuma ve konuşmalardan sonra dağılınmıştır. Polisin eylemin temsilcisi kim sorusuna karşılık, bir bayan işçinin "burada temsilci yok, hepimiz temsilciyiz, alacaksanız hepimizi alın" diye karşılık vermesi üzerine polis saldırı cesareti gösterememiştir.

Deneyimsizlik ve bilinç geriliği Hasel işçilerini patronun ve sendikanın oyunları karşısında ne yapacağını bilememe ve dağılma tehlikesiyle karşı karşıya bırakmaktadır.

Fakat bölge fabrikalarındaki ileri işçilerin ve komünistlerin desteğiyle bu eksiklikler giderilebilecektir. Kurultay çalışmalarının kararıyla Hasel için maddi destek kampanyası açılmış, Kağıthane Belediyesi işçilerince toplanan 2.750.000 TL işçilerce oluşturulan grev komitesine verilmiştir. Grev komitesi gece, vizite eylemi vb. etkinlikler yapılması kararı almıştır.

Grev eyleminin kendisi Hasel işçilerine, patronun işçileri yönelik işlediği günahlardan arın-

(Devamı s.42'de)

EKİM I. Genel Konferansı

Değerlendirme ve Kararlar

İşçi hareketi ve sosyalist hareket

Son on yılın ilk kesiti işçi hareketinin ve devrimci hareketin karşı-devrim tarafından yenilgiye uğratılmasını simgelerken, son beş yıllık dönem ise işçi hareketinin yeniden ama daha kapsamlı bir yükselişini simgelemektedir.

Nesnel göstergeler açısından uzun süredir emek-sermaye çelişkisinin temel bir hale geldiği Türkiye'de, gecikerek de olsa, işçi sınıfı toplumsal muhalefetin fiilen önderliğini üstlenerek bu çelişkiye siyasal anlamını da tartışmasız bir biçimde kazandırıyordu. Bu gecikmişliğin kendisinin sol hareketin teorik-stratejik geriliklerine önemli bir dayanak olduğunu biliyoruz. Bir başka açıdan ele alındığından işçi sınıfının nicel ve nitel gelişme boyutlarındaki eşitsizlik olarak da formüle edilebilecek olan bu durumun tarihsel nedenleri hakkında aydınlanmak, teorik-stratejik sorunlardaki geri formülasyonları mahkum etmek açısından gerekli olduğu gibi, bugünkü işçi hareketinin özelliklerini, dinamiklerini ve yönelimlerini kavramak açısından da gereklidir.

Kuşkusuz komünist hareket açısından işçi hareketinin gelişimini, yönelimlerini vb.kavramak, değiştirmek için zorunludur. Öte yandan değiştirmek amacı, harekete müdahalenin araç ve sorunlarında da açıklığa kavuşmayı zorunlu kılar.

*

Yüzyılın ilk çeyreğinde gerçekleşen burjuva devrimi döneminde işçi sınıfı son derece güçsüzdü. Bu nedenle bağımsız bir siyasal güç olarak devrimin önderliğine yönelemediği gibi, bu devrime aktif katılımıyla elde edebileceği demokratik siyasal gelişme imkanından da önemli ölçüde yoksun kaldı.

Cumhuriyet arifesinde Osmanlı ekonomisinin tam anlamıyla dışa bağımlılığı, sermayenin özellikle yabancı uyruklu levanten kesimin elinde olması, ayrıca yabancı uyruklu işçilerle Türk uyruklu işçiler arasında eşitsiz bir uygulamanın yaygınlığı, işçi sınıfında çarpık bir anti-emperyalist bilincin oluşmasına neden oldu.

Nicel ve nitel gelişmemişliğinden dolayı bağımsız bir tavır gösteremeyen işçi sınıfı, önce ittihatçıların ve daha sonra kemalistlerin "hürriyetçi" ve "anti-emperyalist" şiarlarının peşinden gitti.

İşçi sınıfı mülksüzleşme sürecinin henüz başlarındaydı, kırla yalnızca kültürel bağlarını korumuyordu, aynı zamanda kuvvetli bir iktisadi bağ da mevcuttu. İşçi sınıfının bu yarı köylü özelliği ve yargıları kemalistlerin yaratmaya çalıştığı sınıflarüstü devlet imajının etkili olmasını kolaylaştırıyordu.

Türkiye'de işçi sınıfının 1920'lerde kemalist diktatörlüğe karşı giriştiği çeşitli eylemlerden sonra, kendiliğinden anlamda ilk bağımsız kıpırdanışları 1945-46 yıllarına rastlar. İşçi hareketindeki bu bağımsızlaşma eğilimi çeşitli faktörlerden beslenmektedir. Savaş döneminin yoğunlaşan baskıları ve yoksulluğu, diğer taraftan faşizmin dünya çapında yenilgiye uğratılması ve bu zaferde olarak dolaysız en önemli paya sahip olan sosyalizmin dünya çapında artan prestiji ve bunlara ek olarak sosyalistlerin yerel etkinlikleri bu faktörlerin en önemlileriydi.

Burjuvazi bu gelişimi sıkıyönetim ilan ederek ve ardından mevcut iki sosyalist parti ve yerel sendikaları tasfiye ederek önlemeye çalıştı.

1947 yılında bir sendikalar kanunu çıkarıldı. Bu tarihten sonraki dönem sendikaların tam anlamıyla devlet vesayetine alındığı bir dönem oldu. 1952 yılında Türk-İş kuruluna kadar CHP işçi büroları aracılığıyla sendikaları doğrudan denetliyordu.

1952'de Türk-İş'in kurulması bir yandan mevcut yerel sendikaların merkezileşmesini sağlarken, burjuva iktidarın da sendikalar üzerindeki denetimini pekiştirdi. Türk-İş'in kuruluşunda Amerikan sendikacılığının tipik temsilcisi AFL ve soğuk savaşın sendikal alandaki uzantısı ICFTU ve hatta (AID, AAFL vb. aracılığıyla) CIA, son derece etkin rol oynadılar.

*

Türkiye'de kapitalist gelişmenin 1950'li yıllarda hızlanması, işçi sınıfının saflarının da kalabalıklaşmasını beraberinde getirdi. 1960'lı yıllarda bu gelişme daha da ivme kazandı. İşçi sınıfının kitlesel olarak çalıştığı fabrikaların sayısı artmaya başladı. Böylece işçi sınıfı toplumsal muhalefete damgasını vurabilecek bir güce ulaşmaya başlıyordu. Öte yandan bu gerçeğin kendisi, işçi sınıfının genç ve henüz mücadele deneyimi zayıf bir sınıf olduğunu göstermektedir.

1960'lı yıllar işçi sınıfının grev hakkını elde ettiği, çeşitli mücadele girişimleriyle artan gücünü pratikte de sınadığı bir dönemdi. Bu gerçeğin diğer bir ifadesi burjuvazinin işçi sınıfını Türk-İş aracılığıyla denetlemesinin gittikçe daha güç bir hale gelmesidir.

Türk-İş kamu kesiminde örgütlü olduğu iş kollarında ciddi bir mücadele yürütmeksizin sendikacılık yapabiliyorken, özel kesimde "dialog" yoluyla kazanımlar elde etmek daha zor oluyordu. Mücadele yolu ile hak elde etmek ise Türk-İş açısından yabancı bir yöntemdi. Sınıfın özellikle özel sektörde çalışan kesiminin hareketliliği yükseliyordu. Paşabahçe grevinde Türk-İş'in bir kez daha işçilere ihanet etmesinin ardından, TİP'in de etkisiyle bazı sendikalar, Türk-İş'ten koparak DİSK'i kurdular.

DİSK, işçi sınıfının kendisine çizilen dar çerçeveden çıkma arzusuyla yükselen eylemliliğinin bir ürünüydü. DİSK'in kuruluşu işçi sınıfının bağımsızlaşma eğilimini temsil ediyordu, ama DİSK yönetimi hiçbir zaman sınıf hareketinin bu dinamiğinin temsilcisi olamadı.

15-16 Haziran, işçi hareketinin DİSK yönetimini aşan ilk girişimiydi. İşçiler DİSK'in kapatılmasını militan bir tarzda önlemeye çalışırken, DİSK'in bürokratik yönetimi ise militan işçi hareketinin kendisini dizginlemeye çalışıyordu.

1971 faşist diktatörlüğünün ardından ve özellikle 1970'li yılların ortalarından sonra DİSK yönetimi işçi hareketinin önüne daha açık bir engel olarak çıkmaya başladı. Bu tarihten sonra DİSK "kendiliğinden işçi hareketinin" önlenmesi gerektiği yönünde açıklamalar yapmaya başladı.

1978-80 dönemi işçi hareketinin önderlik boşluğu nedeniyle ilerleyemediği ve bu anlamda durgunlaştığı bir dönem oldu. Bu yıllarda devrimci demokrasinin bazı kesimlerinin işçi sınıfına artan ilgisi ise yolaçıcı olmak bir yana işçi hareketini bölücü ve sosyalist harekete karşı güvensizliği artırıcı bir işlev gördü.

1980 faşist askeri darbesi bu koşullar içerisinde gerçekleşti. İşçi sınıfı darbeyi tam bir suskunlukla karşıladı.

*

İşçi sınıfının nicel bir güce ulaştığı dönemlerde dahi mücadelenin geri bir düzeyde seyretmesinde önemli bir diğer faktör, sınıfın programatik, taktiksel ve örgütsel anlamda siyasal bağımsızlığını sağlayabilecek bir örgütlülüğün bu tarihsel kesitte mevcut olmayışıdır.

Gerçekten de söz konusu tarihsel dönemde, sol hareketin tüm temsilcileri işçi sınıfını burjuvaziden bağımsızlaştırmak yerine ve sosyalizm adına, esasen sınıfı Kemalizme, anayasaya, orduya vb. dolayısıyla düzen çerçevesine bağlamaya yönelik bir faaliyet yürütmüşlerdi.

Şefik Hüsnü TKP'si, kemalist burjuvazinin burjuva devrimi sonuna kadar ilerletmesi gerektiğini ve ancak bu tarihsel dönemden sonra sıranın işçi sınıfına gelebileceğini savunuyordu. Dolayısıyla TKP işçi sınıfının rolünü reformlar elde etmeye yönelik bir mücadele ile sınırlıyordu. Üstelik bu reformların kemalist iktidarı "rahatsız" etmemek gibi kendi içinde bir sınırı da vardı. Örneğin, Şeyh Sait isyanının ardından kemalistleri desteklemekle TKP, yalnızca Kürtlerin katledilmesini desteklemek gibi bir siyasal ihanetle yetinmiyor, aynı dönemde işçi sınıfının bütün temel haklarının alınmasına ve yoğun bir baskı altında kalmasına da boyun eğiyordu.

1961'de bir grup sendikacı tarafından kurulan TİP ise, işçi sınıfı üzerinde sendikalar aracılığıyla etkili olmaya çalışıyordu. Mücadelesi sendikalist-parlamentarist anlayışa dayanan TİP için, işçi sınıfı, bir oy potansiyeli olarak önem taşıyordu. Parlamentarist anlayış, TİP'in sınıfsal ayrımları silikleştirmesinin, parlamenter çerçeveyi aşacak devrimci çözümlere düşmanca yaklaşmasının nedeni oluyordu.

TİP'in reformizmine bir tepki olan MDD akımı açısından işçi sınıfının politik olarak hiç bir önemi yoktu. Ordu ve küçük-burjuva katmanlar MDD'ciler açısından temel-toplumsal politik dayanaklardı.

1970'lere gelinirken MDD içinden küçük-burjuva devrimciliği yönünde bir kopuş yaşandı. Mücadele biçimleri açısından devrimci bir tavrı simgeleyen bu akımlar için de, işçi sınıfı yalnızca halkın sıradan bir öğesi olarak önem taşıyordu. 1970'li yıllarda küçük-burjuvazinin dünya

çapında ve Türkiye'de artan bir politizasyon yaşaması, işçi sınıfının eylemselliğinin ise nispeten geri bir düzeyde olması, bu akımların tarihsel-sınıfsal dayanakları oldu.

Öyleki 15-16 Haziran işçi eylemleri dahi bu kesimlerce ilk anda kendi stratejilerine kanıt sayıldı. 15-16 Haziran eylemlerinin sonuçlarını değerlendiren İbrahim Kaypakkaya, bu eylemi şehirdeki devrimci mücadelenin sınırlılığının bir göstergesi saydı ve kırlara çekilmek gerektiği sonucuna vardı. Mahir Çayan ise işçi sınıfının yalnızca ideolojik anlamda önder olabileceği sonucuna ulaştı vb.

1971 darbesinin ardından yeniden ve güç toplayarak siyaset sahnesine çıkan sol hareketler esasen aynı sınıf çizgisini sürdürdüler. 1978 yılından sonra işçi sınıfına yönelme kaygısı duyan bazı gruplar ise, DİSK'in sendikal etkinliğine karşı anarko-sendikalist alternatifler önermekten öteye gidemediler.

Özetle '70'li yıllar işçi sınıfıyla devrimciliğin birleşemediği ve sınıfın reformizmin politik ve örgütsel denetiminde olduğu bir dönem olarak yaşandı.

*

1950'lerde kapitalizmin kazandığı gelişme ivmesine bağlı olarak mülksüzleşme süreci de hızlanmıştı. 1970'li yıllar, nüfus içinde yarı proleter öğelerin ağırlığının arttığı, 1980'li yıllar ise tekelleşmenin aldığı boyutlara paralel olarak mülksüzleşmenin de son derece hızlandığı yıllardır.

Bugün işçi sınıfının kırla bağları önemli ölçüde azalmış durumdadır. Toprak sahibi işçilerin işçi sınıfı içindeki payı ancak %3-4'leri bulmakta ve bunlarda kırdaki topraklarından ciddi bir ek gelir elde edememektedirler.

İşçi sınıfının sosyal bünyesi hakkında belirtilebilecek diğer bir önemli özellik, sınıf içinde ikinci ve hatta üçüncü kuşak işçiliğin artık sözkonusu olmaya başlamasıdır. Henüz işçi sınıfının önemsiz bir kesimi üçüncü kuşak işçi kategorisine girerken, ikinci kuşak işçilerin işçi sınıfı içindeki payı %30-40'lar civarındadır.

Bütün bu göstergeler işçi sınıfının geçirdiği evrimi ve bugünkü anlamını kavramak açısından önem taşıyor.

Türkiye işçi sınıfı mülksüzleşerek fabrikaya dolmuş bir kitleyi değil, fabrikanın içinde iken süreç içinde mülksüzleşmiş bir kitleyi temsil etmektedir. Bu gerçek bilince çıkartılmadan işçi hareketinin gelişim evrelerini ve bugününü doğru değerlendirebilmek mümkün değildir.

*

İşçi hareketinin bugün ulaşmış bulunduğu düzey, yalnızca son on yıldır uygulanan iktisadi politikaya ve 12 Eylül faşist diktatörlüğü tarafından çizilen yasal çerçevenin darlığına bağlanamaz.

Uygulanan iktisadi politikanın ve bu politikada özellikle kamu sektörünün oynadığı "öncülük" rolünün, sınıf hareketinin genelleşmesinde önemli bir payı olduğu açıktır. Ayrıca mevcut yasal çerçevenin darlığı, işçi hareketini daha ilk adımda yasalarla karşı karşıya getirmiş ve eylemlerine yasadışı biçimlerin hakim olmasını sağlamıştır. Fakat işçi hareketindeki bu önemli ilerleme, onun kazandığı tarihsel birikimler ve geçirdiği iç evrim gözetilmeden, yalnızca uygulanan iktisadi politikanın etkileri ile açıklanamaz.

İşçi hareketinin değerlendirilmesinde bu unsurlar yeterince gözetilmediği zaman, hareketin yüzeysel görüntüsüne, taleplerin genel mahiyetine ve zaaflarına dahaçok önem verilmekte, bu da popülist eğilimlerin meşrulaştırılmasına dayanak yapılabilmektedir.

Kuşkusuz işçi hareketi dün de, bugün de temel olarak kendiliğinden bir karakterdedir. Fakat "kendiliğindenlik vardır, kendiliğindenlik vardır." Bugün işçi hareketi sendikal bir cenderenin içindedir ama sendika bürokrasisinin kuyruğunda değildir. Oysa dün, kamu sektöründe çalışanlar üzerinde Türk-İş'in, özel sektörde çalışanlar üzerinde DİSK'in önemli bir otoritesi vardı ve sendikal bölünmüşlüğün işçi hareketi üzerinde ciddi etkileri sözkonusuydu.

Bugün işçi hareketi genel olarak burjuva bilincin sınırları içindedir ama hiçbir burjuva partinin kuyruğunda değildir. İşçiler hala çeşitli burjuva partilere oy vermekle beraber onları bir "umut" olarak görmemekte, mücadelenin merkezine gittikçe kendilerini daha açık bir biçimde yerleştirmektedirler. Dün sendikal bölünmüşlüğe paralel olarak, işçiler burjuva partiler tarafından da bölünmüş durumdaydılar. Bu bölünmüşlük işçilerin birlikte hareket etmelerini engelleyecek denli güçlüydü. Bugün işçi sınıfı, her şeyden önce "işçi" olmanın bilinciyle birlikte hareket etmeye özel bir önem vermekte, burjuva partiler arasında bölünmüşlüğün hiçbirciddi etkisi bulunmamaktadır.

Bütün bunlar işçi hareketinde bağımsız bir sınıf olarak davranma eğiliminin arttığını göstermektedir.

İşçi sınıfı 1960'lardan beri sürekli artan sayısal gücünü bugün artık önemli bir toplumsal-siyasal güç haline dönüştürmektedir.

Dünün iktisadi ve kültürel açıdan kırla önemli bağları bulunan "yarı-proleter" işçi sınıfı, bugün önemli ölçüde mülksüzleşmiştir. Ayrıca kadınların da üretim sürecinde etkinliklerini arttırmalarıyla sınıf üzerindeki köylü yargıların kırılması ve fabrikadan eve uzanan bir işçi kültürünün baskın hale gelmeye başlaması bir başka önemli değişimdir.

Küçük-burjuvazinin geçmiş dönemdeki siyasal aktivitesini yitirip durgunlaştığı bir dönemde, işçi sınıfının yükselen eylemliliği, ihtilalci sınıf partisinin yaratılması açısından da uygun bir zemin olmaktadır.

Bu aynı zamanda, siyasal varlığını durgun bir işçi hareketi üzerinde üreten reformizmin ve aktif bir küçük-burjuvazi üzerinde üreten devrimci demokrasinin ayaklarının altındaki zeminin kaydığının göstergesidir. Bu akımların uluslararası ideolojik kaynaklarını da yitirdikleri düşünülecek olursa, içinde bulunduğumuz dönem, bu akımların içinden geriye düşmeleri olduğu kadar ileriye sıçramaları da olanaklı hale getirmektedir. Bu gelişme ihtilalci sınıf partisinin potansiyel güçlerinde bir genişleme anlamına da gelmektedir.

Demek ki, yeni dönem aynı zamanda, sınıfın kendi ihtilalci siyasal temsilcisinin yaratılması açısından da önemli bir gelişimi ifade etmektedir.

Bugünkü işçi hareketine tarihsel bir perspektifle yaklaşmak, hareketin anlam ve imkanlarını doğru değerlendirebilmek için zorunludur. Tam da bu bakış açısının kendisi, işçi hareketinin bugünkü düzeyinin basit bir yeniden canlanıştan öte önemli bir ilerleme olarak görmemizi de sağlar.

*

İşçi hareketinin potansiyelini, gelişim çizgisini ve yönelimlerini yorumlamak başlıbaşına önemlidir, ama sözkonusu olan marksist-leninist bir hareket ise yorumlamanın kendi başına yeterli olamayacağı ve yorumlamanın değiştirmek amacına bağlı olması gerektiği açıktır. Değiştirmek ise işçi hareketine müdahale edebilmekle mümkündür.

Komünist hareket açısından bu noktada ana sorun sınıfın öncü kuşağıyla birleşebilmektir. Bugün komünist hareketin politik faaliyetinin en temel amacı budur ve yürütülen siyasal faaliyetin odağında bu perspektif vardır.

Öncü işçi kuşağını kazanmak sorunu, dar anlamda yalnızca sınıfın bu kesimine yönelik bir siyasal faaliyetin ürünü olarak görülemez.

Öncü kesimi kazanmak ancak sınıf hareketiyle sınıfın öncü kesimi arasındaki diyalektik ilişkinin doğru bir kavranışıyla ve bu diyalektik ilişkinin gözetildiği bir siyasal faaliyet yürütebilmekle olanaklıdır.

Sınıfın öncü kuşağı gelişen sınıf hareketinin ürünüdür ve doğal ki, onun eğilim ve ihtiyaçları sınıf hareketinin düzeyi ve yönelimleriyle dolaysız olarak ilgilidir. Bu nedenle öncü işçi kuşağını kazanabilmek ancak sınıf hareketine müdahale edebilmek ölçüsünde başarılabilir. Demek oluyor ki, sınıf hareketinin doğrudan kendisine politik müdahalede bulunamayan bir siyasal hareketin, daraltılmış ve sınıf hareketinden yalıtılmış bir tarzda öncüyü kazanma çabası sonuç alıcı olamayacaktır.

Kuşkusuz bu ilişki tek taraflı ve mekanik değil, karşılıklı ve diyalektik bir ilişkidir. Sınıfa yönelik etkin bir siyasal müdahale yeteneği öncü işçileri kazanmak ölçüsünde mümkünken, öncü işçileri kazanmakta temel olarak sınıf hareketinin geneline müdahale edebilmekle mümkündür.

Bu perspektif doğrudan öncüye yönelen bir siyasal faaliyetin gereksiz olduğunu değil, bu faaliyetinde temel olarak sınıf hareketine yönelik bir siyasal faaliyetin yürütülmesiyle sonuç alıcı olabileceğini anlatır. Kısaca öncüyü sosyalizme kazanmak istiyorsak, sınıf hareketini politik olarak geliştirmek çabası içinde olmalıyız.

Komünist hareket açısından, öncüyü kazanma sorununda bir diğer ayırıcı perspektif, öncünün ancak politika alanından yapılacak müdahalelerle kazanılabileceğinin kavranılmış olmasıdır.

Sınıf hareketine tek başına ya da temel olarak dar ekonomik-sendikal alan içerisinde müdahale etme çabaları faaliyetin kısırlaşmasına ve sosyalist faaliyetin devrimci sendikalizme indirgenmesine yolaçar. Komünist hareket sendikal alana dışardan bakar ve fabrika zemininde yükselerek politik ajitasyon, propaganda ve teşhir faaliyetini yürütür. Sendikal alan, bu temel üzerinde sosyalist faaliyetin uzandığı bir yan alan haline gelir.

Öncü işçi kuşağını sosyalizme kazanma çabası, sendikal alanı kendi içinden devrimci bir tarzda zorlamak suretiyle başarılamayacağı gibi, işçi sınıfının gündelik ekonomik sorunlarının faaliyetin temeli haline getirilmesiyle de başarılamaz. Komünist hareketin gündelik talep ve sorunlara kayıtsız kalamayacağı açıktır, fakat onun siyasal faaliyetinin ana ekseni gündelik sorunlar değil, genel sorunlardır. Mücadelenin bu iki boyutu arasındaki ilişki doğru kavranabildiği ölçüde öncüyü sosyalizme kazanmamız olanaklı olabilecektir.

Komünist hareket açısından öncü işçi kuşağını kazanma sorunu, onun eğilimlerini, ihtiyaçlarını ve zaaflarını doğru tespit edebilmek ve bunların aşılması doğrultusunda etkin bir çaba gösterebilmek yeteneğiyle de doğrudan ilgilidir.

Sınıfın burjuva partilere duyduğu güvensizlik, doğal ki öncü işçilerde çok daha belirgindir. Dahası sınıfın öncü işçi kuşağı geçmişte ya da bugün çeşitli sol örgütlerle bağlantısı olan sosyalizme eğilimli bir işçi kesimini de ifade etmektedir.

Buna karşın sınıfın öncü kesimlerinde, genel olarak burjuva partilerine ve sendika bürokrasisine karşı duyulan güvensizliğin yanısıra, sol örgütlere de belirli bir güvensizliğin olduğu söylenebilir. Bu güvensizliğin çeşitli nedenleri vardır. Geçmiş örgütsel pratiklerin olumsuzlukları birinci faktördür. Bugün devrimci demokrasinin temsilcilerinin öncü işçilerin birliğine sekte vurucu faaliyetleri bu güvensizliği daha da pekiştirmektedir.

Bir başka faktör, solun fraksiyonel bölünmüşlüğü ve bu kesimlerin sınıfa yönelik olarak yürüttükleri örgütsel-politik faaliyetlerde bir sürekliliğinin olmayışıdır.

Diğer önemli bir faktör ise, sosyalizmin uğradığı ciddi prestij kaybıdır.

Komünist hareket bütün bu unsurları gözeterek, örgütsel-politik faaliyetin sürekliliğine önem vermeli, öncü işçi kuşağını birleştirici tavrını net olarak gösterebilmeli ve yalnızca "ideolojik" değil, organik anlamda da sınıfın siyasal temsilcisi olma iddiasını sağlam pratiklerle kanıtlamalıdır.

Öte yandan, tarihsel sorunların yarattığı "ideolojik şoku" gidermeye yönelik teorik çabasını arttırmalı ve Türkiye proletaryasının dünya devriminde oynayacağı önemli rolü sınıfın öncülerinde bilince çıkartmaya çalışmalıdır.

Öncüyü kazanma sorununun bir boyutu da, öncünün eğitiminin sağlanmasıdır. Bu eğitimde kullanageldiğimiz olağan araçların yetersizliği açıktır. Öncü işçilere seslenebilen bir sosyalist propaganda faaliyetinin yaygınlaştırılması şarttır. Sosyalizmin temel teorik gerçeklerini, toplumsal gerçekleri ve mücadelenin gerçeklerini belirli bir sistematik içinde işleyebilen eğitim araçlarının (broşür vb.) etkin bir kullanımı gerekmektedir.

Harekete müdahale edebilmek, hareketin taktiksel sorunlarında açık olmakla mümkündür. Doğru taktiksel tutum ve hareketin politizasyonunu arttırıcı taktiksel şiarların vb. belirlenmesi bu amaca ulaşabilmek açısından kritik bir önem taşımaktadır.

Kısaca, komünist hareket açısından sınıfın öncü kuşağını kazanma sorununun çözümü, temel olarak sınıf hareketine müdahale edebilmek ve özel olarak da öncünün eğilim ve zaaflarını gözeten bir siyasal çabayı tutarlı bir şekilde birleştirebilmekle sıkısıkıya bağlıdır.

*

Sosyalist hareketle sınıf hareketinin birleştirilmesi sorunu ihtilalci sınıf partisini yaratma görevinin yerine getirilebilmesi açısından önem taşımaktadır. İşçi sınıfı, ihtilalci sınıf partisi açısından yalnızca temel kadro kaynağı değil, aynı zamanda partinin örgütsel zemini ve ideolojik-politik rotasının güvencesidir.

Sınıfla sosyalist hareketin birleşmesi, dar ekonomik alanda değil, politikleşmiş sınıf hareketi zemininde gerçekleşir.

Sınıf hareketinin politikleştirilmesi görevi, sınıfın ilgisini genel sorunlara çekebilmeyi zorunlu kılar. Komünist hareket toplumun genel sorunları karşısında tavır belirleyebildiği, taraf olabildiği ve sınıfı bu doğrultuda taraf haline getirebildiği ölçüde, sosyalist perspektif doğrultusunda sınıf hareketi ile birleşebilmek olanaklarını da yaratmış olur.

Sınıf hareketine müdahale edebilme ve hareketi politikleştirme amacının gerçeğe dönüşebilmesi, demokratik taleplere karşı duyarlı olmayı da gerekli kılar. Sosyalist devrim hedefimiz ve demokrasiyi kendi içinde amaçlaştırmıyor olmamız, demokratik haklar için mücadeleye bir kayıtsızlaşma olarak yorumlanamaz. Aksine, kapitalizm koşulları altında demokrasi mücadelesi derinleştiği ölçüde, sermaye iktidarını hedeflemek zorunda kalır.

Öte yandan demokrasi mücadelesi sınıf hare-

ketinin politize edilmesi için geniş imkanlar sağlar. Geniş işçi kitlesine sermaye iktidarıyla mücadele etmesini öğretir. Demokrasi mücadelesi yalnızca sınıfın mücadele yeteneğini geliştirmekle sınırlı kalmaz, diğer yandan sınıfın kendi içinde demokratik ilişkilerin gelişmesini hızlandırır.

Amacımız öncü işçileri sosyalizme, işçi kitlelerini politik mücadeleye kazanmaktır. Demokratik haklar için mücadele, geniş işçi kitlelerini politik mücadeleye kazanabileceğimiz bir alandır. Sınıf hareketinin politikleştirilmesi ise, öncü işçilerin sınıfın geniş kitlesinde sosyalizm isteğini yaygınlaştırabilmesinin de olanaklarını sağlar.

Demek ki, demokratik haklar mücadelesine kayıtsız kalmak, öncüyü kazanmak görevine, sınıf hareketini politikleştirmek görevine, kısaca sınıfın iktidar mücadelesini geliştirme olanaklarına kayıtsız kalmak anlamına da gelmektedir.

*

Sınıf hareketi üzerinde reformizmin etkisi hala belirgin bir düzeydedir. Bu etki genel siyasal bir etkidir ve işçi hareketinin gelişim özellikleriyle, bulunduğu düzeyle doğrudan bağlantılıdır.

Reformizme karşı ideolojik mücadele her dönem olduğu gibi bugün de önemini korumaktadır.

Yeni dönem işçi hareketinde reformizmin etkisi, '80 öncesinde olduğu gibi örgütsel düzeyde ve pratik siyasal yönlendirme biçiminde değildir. İşçi hareketi üzerinde reformizmin etkisinin kırılması esas olarak işçi hareketinin düzeyinin yükseltilmesiyle mümkündür. Bugün işçi hareketinin düzeyinin yükseltilmesinin önündeki pratik engel ise, sendika bürokrasisidir. Sendika bürokrasisi, bazen hareketi açıkça önleyerek, önleyemediği durumlarda hareketi belirli bir noktada sınırlamak amacıyla önüne geçerek, son dört yıldır işçi hareketini dizginlemeyi başarabilmiştir. Sendika bürokrasisi engelinin aşılabilmesi işçi hareketinin ilerleyebilmesi açısından ivedi bir zorunluluk haline gelmiştir.

Öte yandan sendika bürokrasisine karşı mücadele belirli politik zaafların ve perspektif kaymalarının ortaya çıkmasına neden olabilmektedir. Özellikle devrimci demokrat hareketler pratikte sendika bürokrasisine karşı mücadele adına, sermaye iktidarına karşı mücadeleyi arka plana itebilmektedirler.

Sermeye sınıfının işçilerin ekonomik karakterli mücadelesine dahi azgın bir düşmanlık yaymaya çalıştığı bu dönemde, sendika bürokrasisine karşı mücadelenin aynı zamanda işçileri sendikalarına sahip çıkmaya çağırmakla bütünleştirilmesi önem taşımaktadır. Komünist hareketin bu alandaki şiarları olan "sermayeden, devletten bağımsız sınıf sendikaları" "hain-korkak bürokratları devirelim, sendikalarınıza sahip çıkalım" şiarları bu konudaki doğru tutumu simgelemektedir.

Sendika bürokrasisine karşı mücadele, sınıfın sermaye düzenine karşı savaşımının sendikal alan içinden devrimci bir alternatif yaratmakla gerçekleşeceği yönünde bir yanılsama yaratabilmektedir. Komünistler sınıfın önderlik ihtiyacına sendikal alandan değil, politika alanından cevap verilmesi gerektiğini öncü işçilerde bilince çıkartmalıdır. Görev bir ihtilalci sınıf partisinin yaratılmasıdır.

*

Bugün işçi hareketi örgütsel olarak ve hareketin genel mahiyeti açısından sendikal bir cenderenin içindedir. Sendika bürokrasisine duyulan tepkiye rağmen hareket sendikal önderliği aşamamaktadır. Sendika bürokrasisini aşma denemeleri sendikal alanın içinde kalınarak yapılmaktadır.

Öncü işçilerin bir araya geldiği platformlar hareketin politikleştirilmesinin sorunlarının tartışıldığı yerler olmaktan ziyade, alternatif sendikal yaklaşımların tartışıldığı yerler olmaktadır. Öncü işçilerde bugün baskın olan eğilim kendi faaliyetlerini bir sendikal muhalefet odağı olmakla sınırlandırmaktır.

Çeşitli bölgelerde (İstanbul, İzmit, Kürdistan vb.) bazı sendika şubelerinin aracılığıyla oluşan ve genellikle reformist anlayışın etkin olduğu sendikal platformlar belirli bir dönem öncü işçilerin ilgi odağı olabildi. Bu platformlarda da simgelenen hareketin önderlik ihtiyacını sendikal alandan karşılama arzusuydu. Ne ki bu platformlarda yaşanan deney aynı zamanda bu tip çabaların zorunlu bir kısırlaşma yaşayacağının da göstergesi oldu. 1 Mayıs, 3 Ocak vb. eylemleri bu platformların önderlik yeteneğinin sınırlarını gösterdiği gibi, aynı zamanda sınıfın politik bir önderlik ihtiyacının da yakıcılığını bir kez daha ortaya çıkarmış oldu.

Sürecin üzerinde durulması gereken bir başka boyutu da, sınıf hareketinin ve öncü kuşağın bu zaaflı eğiliminin, anarko-sendikalist anlayışların

gelişmesi için uygun bir zemin yaratabilmesidir.

Özellikle devrimci demokrat ve troçkist akımların kendilerini sınıf içinde anarko-sendikalist bir tarzda üretmeye olan yatkınlıkları gözönünde tutulacak olursa, bu eğilimin taşıdığı tehlike daha açık bir hale gelir. Nitekim devrimci demokrasinin '80 sonrası işçi hareketine ilişkin yürüttüğü faaliyetin özü sendikaların devrimcileştirilmesi ile sınırlıdır. Yeni bir DİSK, bağımsız sendikalar, DSİM, BİM vb. bu kesimlerin işçi hareketine sundukları en temel alternatiflerdir. Bugün aynı kesimler bu dar anlayışlarını işyeri komiteleri üzerine yaptıkları tartışmalarda da sergilemektedirler. İşyeri komitelerine ilişkin bu kesimlerce önerilen politikalar, bu komiteleri sendikalist bir anlayışa dayanak yapmaya çalıştıklarını göstermektedirler. Bu sendikalist eğilimin sınıf hareketine verebileceği zararlara karşı mücadele etmek, sınıf içinde parti fikrinin ısrarla işlenmesinin önemini bir kez daha gündeme getirmektedir.

*

İşçi hareketinin yükselmesi, devrimci hareketlerin toplamını sınıfa doğru çekmektedir. Bu yöneliş kendi içinde hem olumlu hem de olumsuz sonuçlar üretmektedir.

Devrimci hareketlerin işçi hareketine belirli bir politizasyon kazandırmaya çalıştıkları açıktır. Bu çaba olumluluk olarak değerlendirilebilir. Ters yönden, bir de sınıf hareketinin devrimci hareketler bünyesinde yarattığı olumlu etkiler vardır. Sınıf hareketi bu gruplardaki iç arayışları hızlandırmakta ve ileri yönelişler için imkan sağlamaktadır.

Bu yöneliş sürecinin olumsuz boyutları da şunlardır: Devrimci gruplar sınıfa devrimci bir politizasyon taşırken, aynı zamanda bir çarpık ideolojik bilinç de taşımaktadırlar. Bir diğer olumsuzluk ise, bu grupların sınıfın öncü kuşağına kendi bölünmüşlüklerini de taşıyor olmalarıdır. Bu durum, öncü işçilerde örgütlü mücadeleye karşı bir soğukluk yaratmaya dönüştüğü ölçüde, devrimci grupların sınıfı politize etmeye yönelik olumlu çabaları, tersten bir olumsuzluğa dönüşebilmektedir.

*

İşçi hareketinin belirli bir gelişme düzeyinde kendiliğinden ortaya çıkan işçi komiteleri, bugünkü işçi hareketinin bir başka önemli özelliğidir.

Gelişen harekete sendikaların önderlik edememesi, sendika bürokrasisinin pratikte hareketi geriye çekici bir rol oynaması vb. nedeniyle doğan önderlik boşluğunu kapatmak ihtiyacı işçi komitelerinin kendiliğinden ortaya çıkmasını sağlamıştır.

İşçi komitelerinin ortaya çıktığı tarihler, aynı zamanda devrimci demokrat akımların yeniden toparlanma çabalarını yoğunlaştırdığı tarihlerdi. Bu hareketler kolay yoldan güç olma hevesiyle işçi komitelerine bölücü müdahalelerde bulundular ve bu komitelere konumlarını aşan misyonlar yüklediler. Kimileri hareketin daha o günkü düzeyinde bu komitelerde "Sovyet iktidarını" gördüler. İşçi komitelerine bu yanlış ve faydacı yaklaşımlar bu komitelerde gerçekleşmiş bulunan öncü işçilerin birliğine önemli zararlar verdi.

Ayrıca bu yaklaşımların kendisi işyeri komitelerinin niteliği ve işlevi hakkında ciddi bir karmaşaya neden oldu.

İşçi komitelerinin daha önceden tanımlanmış statik bir işlevi yoktur ve olamaz. İşçi hareketinin kendiliğinden karakterinin bir örgütsel ürünü olan işçi komitelerini kavrayabilmek, o anki işçi hareketinin eylem düzeyini ve iç dinamiklerini doğru değerlendirebilmekle mümkündür.

İşçi komiteleri, tekil bir gündelik sorunun çözümü etrafında ortaya çıkabileceği gibi, toplu sözleşme komiteleri, grev komiteleri vb. biçiminde de ortaya çıkabilir. Bu soruların şu ya da bu biçimde gündemden kalkmasından sonra, bu komitelerin de işlevsizleştiği ya da dağıldığı hem tarihsel deneyimin hem de bugünkü pratiğin gösterdiği bir gerçektir.

Öte yandan bu komiteler işçi hareketinin genelleştiği, iktisadi taleplerle siyasal taleplerin içiçe geçtiği tarihsel dönemlerde, hareketin düzen dışı bir politik içerik kazanmasında etkin bir rol oynayabilmektedirler.

İşçi komitelerinin bu farklılaşan işlevinin arkasındaki temel olgu, bu komitelere dışardan yapılan iradi müdahalelerden çok, işçi hareketinin ulaşmış olduğu düzey ve hareketin iç dinamikleridir. Bu nedenlerle işçi hareketinin durgunlaştığı, geriye çekildiği dönemlerde işçi komitelerinin işlevsizleşmesi de doğal bir durumdur. Bu dönemlerde işçi komitelerinin irade müdahalelerle "yaratılmaya", "merkezileştirmeye" vb. çalışılması sonuçsuz bir çaba olmaktan öteye bir anlam taşımayacaktır.

Bu konuda çok sık rastlanan bir diğer temel yanılgı ise, bu komitelere ücret pazarlığı temelinde kuruınlaşmış yapılar olan sendikaların işlevini yüklemek, onların yerine ikame etmeye çalışmaktır.

Bu soruna komitelerin bugün taşıdığı anlamı abartmadan ama hareketin gelişme çizgisine bağlı olarak oynayabileceği önemli politik rollerin de bilincinde olarak yaklaşmak gerekmektedir. İşçi hareketinin bugün ulaşmış olduğu düzey ve hareketin kısa duraklamalara karşın bir süreklilik kazanmış olması, işçi komitelerine daha politik işlev kazandırabilecektir. Ayrıca bu örgütlenmelerin politikleşmiş ve sosyalizme eğilimli öncü işçi kuşağının birlikte davranma alışkanlığını geliştiriyor olması, bir başka önemli faktör olmaktadır.

Komünist hareket açısından, işçi komiteleri hiçbir şekilde hücre faaliyetinin yerini alacak örgütlülükler de olamazlar. İşçi komitelerini etkilemek komünist hareketin hedefleri arasında olmakla birlikte, bu amaca ancak hücreler temelinde örgütlenmek suretiyle sağlıklı bir tarzda ulaşılabileceği de açıktır.

Komünistler bu bakış açısı temelinde, işçi komitelerine gerekli önem ve dikkatin gösterilmesi gerektiğini savunurlarken, bu komitelere sendikaların, dahası giderek partinin işlevini yükleyen anlayışlara karşı da mücadele ederler.

Uluslararası barış ve dostluk eğlencesi

18-19 Mayıs 1991 günleri, Essen'de Almanya Marksist-Leninist Partisi (MLPD) tarafından düzenlenen Uluslararası Barış ve Dostluk Eğlencesi yapıldı.

MLPD'nin geniş bir katılım ve iyi bir organize için güçlerini seferber ettiği açıktı. Partililer eğlence alanındaki çok çeşitli kültürel etkinliklerden, temizlik işlerine kadar üstlendikleri görevleri dikkat ve özveriyle yapıyordu.

İki günlük eğlence, sosyalizme inançlarını ve güvenlerini kaybetmemiş, devrim ve sosyalizm davasına bağlı dünyanın dört bir yanından, çeşitli uluslardan insanların, örgütlerin bir araya geldikleri güzel bir ortamdı. Türkler, Kürtler, İranlılar, Perulular, Afrikalılar vb. kendi ülkelerinde verdikleri mücadeleyi anlatıyor, halklarının kültürlerinden, sanatından örnekler sunuyorlardı. Enternasyonal kültür gecesinde türkülerin, müziğin ortak diliyle, devrime olan inancın ateşiyle çoştu 1500 dolayındaki çeşitli uluslardan insanlar.

MLPD çok güzel bir düzenleme yapmıştı. Kitap sergileri, bilgilendirme standları, sinema çadırının yanısıra, sosyalizm ve devrim sorunlarından devrimci militan tiyatroya, yeni bilimsel bulgulara kadar çok çeşitli konular, çeşitli toplantılarda ve isteyen herkesin katılımıyla tartışılıyordu. Sadece tartışma değil, eğlenme, neşelenme için de her şey vardı. Çocukların eğlenmesi için, çocuklarla birlikte çocuk köyü kuruldu. Almanya'da az bulunur pırıl pırıl bir Mayıs güneşi altında çocuklar da eğlenmenin tadını çıkardılar.

Ekim taraftarları olarak biz de bir çadır kurduk. 15-20 kişilik grubumuzla Ekim'i tanıtmaya, onun havasını yansıtmaya çalıştık.

Çadırımızın önüne diktiğimiz kızıl bayraklar ilgi çekici oldu. Enternasyonal kültür gecesine elimizde kızıl bayraklar, boyunlarımızda Ekim fularlarıyla sloganlar atarak girdik.

Fakat, genel etkimiz zayıf kaldı. Hazırlıksızdık. Ekim'in ne olduğunu, Türkiye devriminin sorunlarını, durumunu vs. anlatan Almanca olarak yayınlanmış tek bir yayınımızın olmamasının eksikliği çok açıktı. Elimizdeki kızıl bayrakların, çadırımızın önüne astığımız "Kahrolsun kapitalizm, yaşasın sosyalizm!" pankartıyla kızıl bayrakların resmini çeken Alman devrimcilerine verecek tek bir broşürümüz bile yoktu!...

Halbuki, Perulu, Afrikalı, Latin Amerikalı, Kürdistanlı devrimciler kendilerini tanıtacak bir çok malzeme ile gelmişlerdi. Müzik kasetleri, video filmleri, Almanca yayınları vbg.

Hazırlıksız olduğumuzdan, bir Zonguldak filmi bile gösteremedik.

Artık böylesi toplantı ve eğlencelerin sadece kızıl bayrak sallayıcısı olmamak için hazırlıklı gitmek, kendimizi tanıtacak, bir devrim ülkesinin propagandasını, dünyaya bakışımızı anlatacak broşürler, yazılar, filmler, fotoğraf sergileri vs. ile birlikte gitmek ve bu malzemeleri yaratmak zorundayız.

Dortmund'tan EKİM'ciler

İşçi Kurultayı'na ilişkin olarak İstanbul'da dağıtılan broşürün son bölümlerini yayınlıyoruz

Genel grev yolunda ilk adım: İşçi Kurultayı

İşçi sınıfını bir genel grev için örgütlemek ve genel greve hazırlamak kuşku yok ki bir önderlik sorunudur. Sorun da burada başlıyor. İşçi sınıfı, günümüzde politik öncüsünden, partisinden yoksundur. Bir önderlik boşluğu yaşanıyor.

Peki ama, bu genel önderlik boşluğu ortamında, sınıfı burjuvazinin örgütlü ve birleşik saldırılarına karşı bir genel greve kim hazırlayacak? Sendikalar mı? Sözgelimi Türk-İş böylesi bir görevi üstlenebilir mi? Türk- İş hakkında işçiler ne diyor ve ne düşünüyor? İşçilerin Türk-İş'ten bir beklentileri var mı? Ve son olarak; işçilerin kendiliğinden böylesi bir eyleme başvurmaları olanaklı mı? İrdeleyelim.

Bilindiği gibi işçiler, bugüne kadar kendi devrimci partilerinden yoksun oldukları ve başka da seçenekleri olmadığı için, üstelik de hiç güvenmedikleri halde genel grevin gerçekleştirilmesini Türk-İş bürokratlarından beklediler. Sermayenin uşağı Türk-İş bürokratları ise bu toplu ve caydırıcı eylem isteğini türlü yol ve manevralara başvurarak dizginlediler. Son olarak 3 Ocak pasif "genel grev" eylemi ile de, o günlerde fiili bir durum haline gelen genel grev öldürücü bir darbe vurup, onu iyice geri plana ittiler.

İşte özellikle bu son ihaneti Türk-İş'i işçilerin nezdinde iyice teşhir etti. İşçiler, Türk-İş bürokratlarını bugün daha iyi tanıyorlar. Bugüne kadarki mücadelelerde önemli deneyimler edindiler ve Türk-İş bürokratlarının oyalayıcı ve aldatıcı taktik ve manevraları konusunda daha çok fikir sahibiler. Genel grevin hazırlanması ve gerçekleştirilmesi de Türk-İş'ten beklenmiyor.

Öte yandan, bugünkü koşullar Türk-İş bürokratlarının aldatıcı taktik ve manevraları için hiç de uygun değil.

Sermaye uşağı burjuva sendikacılık yapılamaz hale geliyor... Zira Türkiye ekonomisi tam bir çıkmaz içindedir. Burjuvazi Körfez Krizinden umduğunu bulamamış, bulduğuyla yetinmek zorunda kalmıştır. Bulduğu ise daha derin bir krizdir. Türkiye kapitalizminin zayıf iktisadi temeliyle ve içine girdiği yeni ve daha derin kriz koşullarında işçi ve emekçi yığınlara sus payı vermeye dahi tahammülü yoktur. Rejim yeniden sopa politikasına dönmüş olup, esneme kabiliyetini iyice yitirmeye başlamıştır. Ekonomiye dönük istikrar tedbirleri, "kemerleri sıkma" girişimleri ve antiterör yasasında ifadesini bulan yeni baskı politikaları bunun ifadesidir. Burjuvazi bu politikalarla işçi sınıfını ve emekçileri yeniden ve daha ağır bir ekonomik ve politik şiddet altına almak istiyor. Bundan böyle en küçük demokratik bir hak için mücadele dahi, rejimle tam bir hesaplaşmayı göze almayı gerektirecek.

Türk-İş bürokratları ise, Türkiye'nin bugünkü siyasal koşullarında hayli cüretli ve siyasal sonuçları bakımından da hayli etkili bir eylemden, genel grevden yana olmak, onu hazırlayıp örgütlemek çabası içine girmek şöyle dursun, mücadelenin bugünkü seyrinden dahi ürkmektedir. Sonuç olarak bizim koşullarımızda Türk-İş ne bugün ne de yarın radikal ve üstelik ister-istemez rejime karşı politik bir mücadele olarak gelişecek bir genel grevden yana olamaz ve olmayacak, onu hazırlayıp örgütlemeyecektir.

Keza, tutarlı ve güvenilir bir önderlik ve asgari bir eylem örgütlülüğü olmadan, işçilerin kendiliğinden bu tür bir eyleme kalkışmaları hayli güçtür. Herşeyden önce verili bilinç ve örgütlenme düzeyleri buna elverişli değildir.

Sınıfın devrimci partisinden yoksun olduğu günümüz koşullarında bu görevi, devrimci ve sosyalist güçlerle, son on yılın işçi hareketinin en büyük kazanımı olan, belli bir deneyim ve kararlılığa sahip, işçi sınıfı mücadelesine nisbeten geniş perspektiflerle bakabilen, devrimci ve sosyalizme eğilimli kalabalık öncü kuşağı üstlenmelidir. Zira, genel bir önderlik boşluğunun yaşandığı günümüz koşullarında, ancak bu güçler bir genel grevi örgütleyip, eyleme önderlik edebilirler. İşçileri de ancak bu güçler bir genel grev için hazırlayıp, onlar için de bu eylemin gerçekleştirilmesine hizmet edecek bir örgütlülük yaratabilirler.

Dolayısıyla, bu görevlerin üstesinden gelebilme de, devrimci ve sosyalistlerin, öncü işçilerin mücadele ve eylem birliği öncelikli ve tayin edici bir öneme sahiptir.

Bu nedenle, devrimci ve sosyalist hareketler, koordineli bir ilişki içinde, sınıfın öncülerinin, öncelikle aralarındaki ilişkileri rastlantısal, gelip-geçici ilişkiler olmaktan çıkarıp, sağlıklı ve kalıcı ilişkilere dönüştürmek, yanısıra da, işçi hareketinin bugünkü durumunun tahlil edilmesinden hareketle burjuvazinin saldırı politikasına karşı ne tür taktik politikalar izleyip, nasıl bir mücadele biçimine başvurulacağına ilişkin düşünce ve önerilerini ortaya koymak ve eğer başarılabilinirse bu yönde kararlar almak üzere ortak bir platformda buluşmaları şarttır.

Sağlıklı yaklaşıldığı, asgari bir ciddiyet ve sorumlulukla hareket edilip, değerlendirildiği takdirde bu yönlü çabalara hizmet edecek biricik yararlı platform: İstanbul'daki tüm fabrika ve işyerlerinden öncü işçilerin katılacağı bir işçi kurultayıdır.* İşçi sınıfının partisinden yoksunluğu bir yana, tutarlı ve güvenilir önderlik ve asgari örgütlülüktn yoksun olduğu düşünülürse, bugün bir işçi kurultayı toplamanın ne denli yakıcı bir ihtiyaç olduğu daha iyi anlaşılacaktır.

Nitekim farklı siyasal eğilimlerden öncü işçiler bu yakıcı ihtiyacı görmüş ve bir işçi kurultayı toplamak üzere çalışmalara başlamışlardır bile.

Bu anlamlı çabaya omuz verme görevi tüm devrimci ve sosyalistlerin önünde duruyor ve önemlidir. Ama öte yandan bilinmelidir ki, toplanacak bir kurultayın asli görevinin ne olması ya da kurultayın neyin aracı ve pratik olarak neye hizmet etmesi gerektiğinin doğru saptanması kurultayın toplanmasını başarmaktan çok daha önemlidir. Çok daha önemlidir, zira, kurultayın gerçekten yararlı ve işlevsel olabilmesi buna bağlıdır. O halde:

Kurultayda neler tartışılmalı?
Kurultay neye hizmet etmelidir?

* Kurultayın, son dönemlerde yaşanan ve oldukça da yakıcı bir sorun haline gelen işten çıkarmalar başta olmak üzere sınıfın önündeki güncel sorunları gündemine alıp tartışacağı kuşkusuzdur. Kapitalizmin genel teşhiri çerçevesinde ele alınıp tartışılması gereken bu sorunlar için mücadelenin gerekliliğine işaret edilmesi yararlıdır da. Fakat öte yandan, bu sorunlarla sınırlı bir mücadelenin son tahlilde bir kısır döngü olduğu ve çözüm olmadığına da işaret edilmeli, işçilerin dikkati bu dar sorunlardan daha öteye, temel toplumsal ve siyasal sorunlara çekilmelidir.

Bu tartışma işçilerin dar ekonomik bakışının kırılmasına, işçi harekenin politikleştirilmesinin, temel toplumsal ve siyasal sorunlar için mücadelenin gerekliliğinin anlam ve öneminin daha yakıcı bir biçimde anlaşılınasına hizmet edecektir ki, bugün işçi hareketinin ihtiyacı da kesinlikle budur.

* Kurultay, bugün yaşanan genel önderlik boşluğuna da işaret etmeli, reformizmin ve sendika bürokrasisinin teşhirini de gerçekleştirerek, politik önderliğe, partiye duyulan yakıcı ihtiyacı dile getirmelidir. Deyim uygunsa Kurultay, parti ajitasyonunun yapıldığı bir kürsü olarak da kullanılmalıdır.

* Burjuvazinin sendikalara yönelik saldırılarına, aynı anlama gelmek üzere işçileri sendikasızlaştırma çabalarına karşı mücadelenin önemine vurgu yapılması unutulmaması gereken bir diğer önemli husustur. Sendikalara ve sendika bürokrasisine duyulan haklı güvensizliğe karşın, sözkonusu saldırıya karşı tavırsız kalamayacağımız açıktır. Şiarımız "Bürokratlar Defolsun, Sendikalar Bizimdir" olmalıdır.

Kuşkusuz ki Kurultay, her şeyin çözüme kavuşturulduğü -ki bu olanaksızdır da- her derde deva bir platform olarak düşünülemeyeceği gibi, her şeyin tartışıldığı ama hiçbir somut kararın alınmadığı ya da alınamadığı, pratik hiçbir değerinin olmadığı bir platform olarak da düşünülemez.

Kurultay, salt bir tartışma platformu olmayacaksa eğer, pratik bakımdan da bir işlevselliğe sahip olmalıdır. Aynı anlama gelmek üzere Kurultay, bazı kararlar da alabilmeli, önüne bazı görevler koymalıdır.

Tam da bunu ifade etmek üzere, verili koşullarda toplanacak olan Kurultay, ne tür kararlar alıp, önüne ne tür görevler koyabilir?

Kurultay en başta;

* Günümüzde sürmekte olan grevlerle dayanışma kararı almalıdır. Bunun için de, işçiler arasında dayanışma bilincinin geliştirilmesine hizmet eden bir ajitasyon faaliyeti yürütmeli, dayanışmayı ifade eden eylemler örgütlemelidir.

* Kurultay, burjuvazinin örgütlü ve birleşik saldırıları karşısında tek tek grevlerin yetersiz kaldığını, saldırıları püskürtmede caydırıcı bir işlevselliğe sahip olmadığını, caydırıcı ve etkili olabilecek tek eylem biçiminin ancak işçilerin genel grevi olabileceğini saptayıp, somutça bir genel grev hazırlama çalışması yapma kararı almalı ve Kurultayın önüne buna hizmet eden bir ajitasyon faaliyeti yürütme görevi koymalıdır.

* Bu amaçla, kendi içinde bütün bu çalışmaları yürütüp, kendisinde merkezileştiren, çalışmalara önderlik eden, işçileri genel greve hazırlayan bir yürütme komitesi ya da grev hazırlama komitesi seçmelidir.

* Bununla yetinmeyip, ayağı en büyük fabrikalarda olan ve ileride grev komiteleri işlevini görecek eylem komiteleri kurma kararı almalıdır. Bölgesel düzeyde merkezileştirilmesi de mümkün olan bu komitelerin kurulmasındaki amaç, işçiler arasında asgari bir örgütlülük yaratmaktır.

* Kurultay mutlaka, bu faaliyetin meşruiyet kazanmasını da sağlayıcı olacak bir kurultay bülteni çıkarmayı da hedeflemeli, grev hazırlama çalışmasını bu bülten aracılığı ile yönlendirmelidir.

* Kurultay kendisini sadece işçilere dönük, bakılara karşı tavır geliştirmekle, grevlerle dayanışma kararı almakla sınırlamamalıdır. Mutlaka başta Kürt halkı üzerindeki sömürgeci baskı ve zulüm olmak üzere, diğer toplumsal muhalefet hareketlerine (memurlar, kadın, gençlik vb.) dönük baskılara karşı da net bir tutum belirlemeli, bu baskılara karşı duyarlılığı ve dayanışmayı ifade eden eylemlere başvurmayı kararlaştırmalıdır. Böylesi bir karar, işçi sınıfının devrimci bir sınıf olma yolunda çok önemli bir adımını ifade edecektir.

* Kurultay, kendi kendisiyle yetinen bir sınırlılığa düşmemeli, diğer kentlerdeki bu yönlü çabalarla mutlaka ilişki kurmalı ve bu çabanın ülke çapında yaygınlaşan bir çabaya dönüşmesine çalışmalıdır. Yanısıra işçilerin genel grevi ile birleşme yönlü tüm çabalara (memurların eylemselliği gibi) açık olmalı, onları da kucaklayıcı olmalıdır. Özetle genel grev için tüm taktik olanaklardan yararlanmayı prensip edinmelidir. Bu yönde prensip kararı almalıdır.

* * *

Kurultayın başarısı ve gerçekten işlevsel olması bu tür kararlar almasına bağlıdır ve bu olanaklıdır. Zira bunlar hemen herkesin üzerinde birleşip, benimseyebileceği nitelikte kararlardır. Asgari bir özveri ve sorumluluk, bu kararlar üzerinde birleşmek ve bu kararlar doğrultusunda ortak bir çaba içine girmek için yeterlidir. Bundan kaçınılmamalıdır.

İşçi hareketinin bu tür ortak bir çabaya şiddetle ihtiyacı vardır. Bu ihtiyaca yanıt veren ortak bir çaba her türden grup çıkarlarının ve öznel niyetin üstündedir.

Kurultay, eğer bu ihtiyaca yanıt veren bir başarı gösterebilirse, işçi hareketinin yeni bir döneme girmesine anlamlı bir katkı yapacaktır.

Öyleyse, işçi hareketine bu tür bir katkı yapıp, hareketi daha ileri bir mevziye çekmeyi olanaklı kılabilecek bir işçi kurultayı toplamak için görev başına!

İşçi kurultayı için ileri!

(*) İşçi Kurultayı fikri

Genel grev gündemden...

(Baştarafı s. 24'te)

Genel grev istemi işçilerin gündeminden çıkmayacaktır. Çünkü genel grev istemini doğuran koşullar ortadan kalkmamıştır. Tersine bu koşullar her geçen gün daha da ağırlaşarak devam etmektedir.

Dün maden, metal ve hava işçileri genel grev istemlerini dile getirip adım attılar. Ancak demokratik ve politik istemlerinde kalıcı başarılar elde edebildiler mi? Hayır, yalnızca ücretlerde artış sağlandı. Bunun ise bir şey ifade etmediğini işçiler çok iyi kavramış durumdadırlar. Çünkü sürekli yapılan zamlarla 5-6 ay sonra eski durumlarını arar hale gelmektedir. Bugün ise kamu işçileri genel grev istemini canlı olarak gündemine alıyor ve adım atmak istiyorlar.

Bazı işyerlerinde işçiler sadece demokratik haklar elde edebilmek için greve çıkabilmektedirler. Diğerlerinde ise şu anlayış hakim: "beş on kuruş fazla almışız, bu önemli değil, önemli olan demokratik istemlerimizdir." Bu ekonomik demokratik istemler, politik istemlerle birleşince ,ki bugün böyledir. Genel grevsiz bu istemlerin gerçekleşmesi, kalıcı mevzilerin kazanılması, pek mümkün gözükmemektedir. Öyleyse genel grev nasıl ve kimler tarafından örgütlenecek? Bu konuda sorumluluk ve insiyatif sınıf bilinçli ve önder işçilerde olmalıdır. Tartışma ve karar alma platformlarının yaratılmasına hız verilmelidir. İşçilerin istemleri doğrultusunda eylemleri örgütlemek, bu konuda sendikaları zorlamak ve alınacak eylem kararlarının güçlü bir şekilde hayata geçirilip, yığınsal olabilmesi, işçi önderlerin etkili bir faaliyet yürütebilmesiyle mümkündür. Bugün şu bir gerçeklik halini almıştır, ki bir çok sorunun çözümü konusunda işçilerin dikkati genel grevde odaklaşmıştır.

Sidar Yılmaz / İstanbul

Bursa'da 70 bin işçi yürüdü

Genel grev gündemden çıkmıyor

Son yılların en yığınsal işçi mitingi, Türk-İş'in almış olduğu kararla ve Bursa'da yaklaşık 70 bin kişinin katılımıyla gerçekleşti. Miting kamu işyerlerindeki 600 bin işçinin toplu sözleşme görüşmelerinin tıkanıp, grev aşamasına gelinmesi, işçilerin sendikalarına eylem kararları aldırabilmek için baskılarını yoğunlaştırmaları ve diğer tarafta ise Cumhurbaşkanının "Erdemir'de yetkili sendika Türk-Metal sözleşmede yüksek ücrete karşılık işten atılmaları kabul etmiştir. Şimdi sendikalar niye karşı çıkıyor anlamıyorum." şeklinde sendika bürokratlarının ihanetini deşifre etmeye yönelik açıklamaları üzerine (Esas olarak işçileri sendikasızlaştırma hedefleniyor), sendikacıların tepki göstermek zorunda kalmasıyla gerçekleşti.

Mitinge katılım kamu işyerleriyle sınırlı kalmamış, tüm diğer işkollarından işçilerin katılımı da gerçek-leşmiştir. Bir çok sendika genel merkezleri veya şubeleri, bırakalım katılım için işçileri seferber etmeyi, propaganda yapmayı, aksine yeterli otobüs yok, veya ancak şu sayıda otobüs tutabiliyoruz, diyerek (Otomobil-İş, Basın-İş, vb.) çok daha yığınsal bir mitingin gerçekleşmesine engel olabilmişlerdir. Bir yandan ise sermaye sınıfı "anti-terör" yasasını yürürlüğe koyarak, hemen ertesinde iki devrimciyi katlederek, geniş yığınlar üzerinde devlet terörü estirmektedir.

İşçileri sindirmeye yönelik bu provakasyonlara rağmen, dört bir taraftan coşku ve moralle, Bursa'ya akın eden işçiler alana sığmayarak, tüm ara sokakları doldurdular. Coşkulu ve canlı bir şekilde atılan sloganlarda hedef yine iktidar ve sendika bürokratları idi. Sınıfın bu iki yönlü hedefi şunu ifade ediyor.Bugün mücadele etmenin ve kalıcı mevziler elde etmenin önünde sendika bürokrasisi engeldir. Sendika bürokratlarına karşı mücadele etmeden, en temel ekonomik, demokratik ve politik haklarımız uğruna, örgütlü direnişler yaratamıyoruz. Burjuvazinin tüm saldırılarına karşı sessiz kalmamız, (grev ertelemesi adıyla grev hakkımızın gasp edilmesi, yoğun işten atılmalar, anti-terör yasaları vb.), bunları geriye püskürtebilecek direniş odakları yaratamamamızın nedeni örgütlü olduğumuz sendikaların başına çöreklenmiş sendika bürokratlarıdır. İşçiler tüm bunların bilincinde olarak sendika bürokratlarını pasiflikle, uzlaşmacılıkla suçlayıp istifaya çağırıyordu.

İşçi sınıfı en temel iktisadi hakları için bile ileri atıldıklarında karşılarında siyasal iktidarı görmektedirler. Varolan siyasal burjuva rejimi ile mücadele etmeden, haklarını alamayacaklarını bildiklerinden, işçiler, yalnız işvereni ve sendika bürokratlarını değil, iktidarı da protesto ediyor. Hükümeti istifaya zorluyor. Bu işçi sınıfının iktidar olma bilincini geliştirmektedir. İşçi hareketi özellikle Körfez savaşı ve sonrasında sermaye sınıfının artan saldırıları nedeniyle, yaşanan sessizlikten sonra, yeniden bir hareketlilik içine girmektedir. Her gün bir başka yerde düzenli ve dönüşümlü, bazen bölgesel ve birlikte (bir kaç fabrika) servislerden inip yürümek, toplu vizite eylemi ile 3-4 saat süren yürüyüşler, yemek boykotları ve açlık grevleri ile, kimi zaman ise Erdemir'de olduğu gibi yasaları ve rejimi hiçe sayarak, kendilerinin kararlaştırıp, örgütledikleri, sendikacıların da katılmak zorunda kaldıkları yürüyüşlerle sorunlarına çözüm arayışı içindedirler. Tüm bu hareketlilik içinde bir şey daha var özellikle öne çıkan; genel grev istemi. Evet, işçiler bu hareketlilik ile yeniden genel grevi canlı bir şekilde güdemine almıştır.

Bursa mitinginde tersane işçileri siyah bir pankart hazırlamış, kürsüye doğru kavga ede ede yaklaşmak istiyorlardı. Pankartta siyah yazı ile "3 Ocak" yazılıydı. Atılan sloganlarla işçiler Türk-İş'ten hesap soruyorlardı: "3 Ocak ne olacak", "Satılmış Şevket". İşçiler Türk-İş'in almış olduğu 3 Ocak eylem kararı ile bir şey kazanılamadığını (bu bir adım olsa bile), aksine bununla yetinilmesinin daha büyük bir mücadelenin önünü tıkadığını biliyor ve bunun devamını getirmek, yani genel grevi örgütlemek istiyorlar.*

(Devamı s.23'te)

---

* İşçi sınıfının gelinen mücadele aşaması, bürokrat sendikacılara şunu söylettirebilmiştir: "Ya bayrağı çekip işçilerin önünde mücadeleye atılacağız, ya da sendikacılığı bırakacağız."

Binlerce işçinin direnişi

Erdemir'de yeni dönem

Ülke genelinde toplu sözleşmelerin ardından başlayan yoğun işçi çıkarmalarından Erdemir işçileri de payını aldı. İşten çıkartılan yüzlerce işçiye, 2700 işçinin ve A personelinin (sendikasız idareciler, mühendisler vb.) ekleneceği bizzat yetkililer tarafından açıklanmaktadır.

Erdemir işçileri bu toplu işçi kıyımını çeşitli eylemlerle protesto ettiler. Fakat bu eylemlerin beklenilen düzeyde olmadığı söylenmelidir.

'80 öncesi işçi hareketinde önemli bir etkinliği olan Erdemir işçileri, 12 Eylül faşist diktatörlüğünün yoğun bir saldırısına uğramış, tüm hakları gaspedilmiş, mücadeleye önderlik eden öncü işçiler kıyıma uğratılmıştır.

Uğranılan bu yoğun baskının ardından, ilk kıpırdanışlar sendikal örgütlülük çerçevesinde olmuş ve Otomobil- İş'te örgütlenilmeye başlanılmıştı. Fakat bu süreç işçilerin birlik ve eylemliliğini güçlendirmek bir yana, devrimci demokratların giriştiği kısır yönetim çekişmeleri nedeniyle işçi hareketinin bölünmesine yol açıyordu. Bu rekabet ortamından yararlanan ise burjuvazi oldu. Sermaye iktidarı, sendika seçimleri öncesi, kendi yasalarını bile hiçe sayarak başvurduğu teşmil uygulaması aracılığıyla sendikal yetkinin Türk-Metal İş'e verilmesini sağlarken, diğer yandan oluşacak tepkileri engellemek için gerici sendikayla birlikte işçilere yoğun bir baskı uyguluyordu. Reformistler ise, verilen yüksek ücretlerin cazibesiyle ve durumun geçici olduğu bahanesiyle, Erdemir işçilerinin sermayenin bu oyununa tepki göstermelerini engelliyordu. Böylece Erdemir işçilerinin '90'lı yıllara kadar süren devrimci işçilere güvensizliğinin de temeli atılmış oluyordu. "Devrimci öncü işçiler" ise bu dönemde hala iç sürtüşmelerle vakit geçiriyordu. Alınan yüksek ücretler işten atılma korkusunu öne çıkarıyordu. Bu "öncüler" buna bir de siyasi kılıf bulmuşlardı. " İşten atılmaktansa, fabrikada kalmak devrim için daha yararlıdır." Eylemsizliğin bir başka gerekçesi ise Erdemir işçilerinin "adam olmayacağına" yönelik güçlü bir inancın bu "öncü işçilerde" oluşmuş bulunmasıydı.

Bir yandan da "uslu duranın" işten atılmayacağına dair bir düşünce yaygınlaştırılıyordu. Bu yüzden Erdemir'de başlayan yoğun işten çıkarmalar adeta bir şok oldu. Bu kıyımın boyutları herkesi kendine getirdi. İşçiler işten çıkartılan arkadaşlarının geri dönüşlerini sağlamak ve bu uygulamayı durdurabilmek için protesto gösterileri organize etmeye ve komiteler kurmaya başladılar. Devrimci ve demokrat işçilerin insiyatifleriyle oluşturulan bu komiteler, "devrimci mücadele" ve kitleselleşme adına sınıfın çıkarlarını bir tarafa bırakarak, eylemlerdeki önderliği gerici Türk-Metal yönetimine devretti.

11 Mayısta başlayan protestolar, işçilerin aileleriyle birlikte fabrikanın önüne siyah çelenk bırakması, kitlesel gösteriler düzenlenmesi vb. biçimlerinde, 18 Mayısa kadar sürdü.

İşçiler her gün sendikanın önünden fabrikaya ve diğer vardiyaların katılımını sağlayarak, fabrikadan şehir merkezine yürüyüşler düzenliyorlardı. Kadınların katılımının çokluğu gözleniyordu. Ancak yürüyüşlerin 6000 kişilik bir işçi kitlesinin katılımıyla gerçekleşmesinde sendikanın "meşruluğunun" arkasına sığınmak önemli bir faktördü.

Zonguldak gibi burada da işçiler, halkın ve diğer meslek kuruluşlarının desteğini almışlardı.

Gerici sendika yönetimi yürüyüşlere "dışardan" katılımı engellemek için özel bir çaba gösteriyordu. Hatta, destek amacıyla Ereğli'ye gelen GMİS Başkanı Ş.Denizer ve bir grup sendikacı "demir-çelik işçileri başka işçilerin desteğini istemiyor" gerekçesiyle engellenmeye çalışılıyordu. Fakat bu sırada devrimcilerin ve halkın katılımıyla oluşan 150 kişilik bir grubun "Erdemir madenci omuz omuza" sloganı Erdemir işçilerinin coşkun desteğini alıyordu.

Başlangıçta yalnızca fabrika müdürünü hedef alan ve yer yer de "işçiler elele genel greve" sloganlarını atan işçiler, GMİS sendika temsilcileri ile devrimcilerin ve halkın katılımından sonra "Türkiye'de işçi kıyımına son", "işçiyiz, haklıyız, güçlüyüz, kazanacağız", "Erdemir madenci omuz omuza" sloganlarını atmaya başladılar.

Erdemir'de eylemlerin başlamasıyla birlikte polis yoğun güvenlik önlemleri alıyor, kent merkezinde gövde gösterisinde bulunarak, işçilerin direncini kırmaya çalışıyordu. Babasının işten

(Devamı s.39'da)

Irak deneyimi ve Kürt sorunu

Nilgün Eren

Sarsılan güç dengelerini kendi lehine yeniden oturtma çabası içinde olan ABD için Ortadoğu, "yeni dünya düzeni"nin ilk uygulama alanı oldu. Körfez krizi ve savaşı bunun için bulamadığı bir fırsatı yarattı. ABD savaş yoluyla politik ve askeri üstünlüğünü kanıtlayarak inisiyatifi ele geçirmekle kalmadı, Körfez bölgesindeki ve Güney Irak'taki işgalini sürdürmenin yanısıra, "Kürt sorunu"nu kullanarak bölgeye fiili olarak yerleşmeyi de başardı.

ABD'nin, Ortadoğu'ya askeri varlığı ile yerleşmenin, bölgenin tek egemen gücü olarak tüm gelişmeleri yönlendirebilmenin hesaplarını yıllar öncesinden yaptığı bilinmektedir. Kürt sorunun bu planlar içinde belli bir yer işgal ettiği de... Kürt ayaklanması ve yenilgisinin ardından 3 milyon insanın Türkiye ve İran sınırına dayanması ABD açısından hiç de beklenmeyen bir gelişme değildi. Bu olayın kendisi, ABD'nin bölgedeki askeri varlığı karşısında yükselebilecek bir milliyetçi ve anti-emperyalist dalgayı etkisizleştirebilmenin elverişli bir zeminini yaratacak, dün Saddam'a karşı bir koz olarak kullanılan Kürt sorunu, bugün bölgeye yerleşmenin uygun bir malzemesi olabilecekti.

Irak Kürdistanı'ndaki ayaklanma ile birlikte, Kürt sorununa gösterilen "ilgi"nin, Kürt liderleriyle yapılan görüşmelerin ardında yatan hesapların içyüzü bütün açıklığı ve çirkinliği ile suyüzüne çıktı. Kürt halkını imhaya yönelen katliam sürerken sorun "Irak'ın içişleri" sayıldı. Ayaklanma kanlı bir şekilde bastırıldıktan sonra ise ABD Kürt halkının koruyuculuğu rolüne soyundu. "Tampon bölge", "güvenlik bölgesi" ve "mülteci kampları" oluşturularak Kuzey Irak fiili olarak işgal edildi. Böylece ABD bölgeye askeri varlığı ile yerleşmekle kalmadı, Ortadoğu'nun en önemli devrimci dinamiklerinden biri haline gelen Kürt ulusal özgürlük mücadelesini de, hiç değilse Güney Kürdistan'da, şimdilik denetimi altına almış oldu. Bundan sonra da ABD'nin, Güney Kürdistan'da kendi politikasını destekleyecek aşiret beyleri ile ilişkiye geçerek bunları silahlandıracağı, bunun kendisinin de yeni çelişki ve çatışmaların zemini olacağı açıktır.

Bugün yeniden gündeme gelen "otonomi" kısmi bir çözümü bile ifade etmemektedir. Denetim altına alınmış bir Kürt varlığını bölgedeki egemenliğinin yeni bir dayanağı haline getirmeyi amaçlayan ABD, bugünkü bölgesel dengeleri de gözeterek, şimdilik "otonomi"yi buna en uygun çözüm olarak görmektedir. Kürt liderleri ile Saddam'ın kucaklaşması bu karışık hesaplar içinde gerçekleşti. Irak Kürdistan'mdaki geleneksel reformist önderlik, başından beri izlediği uzlaşmacı-reformist çizginin bir sonucu olarak, bu kez de emperyalist politikaların bir aleti olmaktan kurtulamamıştır.

Kürt halkını bir kırımla yüzyüze bırakan ve koca bir ulusu mülteci konumuna düşüren bir yenilginin ardından, Talabani'nin bölgedeki ABD varlığı konusunda söyledikleri ise utanç vericidir; *"On yıllardır ilk kez sivil masum halkı desteklemek için buradalar... Amerika'yı yalnızca insan hakları ilgilendiriyor."*

Öte yandan, emperyalist sözcülerce "istikrarsızlık kuşağı" olarak nitelenen bu bölgeye yeni düzen verme girişimleri, beraberinde çelişkilerin daha da derinleşmesini getirmiş, emperyalistler arasındaki rekabet ve çatışmanın suyüzüne çıkmasına neden olmuştur. Daha bugünden değişik emperyalist mihrakların Kürt sorununa ilişkin kendi politikalarını oluşturma ve hayata geçirme çabaları bunun sadece bir göstergesidir.

Tarihsel sorunlar, çelişkiler ve çatışmalar yumağı olan Ortadoğu'da, tarihsel hesaplaşmaların ve toplumsal sorunların kendi çözümünü dayatacağı bir sürecin önü açılmıştır, Körfez savaşıyla birlikte.

* * *

Irak Kürdistanı deneyimi, emperyalizm çağında ulusal soruna ilişkin en önemli gerçeği bir kez daha açık bir biçimde ortaya koymuştur: Toplumsal devrim mücadelesiyle birleşemeyen, sömürgeciliğin sınıfsal temellerine yönelmeyen bir ulusal kurtuluş mücadelesi, istikrarlı ve nihai bir çözüme kavuşamayacak, düzen sınırları içindeki her çözüm arayışı sonuçsuz kalacaktır.

Tüm ülkelerin emperyalist dünya zincirinin tek tek halkaları durumuna geldiği çağımızda, ulusal sorun da, bir ülkenin sınırları içinde kalan, ya da en fazla bölgesel düzeyle sınırlı olan bir

sorun olmaktan çıkmış, uluslararası bir sorun haline gelmiştir. Bugün özgürlük ve bağımsızlık temelinde gelişen her mücadele, karşısında emperyalizmi ve tüm gericiliği bulmaktadır. Emperyalizm "ulusal baskının yeni bir tarihsel temelde yükseltilip genişletilmesi" demektir. Bu, gerçek bir ulusal özgürlük mücadelesinin emperyalist dünya sisteminin dışına çıkma mücadelesine, bir toplumsal devrim mücadelesine bağlanmak zorunda olduğu anlamına gelir.

Oysa Irak'taki Kürt önderliğinin tarihi, emperyalizmle uzlaşma ve ondan destek aramanın tarihi olmuş, her seferinde bölgedeki gerici rejimlerden birine dayanılmaya çalışılmıştır. Bugün yaşanan trajedi bu uzlaşmacı ve vesayetçi politikaların doğrudan bir sonucudur. Bunu yalnızca Barzani ve Talabani'nin Kürt halkına kişisel bir "ihaneti" olarak görmek de soruna son derece basit ve yüzeysel bakmak olacaktır. Ciddi sonuçları olan her gerçek politika bir sınıf mantığına sahiptir. Dolayısıyla Barzani ve Talabani'nin izlediği politikanın da, kişisel tutarsızlıkların ötesinde, açık bir sınıf mantığı vardır. Irak Kürdistanı'nda gelişen mücadele başından beri geri toplumsal ilişkilere, güçlü aşiret bağlarına dayanmaktadır. Özellikle Barzani, bu sınıfın temsilcisi olarak mücadeleye önderlik etmiş, gücünü bu geri ilişki ve kurumlar sayesinde koruyabilmiştir. Emperyalistlerle ilişkiler bakımından Talabani'nin de konumu özünde farklı değildir. Irak Kürdistan'ındaki mücadeleninin en büyük çıkmazı burada yatmaktadır. Emperyalizmle uzlaşma, emperyalist vesayet altına girme bu önderliğin sınıfsal kimliği ile doğrudan ilgilidir.

Bundan dolayıdır ki artık Kürt ulusal sorununun gerçek çözümü, Kürt üst sınıflarının değil alt sınıflarının, Kürt emekçi kitlelerinin ve yoksul köylülüğünün sorunu haline gelmiştir. Bunun kendisi ulusal kurtuluş ile toplumsal kurtuluş arasındaki bağı verir. Bu durumda ulusal kurtuluş mücadelesi kendi başına tecrit edilmiş, salt ulusal istemlerle sınırlı bir mücadele olmaktan çıkar; içinde bulunulan ülkenin proletaryası ve emekçi sınıflarının toplumsal kurtuluş mücadelesiyle içiçe geçer.

Kürt devrimci özgürlük mücadelesi yalnızca ulusal kimliği ile değil, daha da önemlisi ezilen sınıf kimliği ile yürümek, gerçek dostlarını ve müttefiklerini de buna göre belirlemek zorundadır. Bugün Kürdistan'ın Türkiye dışındaki parçalarında güçlü bir sınıf hareketinin olmayışı, ulusal kurtuluş mücadelesiyle sosyal kurtuluş arasında kurulacak bağı zaafa uğratan en önemli olumsuzluktur.

Bugün Türkiye Kürdistanı'nda gelişen mücadele, Irak Kürdistanı'ndan farklı olarak, devrimci bir önderliğe sahip, devrimci bir çizgide gelişen ve Kürt köylülüğünün emekçi kesimlerine dayanan bir mücadeledir. Bu onun güçlü yanıdır. Bununla birlikte, esas olarak "ulusal" bir zeminde geliştiği, kendisini ağırlıklı olarak bu çerçevede tanımladığı da bir gerçektir. Oysa Kürt ulusu hızlı bir sınıfsal farklılaşmayı yaşamakta, bu olgunun kendisi, dar "ulusal" zeminin dışına taşan bir devrimci gelişmenin de yolunu açmaktadır. Ne var ki salt "ulusal" bir çerçeve, kendi doğasına uygun olarak, bunu geriye çeken bir rol oynamaktadır. Bu nedenle çok önemli bir mesafe kateden ve "intifada" boyutlarına ulaşan bu mücadelenin sağlam bir zeminde ilerleyebilmesi, Kürt üst sınıflarıyla araya kesin sınırlar koyabilmesine, ulusal özgürlük mücadelesi ile sosyal devrim mücadelesi arasındaki ilişkiyi doğru kurabilmesine, kısacası "ulusal" sınırlılığı aşabilmesine bağlıdır. Kürdistan'ın diğer parçalarından farklı olarak, Türkiye işçi sınıfı gibi güçlü bir müttefiğe sahip olması Kuzey Kürdistan'da gelişen mücadele açısından çok önemli bir olanağı ifade etmektedir. Yalnızca sömürgeciliğe karşı ulusal temelde gelişen bir devrim değil, sömürgeciliğin sınıfsal temellerine, Türk burjuvazisine yönelen bir sosyal devrim mücadelesi, Kürdistanın diğer parçalarını etkilemekle de kalmayacak, tüm Ortadoğu'yu sarsacaktır. Tarihsel gecikmişliğin kendisi Kürt ulusuna bir sıçrama imkanı yaratmış olmakla birlikte, bu sıçramayı sağlayan etkenin bu kendi içindeki sınırlılığı aşılamadığı sürece, kalıcı ve nihai bir çözümün başarısı güvenceye alınamayacaktır.

Kürdistan devrimi, kendini Kürdistan sınırları içinde ve yalnızca ulusal temelde değil çok daha geniş bir zeminde tanımlayabildiği, Kürdistan'da gelişen devrimci sürecin Türkiye devrimi ile olan kopmaz bağını doğru bir biçimde kurabildiği ölçüde, bunun kendisi, bugün Ortadoğu'nun temel bir devrimci dinamiği haline gelen Kürt sorununun devrimci ve kalıcı bir çözümünün başarısını güvenceye almakla kalmayacak, Kürt ulusunun, Ortadoğu halklarının birliğine giden yolda çok önemli bir tarihsel rolü oynayabilmesini de olanaklı kılacaktır.

Gelişen olaylar ve öğrenci hareketi

Sermaye cephesi her alanda dökülüyor. Gelişen işçi hareketi, devrimci Kürt hareketi egemen burjuvaziyi korkutuyor. Korku ise telaşı ve saldırganlığı getiriyor. Bu zayıflığın bilincinde olan burjuvazi, varolan devrimci potansiyelleri boğmak, köreltip hedefinden şaşırtmak için eski taktikleri yeni ve daha incelmiş taktiklerle içiçe uygulamaya koyuyor.

Kitleselliğin yükseldiği bir dönemde egemen güçler kendi uşakları Çetin Emeç'i ve bir burjuva demokratı olan Muammer Aksoy'u öldürmekten bile çekinmediler. Burjuva muhalefet çevreleri bile bu cinayetlerin "devletteki güç odakları" tarafından işlendiğini kabul ettiler.

Benzer provokasyonlar üniversitelerde de tezgahlanmak isteniyor. Anti-Terör Yasası, arkasından vakıf üniversiteleri, üniversiteleri mütevelli heyetleriyle tamamen sermayenin emrine verme, üniversitelerde özel güvenlik birimleri kurma, üniversiteleri bölme, bu taktiklerin üniversitelerdeki uygulanışıdır. Bu süreç Ankara Üniversitesi DTCF'de devrimci ve demokrat öğrencilere sivil faşistlerin saldırısıyla başladı. Devrimci öğrencilere yönelik fiziki saldırıyla okulda gerginlik iyice arttı. Sözde olaylara müdahale etmek isteyen emniyet görevlileri kendilerine saldıran öğrencilerin gösterilmesini isteyince, gösterilen 16 kişiden 7-8 tanesinin polis kimlikli çıkması sanırız olayın boyutunu göstermesi açısından ilginç.

Üniversitelerde başlatılan bu oyunlarla devlet, öğrencileri "suni" bir şekilde harekete geçirip, sözde "terör ortamı" yaratarak, gelişen ve yeni bir evreye giren işçi hareketini ve devrimci Kürt mücadelesini boğmanın dayanağı yapmak istiyor.

Sözde bir "sağ-sol çatışması" yaratılmak isteniyor. Devrimcilerin geçmişte olduğu gibi bugün bu tuzağa düşmemesi gerekiyor. Daha önce yazıldı, yine de aktarmakta fayda var. "Sağ-sol çatışması yok, faşist saldırılar var" sloganı yanlış bir slogandır ve terkedilmesi gerekiyor. Neden? "Türkiye'de sol ve sağ kavramları safları belirginleştirmiyor, tersine karartıyor. Düzen uşakları kendilerini sol olarak sunabiliyorlar. Bu nedenle ayrım çizgisi devrim ve düzen arasında çizilmelidir. Türkiye'nin girmekte olduğu yeni dönemde bu ayrım özellikle önemlidir. Kurulu toplumsal ve siyasal düzeni temellerinden yıkmayı hedefleyenler, devrimcidir ve devrim kampını oluşturmaktadırlar. Kurulu toplumsal ve siyasal düzeni savunan, güçlüklerini ve bazı kusurlarını giderek onu düze çıkarmaya, istikrara kavuşturmaya çalışanlar düzen kampını oluşturmaktadır. Devrime karşı şiddet kullanmaktan yana olup olmamak, öze ilişkin bir farklılığa tekabül etmez. Ortak payda, devrimin engellenmesi yoluyla düzeni esenliğe çıkarmaktır.

Düzenle devrimi ayıran hat "ateş hattı"dır.

Bu ikinci noktayı "başı sıkışınca" kendini SHP binalarına atan devrimcilere, SHP'yi "bizden görme" anlayışında olanlara özenle anlatmak gerekiyor. Kurulduğundan bu yana bütün toplumsal-siyasal olaylarda SHP hep karşı-devrimci misyonunu yerine getirmiştir.

Son dönemde Özal ülkedeki ekonomik-siyasal gerginliğin işçilerden kaynaklandığını iddia ederek, sorumluluğu işçi sınıfına yüklemek istiyor. Burjuva propaganda tekelleri sürekli işçi ücretlerinin çok fazla arttığını iddia ederek, işçilere karşı nefret uyandırmak istiyorlar. Bütün göstergeler, bu evrede sadece öğrencilere değil, tüm ezilen kesimlere karşı bir terör dalgasının yöneltileceğini gösteriyor. Sürekli ve sistemli olacağının belirtisi hergünkü olaylarla daha açık hale geliyor.

Gelişen süreçte devrimci demokrat hareketin, üniversitelerdeki durumuna dikkat çekmek gerekiyor. Öğrenciler sınıf konumlarından dolayı, devrimci demokrasinin kolayca hayat bulduğu bir alandır. Üniversitelerde yaratılacak "bir kitleselllik" onu fazlasıyla kendine çekecektir. Nasıl ki devrimci demokrasi sınıfa yönelişte "sendikalizm" ürettiyse, üniversitelerde de "küçük-burjuva radikalizmi" üretecektir. Şüphesiz kazanılan "güç" böylesi ortamda ne kadar kolay olacaksa da bu "güç"ün sınıf hareketinin yedeğinde olması, bağımsız gelişme eğilimi göstermesi o denli kolay "güç" kaybetmesine neden olacaktır.

Bu noktalardan bakıldığında, hem gelişen sürecin hem de öğrenci hareketinin içinde bulunduğu durumu, zaaflarını saptayıp, egemen güçlerin taktiklerini karşı bir silah olarak kullanmak hayati önemdedir. Sınıfa yönelişte doğru bir perspektif ve gelişmeyi kateden marksist-leninist hareketin, bu alanda da yansısını bulması, örgütlülük yaratması kaçınılmazdır.

A.Şafak/Ankara

Düzenin artan saldırısı ve illegalitenin önemi

T. Serdar

Bilindiği gibi sözde demokratikleşmeye doğru atılan adımlardan biri TCK'dan 141 ve 142. maddelerin kaldırılmasıydı. Ancak açıktı ki 141 ve 142. maddelerin kaldırılması ve yerine "anti-terör yasası" adıyla yeni bir yasanın konması aslında burjuva anlamda bile demokratik bir uygulama değil, kriz içindeki rejimin daha da sertleşmesiydi. Böyle bir manevrayla bir taşla iki kuş vurulacaktı; bir yandan çağdışılığı iyice ortaya çıkan faşist yasalar kaldırılmış görünecekti ve böylelikle "demokratikleşme" palavrasına iyi bir kılıf geçirilecekti. Öte yandan da çıkartılan yeni yasayla reformizme, düzen içiliğe kapı aralanacak, devrimci örgütler de "terör örgütleri" ilan edilerek saldırılar meşrulaştırılacak, örgütlenme isteğinin önüne geçilecekti. Devrimci örgütlere yönelik tam bir savaş hali uygulamasına yasal olarak başlanacaktı. Nitekim yeni yasa çıkar çıkmaz bunun örnekleri hemen görüldü. Ama geniş kamuoyu nezdinde de yeni yasanın aslında koyu bir faşist yasa olduğu gizlenemedi. Yeni yasa kamuoyunda geniş tepki topladı. Bunun da anlaşılır nedenleri vardır.

Öteden beri genel bir kanı olarak tekrarlanır; Türkiye bir devrim ülkesidir. İşçi ve emekçi yığınları düzenin çözümsüzlüğünü gün geçtikçe daha çıplak bir gözle görmektedirler. Bu öylesine açıktır ki, burjuvazi kendi içinde yeni alternatifler, üretememekte, bu nedenle de en azından bir dönem daha Özal ve avanesiyle idare etmeye çalışmaktadır. Ancak bu da pek mümkün görünmüyor. Son yapılan kamuoyu yoklamalarından çıkan sonuca göre en çok oy alan partinin oy oranı %21'dir. Oysa mevcut partilerine güvensizliğini belirtenlerin oranı %24'tür. Bu, yığınların düzen partilerinden giderek daha çok umudunu kestiğinin ifadesidir. Bir arayış vardır ve bunun yaygınlaşacağı kuvvetli bir ihtimaldir. Toplumsal muhalefetin ulaştığı bu yeni boyut devrimci-demokrat ve komünist harekete yeni olanaklar sunuyor. Sorun bunu değerlendirebilme, toplumsal bir devrimin örgütlenmesi için basiretli davranabilme sorunudur. Sermayenin düzen içi çözümler üretme manevralarını boşa çıkarma sorunudur. Sermayenin sözcülerinden Demirel öteden beri gelişmenin çok tehlikeli olduğunu, gidişatın bir "sosyal patlama"ya yolaçabileceklerinden korktuklarını vurgulayıp duruyor. Bu nedenle Demirel yığınları meydanlarda toplayarak hem güç toplamaya çalışıyor ve hem de bu yöntemle yığınları deşarj etmeyi amaçlıyor.

Devrimci ve sosyalist hareket bugün önemli ölçüde bir dağınıklık yaşasa da, esasen burjuvaziyi ürküten bir tehlikedir. Sınıfın öncü kesimi, daha çok iktidar sorununu tartışıyor. Açık beyanatlarla bu dile getiriliyor. Çözülen ve kaçınılmaz sonunu gören burjuvazi kısmi ve yüzeysel ödünlerle bugünü geciktirmek ve yeni koşullar altında da yönetimini sürdürmek için her türlü çabayı harcıyor.

Vazgeçilmez silah: İhtilalci sınıf örgütü

Lenin'in sözleriyle: *"İktidar savaşımında, proletaryanın, örgütten başka bir silahı yoktur. Burjuva dünyasındaki anarşik rekabetin egemenliğinden ötürü birbirinden ayrı düşmüş; sermaye köleliliğiyle yerine bağlanmış; azami yoksulluğun, vahşetin ve bozulmuşluğun 'derin çukurları'na sürekli olarak itilmiş olan proletarya, ancak, Marksizmin ilkeleri üzerinde ideolojik olarak birleşerek ve bunu, milyonlarca emekçiyi bir işçi sınıfı ordusu halinde kaynaştıran maddi örgüt birliğiyle pekiştirerek, yenilmez bir güç haline gelebilir ve gelecektir."*

İktidar mücadelesinin temel koşulu, bu çabada işçi ve emekçilere yol gösterecek, eğitip örgütleyecek leninist işçi sınıfı partisinin varlığıdır. Bu günün en yakıcı sorunu da partiyi yaratmaktır.

"Anti-terör" yasasıyla birlikte devrimciler ve işçiler düzen içi örgütlenmelere zorlanıyor, ihtilalci gizli örgütlerden uzaklaştırılmak isteniyor. Bu ise mümkün görünmüyor. Zira devrimci sınıf örgütü isteğinin maddi zemini olduğu gibi duruyor. Burjuvazi devrilmedikçe, sermayenin egemenliği yıkılmadıkça, ihtilalci örgütlenme isteği bir zorunluluk olarak kalacaktır. Sorun şudur; bu yasayla birlikte devrimci örgütler daha şiddetli saldırıların hedefi olacak. İllegal bir örgüt yaratmanın ve yaşatmanın önemi artacak. Legal im-

kanları kullanmayı ihmal etmeden, ama legalizme de batmadan gizlilik, gizlilik, yine gizlilik! Bunun için ise uyanıklık, disiplin ve yine uyanıklık!

Gizli bir ihtilal örgütü her şart altında mücadelesini sürdürebilen, kendini siyasal polis saldırısından koruyabilen, siyasal polisle savaşta ustalaşmış bir örgüttür. Ustaca taktikler, yaratıcılık, günübirlik değil, uzun soluklu mücadele ve örgütlenme perspektifi...

Örgüt asgari ölçüde uyuma sahip insan topluluğunun kurduğu çekirdektir. Ya da daha geniş anlamıyla bu tür çekirdeklerin bütün içindeki organik bileşimidir.

Gizli bir örgütlülük sözkonusu olduğunda, gizlilik yalnızca teknik tedbirler sorunu değildir. Kuşkusuz teknik tedbirlerin önemi çok büyüktür ve bazen belirleyici duruma gelebilir. Buradaki parça ile bütün ilişkisidir. Ama sorunun temeli doğru bir örgütlenme biçimi, buna uygun bir çalışma tarzı, iyi bir organizasyon ve tüm bunların temeli olarak proleter kitlelerle bağ sorunudur. Teknik tedbirler bu bütünlük içinde ele alındığında anlamlı olur. Örgüt biçimleri iyi seçilemezse, uygun bir çalışma içine girilemezse, güçler en uygun biçimiyle becerilerine göre mevzilendirilmezse, açıktır ki, bir dizi yanlışlığa, şekilsizliğe, geçmişten gelen alışkanlıkların -olumsuz yönleriyle- yaşamasına zemin hazırlanmış olur.

Fabrikalar bizim kalelerimiz olmalıdır

"Kavga üretim alanlarındadır." İktidar mücadelesinde belirleyici olan da budur. Proletarya üretim alanlarında örgütlenerek, üretim içindeki konumundan gelen gücünü kullanarak, burjuvaziye öldürücü darbeyi vurabilir. Parti sınıfın öncü kesiminin örgütü olduğuna göre ve iktidar mücadelesinde yığınları bu temelde eğitip, örgütleyerek harekete geçirebileceğine göre, örgüt biçimleri de buna uygun olur. O halde örgütlenmemizde üretim alanları temel alanlardır.

Parti, fabrika zemininde örgütlenmiş hücre ya da komiteler temelinde yükselmelidir. Hücre, örgütün -partinin- en temel örgüt biçimidir. Fabrika zemininde örgütlenmiş hücreler de parti faaliyetinin fabrikalardaki motorudur.

"EKİM bir ilk örgütsel omurga yaratmıştır. Fakat bu omurgayı fabrika tabanına dayalı hücre örgütlenmesi ile gerçek bir temele kavuşturmak gibi asli bir sorunla ve görevle yüzyüzedir. Bugünün bu acil görevi, aynı zamanda, stratejik bir politik-örgütsel görevdir. Fabrikaları iktidar mücadelesinin ve devrimin kaleleri haline getirmek buradan geçer." (Konferans Bildirisi)

Burada sorun oldukça net vurgulanmıştır. Önemli olan fabrikalarda yaratılacak hücrelerle omurgayı ete büründürebilmektir. Bunun için sınıf içindeki ilişkilerimiz elverişlidir ve iyi değerlendirildiğinde hayli avantajlı duruma geçmemek için de bir neden yoktur.

Bu durumu iyi değerlendirmek oldukça önemlidir. Çalışmalarımızda bugün için bütün fabrikalarda örgütlenmeyi hedeflememiz mümkün değil. Bu her şeyden önce önemli bir kadro birikimi sorunudur. Bugün bütün fabrikalara ulaşmayı hedef almakla, sadece enerjimizi dağıtmış, boşa çaba harcamış oluruz. Bu hedefi hiçbir zaman unutmadan, belli ilk ilişkilerimizin olduğu veya kuracağımız ilişkilerle ilerleme imkanı bulabileceğimiz, ya da fabrikanın kendi konumundan kaynaklanan özel öneminden hareketle belirli fabrikalarda derinlemesine bir çalışmayı esas almak zorundayız. Enerjimizi "her yere ulaşma" adı altında dağıtmamalıyız. İhtilalci bir leninist parti yaratmanın, öncü işçi kuşağını sosyalizme kazanmanın yolu buradan geçer.

Burada dikkati bir noktaya çekmekte yarar var. Yaygın politik faaliyet yürütmek, deyim yerindeyse "alan dövmek"le dar örgüt çalışmasını birbirine karıştırmamalıyız. Örneğin bildirimiz, pulumuz, afişimiz, çeşitli çağrılarımız en geniş kesime ulaşmalı. Kuşkusuz öncelikle temel aldığımız alanlara. Ama öncü işçilere ulaşmada, onlarla birleşmede, kuracağımız somut ilişkileri dönüştürmede özel ilgiyle yoğunlaşacağımız fabrikaları mutlaka saptamalı ve burada ısrarla derinlemesine çalışmalıyız. Hedef yoğunlaştığımız fabrikalarda hücreler yaratmaktır. Ya da hücrelere ulaşmak için bugün için okuma grupları, çalışma grupları vs. oluşturmaktır. Örneğin örgüt olarak 1 Mayıs öncesi yaygın bir politik faaliyet yürüttük. Bir çok fabrikadan en uzak işçi semtine kadar. Bunun yarattığı olumlu etkileri de biliyoruz. Ama bu durum bizde kesinlikle bir perspektif kaymasına yol açmamalıdır. Oysaki hala kıramadığımız bir hastalığımız var; tek tek insanların ya da marjinal ilişkilerin peşinden koşabiliyoruz.

Çalışma tarzımız fabrika zemini üzerinde hücre yaratmaya uygun olmalı. Gözümüz daima fabrikalardaki öncü işçilerde olmalı. Bunlarla birlik esas hedeftir. Parti öncü işçilerden oluşacak hücreler zemininde yaratılacaktır. Bu yalnızca teorik bir önerme ya da boş bir laf kalıbı değil, mutlaka gerçekleştirilmesi gereken ilkesel önemde temel

bir hedeftir. Günübirlik değil, uzun vadeli, soluklu düşünmeliyiz. Dikkatimizi bu çalışmadan uzaklaştıran eski örgüt geleneklerini, eski alışkanlıkları, eski çevre alışkanlıklarını bir yana bırakmalıyız.

Leninist bir parti için güçlerini iyi organize etmek, güç ve yeteneklerine göre mevzilendirmek, komünistlerin enerjilerini en aktif ve verimli biçimde harekete geçirmek önemlidir. Bu aynı zamanda iyi düzenlenmiş bir görev bölümüdür. Bir çok yoldaş için dar örgüt çalışması hem enerjilerinin harekete geçirilmesinde elverişli bir ortam değil, hem de yoldaşlar burada başarısız oldukça bu kendileri için de bir moral bozukluğunun kaynağı olmaktadır. Dahası, konumuz açısından önemli olan şudur: Böyle yoldaşlar açık çalışmaya yatkın oldukları için girdikleri ilişkiler deşifre edici olabilmektedir. Bu da gizli örgüt için göze alınamaz bir risktir. Bu güçlerimizi değerlendirmek ve en uygun biçimiyle mevzilendirmek ertelenemez bir görevdir. Kuşkusuz devrimci deneyim ve örgütsel yetenek elde edilebilecek şeylerdir. Ama sorun elde edilip edilemeyeceği sorunu değil, yalnızca isabetli mevzilendirmeler yapılıp, görevlerin doğru biçimde belirlenmesidir. Bu görevleri gerçekleştirmek yolunda yinelenen girişimler için yeterli enerji de olunca, geçici başarısızlıklar yalnızca "küçük talihsizlikler" olarak kalacaktır.

Bir an önce bir şeyler yapma, kolay güç toplama kaygısıyla ilişkilerimizi açığa çıkarıcı ve saldırıya açık hale getirici tutumlardan kaçınmalıyız. Bugün için böyle bir saldırının olup olmadığından bağımsız olarak böyle olmalı. Her şey bir yana, öncü işçilerin sık sık sınıftan kopartıldığı -işten atma- gerçeği bile bizim son derece titiz davranmamız gerektiğini gösteriyor. Sorunu, öncü işçilerin ya da EKİM'ci işçilerin sınıf adına kendini öne atma biçiminde ele alamayız. Önemli olan sınıf içinde kök salarak güçlü mevziler tutabilmektir. Bu mevziler aracılığıyla yığınları harekete geçirebilmektir. Bu da kısa vadeli değil, uzun soluklu bir çalışmayı, titizliği ve ısrarı gerektirir. Bir kaç bildiri ve afişle, yapılacak sınırlı bir ajitasyon çalışmasıyla sınıfı harekete geçirebileceğimiz yanılgısına düşmemeliyiz. 1 Mayıs öncesi yaygın bir faaliyet yürüttük. Bunun yankıları da oldu. Ama 1 Mayıs bu yıl '90 yılına göre sönük geçti. Bu nesnel durumla, yani işçi hareketinin 3 Ocak'tan sonra geçici bir durgunluk dönemine girmesi, önemli sayıdaki öncü işçinin fabrikalardan uzaklaştırılınış olması, 1 Mayıs'ın anlamı ve öneminin işçi sınıfınca yeterince bilince çıkartılamaması, işçi hareketindeki bilinen zaaflar ve de devrimci-demokrat hareketin kendi içindeki dağınıklıktan ötürü iyi bir performans gösterememesi vb. ile ilgili bir durumdur. Bunlar geçici durumlardır ve bizde bir yanılgıya yolaçmamalıdır.

Sonuç olarak; gizlilik yalnızca teknik bir sorun değil, esasta örgütlenme biçimi, çalışma tarzı, güçlerin buna uygun mevzilendirilmesi ve sınıf kitleleriyle bağ sorunudur. Burada teknik tedbirlerin önemi azalmaz, tersine artar. Hepsi bir arada bir bütünlüğü ifade eder.

Bizde durum nedir, nelere dikkat etmeliyiz?

Henüz dar bir örgütüz. Belli bir örgütsel omurgamız olmakla birlikte bu kendi içinde bir sınırlılığı, demek oluyor ki bir dezavantajı da ifade eder. Henüz geniş kitle bağlarından yoksunuz. Örgütlerimizi sarıp örtecek geniş yığın ilişkileri olmadan, komünist kadrolar yığın ilişkileri içinde kendini gizlemeden, çeşitli legal imkanlara kavuşmadan, harekete nefes kanalları açmadan, örgüt her zaman büyük risklerle karşı karşıya demektir. Zira ilk saldırı direk buraya olacaktır. Oysa sağlam bir siper, iyi bir mevzi tutulmadıkça savaşı kazanmak da olanaklı değil. Öncü ve devrimci işçileri bünyemizde topladıkça, sınıf içinde etkimiz daha geniş, daha çeşitli ve daha verimli hale gelecektir.

"EKİM yeni bir çizgi, yeni bir gelenek, yeni bir kültür demektir. Ama bu, yeni dönem kadroların belli bir oranına rağmen, tüm bu yeniliklerin aslında geçmişten devralınan kadrolarla başarılmaya çalışıldığı gerçeğini değiştirmez. İşçi kökenli kadrolarımızın bir kesimi için de aynı şey geçerlidir. Bu, ideolojik, politik ve örgütsel her düzeyde, değişik kadrolarda değişik ölçülerde olmak üzere, geçmişin izlerinin, önyargılarının, alışkanlıklarının yeni örgüt yaşamına taşınabilmesi demektir. Geçmişin bu etkilerini kazımak, örgüt yaşamının önemli bir sorunu ve kadro politikamızın önemli bir unsurudur." (Konferans Bildirisi)

Tüm organlarımızın, kadrolarımızın bu sorunu ciddi olarak ele alması zorunludur. Örgüt alanında geçmişin etkileri köklü bir biçimde kazınmadan, gerçek bir dönüşüm, ideolojik çizgiye uygun örgütsel bir çizgi ve işlerlik sağlanamaz. EKİM kadroları farklı geleneklerden kopmuştur. Bu bir

bakıma zenginliktir. Ama aynı oranda da sorunları artırmaktadır. Zira bunun olumsuz etkileri saflarımızda açıkça görülmektedir. Bir çok yoldaş hala eski kalıplarıyla çalışmakta, eski alışkanlıklarını devam ettirmektedir. Önüne geçilmezse gelecekte örgütü ciddi zaaflara uğratacaktır. Herkes kendine göre birer "örgütçü", örgüt faaliyetini kendine göre "yürütmektedir". Yaygın olarak kullanılan yatay ilişkiler, her yere girip çıkma alışkanlıkları geçmiş şekilsiz çevre ilişkilerinin bugünkü yansımalarıdır. Alınan kararlar ortak onaylanmakla birlikte, hayata geçirilmesi noktasında aynı ortak irade yansımayabiliyor. Görev alanında yoğunlaşma yerine, marjinal çevrelere, sınıf dışı kesimlere yönelik bir çalışma içine girilebiliyor. Açıktır ki, bu bir örgüt çalışması değil. Hareket geliştikçe, doğru çalışma tarzı, doğru örgüt biçimi oturup yerleştikçe bu eğilimler de aşılacaktır. Ama hiç kuşku yok ki, aynı alışkanlıklarında ısrar eden yoldaşlar da, farkına varmadan hareketin gerisine düşeceklerdir. Her yere girip çıkma alışkanlıkları, sınıf dışındaki "çalışmaya" duyulan ilgi, derinlemesine değil dağınık çalışma, randevuların aksatılması, alınan kararların titizlikle uygulanmaması, örgütü deşifre edici liberal eğilimler vb., bugünkü çalışmada ortaya çıkan bazı zaaflardır.

Sınıf dışı ilişkilere duyulan ilgi hem geçmiş halkçı geleneğin bir devamı olarak yaşanmakta ve hem de sınıf içindeki çalışmada bir yeteneksizliği, aynı anlama gelmek üzere bir kolaycılığı ifade etmektedir. Bilinmesi gerekir; bir örgüt üyesinin nerede kimi kazandığı, kimlerle ilişki kurduğunun fazlaca bir önemi yoktur. Önemli olan alınan görevlerin yerine getirilmesi ve mevcut sorumluluk alanındaki çalışmada gösterilecek performanstır.

Bir çok kadromuzun geçmiş örgüt deneyimleri zayıftır. İyi devrimcilerin saflarımızda olduğu tartışma kabul etmez bir durumdur. Ama iyi devrimci olmak iyi bir örgüt insanı ve iyi bir örgütçü olmak ile her zaman çakışmayabiliyor. Bu nedenle bir çok yoldaş 10-15 yıllık devrimci olmalarına rağmen, hala geldikleri gelenekten kazandıkları çevre ilişkilerini EKİM içinde de sürdürebilmektedirler. Son derece rahat ve kolaycı olabilmektedirler. Örgütsel sorunları, örgüt içi ilişkileri geçmişten tanıdıkları yoldaşlarla tartışabilmektedirler. Örgüt sorunları, örgütsel mekanizmalar işletilerek tartışılmalıdır. Bu sorunları yatay ilişkilere konu etmek, liberal bir eğilimin ifadesidir ve son derece sakıncalı, tasfiyeci bir tutumdur. Bu niyet sorunundan öte bir şeydir. Herkesin her şeyi bildiği, tartıştığı bir örgüt gizli örgüt olamaz. Bu olsa olsa yarı-legal bir çevre örgütü olabilir. Bize ise gerekli olan bu değil.

İyi örgütlenmiş, sıkı bir illegalite uygulayan bir örgütün önemi öteden beri vurgulanır. Bizim sorunumuz budur. Bu bir gelenek olarak bizde yerleşmedikçe, gizlilikte titiz davranmadıkça, kendimizi düşman saldırılarından koruyamayız.

EKİM sınıf perspektifinin ifadesidir. Bu da sınıf içindeki çalışmanın anlam ve önemini anlatmaktadır. Sınıf içinde güç olmak temel bir sorunumuzdur. Ama belli zorluklarımız da vardır. Bu zorluklar geçmişin halkçı çalışmasıyla birleştiğinde ortaya sınıf dışındaki çalışmaya duyulan, altında kolaycı bir anlayışın, halkçı perspektifin yattığı çeşitli eğilimler çıkabilmektedir. Teorik olarak doğru formülasyonların yetmediği, hayatın canlı pratiğinin bir denek taşı olduğu bilinir. Bu nedenle doğru düşünceler ifade etmek, "sınıf içindeki çalışma esas" demek yetmez. Bunun somut pratik adımlarla birliği önemlidir.

En önemli sorunlarımızdan biri de çabuk güç olmak kaygısıyla tüm ilişkileri deşifre edici tutumlara girmektir. Örneğin bu dönem İstanbul'da süren ve belli hedefleri olan bir işçi girişiminde bu çalışmada yer alan güçlerimize dayanacağımıza, yeni yoldaşları seferber ederek hem güçlerimizi deşifre ediyoruz, hem de rekabetçi bir mantık sergiliyoruz. Bu tutum her alanda mutlaka "başı çekmeliyiz" gibi rekabetçi ve sonuç olarak çalışmayı daraltıcı bir tutuma yolaçar. Ayrıca gizli kalması gereken güçlerimizi açığa çıkarıcı bir rol oynar.

Sonuç olarak; ihtilalci örgüt özgürlük demektir. Özgürlüğü istemek gizli ihtilalci örgütü istemekle eş anlamlıdır. Bu örgütlülüğü güçlendirmek, sağlamlaştırmak özgürlüğe giden yolu kısaltır. Aksi yolu tıkar, uzatır. Tarih öncü ihtilalci örgütten yoksun bir devrimci iktidar mücadelesinin olabileceğini, iktidarı örgütsüz almanın mümkün olduğunu göstermemiştir.

Hemen bugünden tüm sağlıksız eğilimleri aşmak için seferber olmalıyız. Geçmişi yalnızca ideolojik-programatik düzeyde değil, politik ve örgütsel planda aşalım. İhtilalci parti yaratmak en acil sorunumuz ise, ihtilal partisini yaratmada bir müfreze olan EKİM'i güçlendirmek, açıklarımızı kapatmak günün acil görevidir. Tüm yoldaşlar gereken hassasiyeti ve sorumluluğu göstermelidir.

Sınıfın kitlesini kazanmak

Çelik Ateş

Öncelikle *Ekim*'e merhaba diyerek bu "ilk" yazıma başlamak istiyorum. İlk çıkış heyecanı getirir. Sonuca da bu aynı heyecanla yürümek önemlidir. Diğer bir yönü ise bu ilkliği aşmaktır. EKİM bir yürüyüşün adıdır. Ulusal sınırı olmasına karşın esas olarak evrenseli çağrıştırıyor. O halde EKİM evrensel bir yürüyüştür de. EKİM'le beraber bu yürüyüşün ilk adımında, bu ilk yazımı gönderiyorum.

1991'e girerken, körfez krizinin ülkemizde yarattığı gerilim ve dünyanın "yeni bir düzen"e olan açlığı, Türkiye işçi sınıfının derinliklerinde yeni yaşam damarları açılmasını zorluyor. İşçi sınıfı, bu taze kan pompalayacak kanalları açmanın sabırsızlığı içindedir. Bu kıpırdanış, henüz, çok uzaktan duyulan bir uğultu halinde, derinlikleri yara yara geliyor. Önündeki barajın arkasında biriktirdiği güçleri sosyalist bir mecrada akıtacağı günler yakındır; çünkü işçi sınıfı, gelecek günlerinde önüne çıkacak gittikçe ağırlaşan sorunların çözümünü elinde tutan yegane devrimci güçtür. Gittikçe de bunun farkına varıyor. İşçi sınıfı kurtuluşu kendi ellerinde görmeye başladıkça çözüme yaklaşmaktadır. Asıl sorun, bilinçli öğelerin rolü sorunu ise burada ortaya çıkmaktadır. Hareketlenme kaçınılmazdır, ancak nihai hedefe yöneltmek hüner ister. Çünkü her hareket, hedefine ulaşmayabilir. Bu olasılığı kapatabilmenin yolu, devrimi bir yönüyle de bir sanat olarak ele almaktan geçer. İşçi sınıfı, gelecek günlerinde ya yolunu aydınlatacak bir ışığa kavuşup güneşe varacaktır, ya da barajındaki suları toprağın en karanlık derinliklerine akıtıp, en katlanılmaz acılar içinde aşağılara yuvarlanacaktır. Dolayısıyla sınıfın ve bu çerçevede insanlığın tek bir şansı olduğunu söylemek zorunludur: Kazanmak! Bu, günümüzün komünist işçi önderlerinin akıllarından hiç çıkarmayacakları altın bir çağrı olmalıdır. Çünkü koşulların, yaşanan gerçekliğin artık yenilgiye tahammülü yoktur (muharebe alanında değil, bütün bir cephede): Ya zafer, ya ölüm! Tüm enerjiler bu doğrultuda harcanmalıdır. Her şey bizden yanadır -ki bu bir hüner işidir artık ve ciddi bir çalışmayı öngörür. "İki sınıf vardır: Proletarya ve burjuvazi. Birinden değilsen, mutlaka öbüründensin". Çalışmamak, tüm dikkat ve enerjiyi bu köhnemiş düzeni yıkmak için harcamamak, düşmana hizmet etmek demektir; yok olmayı haketmek demektir. Tarih bize gülüyor. Bu gülüş iki anlama gelecektir: Birinci anlamıyla bu, takdir ve övünçtür; etkileyici ve yolaçıdır. İkinci anlamı ise alay ve aşağılamadır; tarih acımasızdır.

Bir "sıcak yaz"ın yaklaştığı şu günler, aynı zamanda eski grevlerin yeniden devreye girdiği, yeni grev hazırlıklarının yapıldığı ve bazı toplusözleşme görüşmelerinin başlamak üzere olduğu kritik günlerdir. Bizzat işçi sınıfı, sahneye çıkacak diğer güçler içinde, rolünü en iyi derecede oynayacak yetenek ve kapasitede ve gerekli enerjiye sahip tek sınıf olduğunu gösterebileceği binbir çeşit fırsatı yakalayacaktır. Bu sınav aynı zamanda komünistlerindir. Bu sınavda sınıfın kendi rolü, hem komünistlerin eseri olması bakımından, hem de komünistlere öğretmesi bakımından önem kazanacaktır. Aynı zamanda Türkiye işçi sınıfının silkinip doğrulmasının yaratacağı atmosfer, yeni taktik olanakları ve kanalları ortaya çıkaracaktır. Arayışı hızlandıracaktır.

Sorunun özü, büyük bir açıklıkla, sınıfın eline parti, beynine ışık ve yüreğine cesaret verebilmektedir. Kitlesel hareketlerin öngünündeyiz. Hazırlıksız yakalanmak intihara götürür. Hazırlanmalıyız. Buna uygun çalışma yöntem ve biçimlerini yaratmak ve geliştirmek zorunluluğu ile karşı karşıyayız. Henüz daha önceleri de üzerine dikkatler çekilen "bireysel çalışma eğilimi" hastalığından kurtulmuş değiliz. Bunu aşmamız gerekiyor. Aksi halde, kitle eylemlerinin ve genel olarak işçi hareketlenmelerinin gerisinde ve olayların bir seyircisi olarak kalmamamız bir mucize olur. Örgütsel çalışma biçimi ile "kitle çalışması" arasındaki bağı kurmamız zorunludur. Örgüt organlarını bu anlamda yetkinleştirmek ve donatmak acil önemdedir. Kuşkusuz yazılama, pullama, afiş, bildiri vb. işler, seçilmiş işçi fabrika ve çevresi için, yapılması gereken en temel işlerdendir. Ancak asıl üzerinde durmak istediğim, geniş işçi kitlelerine ulaşmanın yollarını arayıp bulmak, onlarla yakın temasa, dirsek temasına geçebilmektir. Onlarla yüzyüze gelip konuşabilmenin yol ve araçlarını ortaya çıkarmalıyız. İşçi kitleleriyle konuşabilmemiz gerekir. Onun nabzını yoklamak ve elimizde tutabil-

mek için bu acildir. Sınıfa hitap edebilmenin bir çok yolu vardır. Yazılı propaganda yöntemlerinin yanısıra, bir propagandistler ordusu yaratmak gereklidir. Örgüt organlarının denetimindeki propaganda grupları, seçilen bölgedeki hedef fabrika işçilerine, onlarla yüzyüze, karşı karşıya gelerek canlı bir şekilde hitap edebilmelidir. Bu hitapla birlikte yapılacak kuşlama, bildiri dağıtma vb. faaliyetler dikkatleri, ilgiyi toplayacak, örgüte sempati doğuracaktır. Bu sempatiyi devşirmek ise yine örgüte düşen ayrı bir çalışma sorunudur. Ancak sempatiyi yaratmak, bu sempatiyi örgütlemekten daha zordur, daha önemlidir. Yüzyüze konuşma ortamları yaratma işi de kuşkusuz asgari düzeyde bir ilişkiler düzleminin varlığını gerektirir.

Örgütsel ya da çevresel ilişkiler aracılığıyla böyle bir ortam yaratılamıyorsa (işçilerin öğle yemeği saatlerinde, ya da çay vb. molalarda toplu biraraya gelişlerini düzenlemek, ya da grev, direniş veya bir hoşnutsuzluk durumundan yararlanarak onları biraraya toplamak ve bu şekilde dışardan gelecek propagandacı yoldaşın konuşma olanağını yaratmak, ki bu içerden ilişkileri gerekli kılar), kendiliğinden oluşan ya da dışımızdan gelişen ortamlar (bunlara örnek olarak, grev kararı için toplanan işçiler, yürüyüş yapanlar, miting alanında toplanmış işçiler, belirli önemli günlerde toplanmış işçiler, 1 Mayıs, 8 Mart Kadınlar günü vb. durumlar verilebilir) değerlendirilebilir. Ancak bir yerden başlamak, pratiğe adım atmak gereklidir. Eksiklikler bu düzlemde ortadan kaldırılabilir, ya da yeni yaklaşımlar geliştirilebilir. Suya girmeyen yüzmeyi öğrenemez. İyi bir yüzücü ise, yüzmeyi bilenler arasından çıkar.

İşçi hareketinin kitleselliğine ve bilinçliliğine denk düşecek kitlesel çalışma yöntem ve biçimleri, mevcut hareketliliği de artıracak ve hızlandıracaktır. "Kitlelere!" sloganının anlam ve önemini böylesi bir çerçevede değerlendirmek, onu boş bir slogan derekesine düşürmekten bizi alıkoyacaktır. Kitlelere ancak kitlesel çalışma yöntem ve biçimleri yaratarak ve geliştirerek gidilebilir ve geniş kitleleri etkilemenin, onları kendileri için sınıf konumuna getirmenin yolu da budur. "Kitlelere!" sloganı, kitlelerle canlı bir diyalogla yaşam bulur. Kitlelere, en geniş yığınlara gidebilmenin, onlarla konuşabilmenin, öğretmenin ve onlardan öğrenmenin yollarını bulup çıkarmalıyız. İllegal bir örgütün geniş yığınlarla diyalogu başka türlü nasıl olabilir, nasıl kurulabilir? Yasal kürsüleri kullanmaktan sözetmiyorum. Parlamento, basın, belediye vb. kürsüleri kullanmamak meydanı burjuvaziye bırakmak olur. Nitekim içinde bulunduğumuz gerçek durum böyledir. Ve bu gerçek durum, tersinden, geniş kitlelerle diyaloğumuzu olumsuz yönde etkileyen bir faktördür. İşte bunu bertaraf edebilmenin temel yolu da yasal değil, illegal bir kitlesel çalışmadır. Yani yasal olanakların kullanılmasının esas garantisi de illegal yapılanma ve buna dayanan bir faaliyettir. Bu gerçek unutulursa, devrimci olunamaz. İllegal bir kitlesel çalışma faaliyeti tek tek unsurlara gitmeyi değil, illegal bir birimin, organın bütün bir kitleye gitmesi, onu kucaklaması demektir. Bir bütün olarak geniş işçi yığınlarıyla konuşabilmek demektir. Esas olan budur. Ancak böyle bir çalışma tarzının temelinde tek tek bireylerle ilişkiler anlamlı ve sağlıklı olabilir. Aşılması gereken bireysel çalışma değil, bireysel çalışma eğilimidir. Aşılması gereken, bu anlamda, kısırlık, sığlık ve atalettir. Kitle çalışmasına bağlı bir şekilde gündeme gelecek bireysel çalışma, örgüte, dinamizm, yaratıcılık ve sadelik getirecektir. Örgüt yüksek derecede bir performans kazanacaktır. Zira örgüt bireyleri değil, bireyler örgütü arayacaktır. Örgüte doğru bir yöneliş sözkonusu olacaktır.

Bu yönelişi yaratmak en temel sorunumuzdur. Anlatmak istediğim, üzerinde durulması gereken asıl sorun bu temelde ele alınmalıdır. Bu yöneliş, bürokratizmi, bıkkınlığı, zaman faktörünü, yorucu ve sonuçsuz faaliyetleri vb. kısır, sığ ve enerji kaybını gerektiren ve bireysel eğilimden kaynaklanan olumsuzlukları ortadan kaldırabilecek bir panzehirdir. Bu panzehiri yaratmak bizlere düşüyor, hepimize görevler yüklüyor. Bu zor bir görevdir ancak üstesinden gelinmesi gereken zorunlu bir görevdir. Bu, karşılıklı bir ilişkinin olması gereken, bize sunduğu olanakların bir derlemesi anlamına gelen faaliyetler zincirinin yaratılması gibi bir diyalektik ilişkinin çözümüne, doğru bir perspektifi gerektirecek bir görevdir. Örgüt ve geniş işçi yığınları, bu anlamda bir bekleyişin sancılarını çekiyorlar. Birbirlerini kucaklayabilmenin sabırsızlığı içindeler. Bu kucaklaşma bir hasreti, bir ihtiyacı giderecek bir zorunluluktur. Doğurganlık ve sonra üretim, ancak ve ancak bu kucaklaşmaya, bu kucaklaşmanın sağlıklılığına bağlıdır. Sınıf partisi yaratmak isteyenler için başka bir yol , kolay bir yol yoktur.

18 Mart 1991

Bir yoldaşa ait örgütsel bir iç yazıyı özel bölümlerinden arındırarak yayınlıyoruz.

Örgütsel yaşamda aksamalar...

Sevgili yoldaşlar,

Yakın dönemde çalışmalarımızla ilgili gözlemlerimle birlikte, eleştiri ve önerilerimi bir kaç yazıyla aktarmıştım. Bugün anlıyorum ki bu eleştiri ve önerilerin benzerleri başka yoldaşlarca da ifade edilmekte, fakat bu düşüncelere yeteri kadar önem verilmemektedir. Bu eksiklikler ve zaaflar siyasi önderliğimizce de tespit edildiğine göre, bunların üzerine gidilmesinin yolu örgüt tabanından gelecek eleştiri ve önerilere kulak tıkamak olmamalı; tersine bizim çizgimizin karakteri gereği, bu eleştiri ve önerileri teşvik etmek ve gelenek haline getirmek olmalıydı.

Türkiye devrimci hareketinin geleneksel zemininden kopuşla oluşturduğumuz siyasal çizgimizin temel unsurlarından proleter demokrasinin örgütteki uygulaması olan demokratik merkeziyetçilik ilkesinin hayat bulması, bizleri küçükburjuva demokrasisinden ayırdeden önemli bir yöndür.

Yoldaşlar, proletaryanın devrimci çizgisi gökten inmedi, yoktan da var edilemedi. Birileri sınıf mücadelesi dışında da bunu keşfetmedi. Bu çizgi bizlere sınıf mücadelesi pratiğinin kavrattığı bir sonuçtur.

Bunun için saflarımızdaki eleştiri ve önerileri bastırmak ve kapalı tutmak üstüne gidip yok etmemiz gereken bir anlayış olacaktır. Bizler hala proletarya demokrasisinin kazanımlarını anlamış değiliz. Bu anlayışı *Ekim*'in sayfalarında okuma acısını da tattık. Bir yoldaşımız *Ekim* sayfalarında şöyle demektedir: "elimize bir çok mektup gelmekte, fakat bizim çizgimizi ortaya koyamadığından yayınlamaya gerek görmüyoruz". "Bu yazılar teorik içerikten yoksun, geri düzeyde olduğundan, yayınımızın düzeyini düşürmektedir".

Sevgili yoldaşlar, bu bizim gerçeğimizdir. Bunu kabul edip, kendimizi tanımak zorundayız. Siyasal hareketimizin düzeyini salt teorik makalelerle yükseltmeyi düşünüyorsak bizler proletaryanın leninist örgütünü ve kadrolarını yaratamayız. Yaratacağımız seçkinler örgütü olacaktır. Bu dönemde yazılanlar istenilen düzeyde olmayabilir. Böyle olması da normaldir. Ancak yaratacağımız örgüt işleyişiyle, tabanımızdaki yaratıcılıkla örgütün nitelikli bir güç haline gelmesini sağlayabiliriz. Bu siyasal hareketimizin sınıfla bütünleşmesini sağlayacaktır. Aksi halde sınıfın dışında seçkinler çevresi oluruz. Bizler bürokratik bir örgüt aygıtı istemiyorsak, örgütün merkezi ve yönetici organlarının yapacağı yukardan aşağı denetimi hayata geçirmekle birlikte, alt örgütlerin de üst örgütleri denetleyebilmesini sağlamalıyız. Altın üstü denetlemesi de tabandaki yoldaşların görüş ve düşüncelerini cesurca aktarabildikleri bir ortamda gerçekleşebilir. Kısacası demokratik merkeziyetçiliği örgüt yaşamımıza mal etmeliyiz. Kadroların düşüncelerini yazılara aktarması durumunda bunlara uygun bir tarzda cevaplar verilmelidir. Bu cevap örgüt içi eğitimi sağlamanın da bir parçasıdır. Bugün bizler düşüncelerini hiç yazılı hale getirememiş yoldaşlarımızı, yazmaları için teşvik etmeye çalışırken, o yoldaşlarımızın bir sayfalık yazıları içerisinde bir paragraf veya bir cümlenin dahi yararlı olabileceğini asla unutmamalıyız. Öte yandan bu yazılarla örgütümüzün gerçeğini daha iyi anlayabiliriz ve kendimizi aynada net görebiliriz. Hepsinden daha önemlisi, bizler küçük-burjuva aydınları örgütü olmayacağımızdan dolayıdır ki, işçilere yönelmişiz; öyleyse bunun gereğini yerine getirip proletaryanın düzeyini gözeterek hareket etmek durumundayız. Bundan şu anlaşılmasın; işçilerle aynı düzey kastedilmiyor, işçilerle kaynaşabilmek için onların gerçeğinden ve dilinden uzak olmamak zorundayız.

EKİM hareketiyle ilişki kurduğum andan itibaren gerek faaliyetin bazı yönleri ve gerekse bazı yanlış anlayış ve tutumları EKİM'in çizgisine (Daha EKİM'in dışındayken de) uygun bulmadığımı samimi eleştirilerimle iletmekteydim. Ancak bizlere başka bir gözle bakıldığından (söylediklerimize kulak vermekten ziyade kimliğimize göre yorum yapıldığından) yoldaşlar eleştirileri dikkate almadılar. Aynı hata ve zaafları "EKİM ile birlikte mücadeleye varız" dediğimizde de yazılarımızla uyarı ve eleştiri konusu yaptık. Hiçbirinin yayınlanmamasının yanısıra, yoldaşlardan izlenimlerini bile alamadık.

EKİM'in farklılığı, küçük-burjuva mücadele-

nin çıkmazlarını bizlere göstererek ufkumuzu açmasıydı. Bizler elbetteki bir günde bu düşüncelere sahip olamadık.

Fakat söylenenler kadar yapılanlar da önemlidir.

Kendi alanımda da aynı eleştirilerle karşılaştım. Siyasi hareketimizin çizgisine uymayan ve dışımıza atılması gereken anlayış ve tutumlarla ilgili eleştiriler bastırılmış ve dikkate alınmamıştır. Örgüte yazılı olarak aktarılan düşüncelere herhangi bir cevap verilmemiştir. Ancak bu eleştiriler bir bütünsellik taşıdığından, yoldaşlarımız kendi açılarından bazı rahatsızlıkları ortaya koyabilmişlerdir.

1. O alanda örgüt çalışmasından ziyade, bireylerle grup çalışması yapılmış ve yapılan faaliyetler sonunda örgütlenmeye gidilemediğinden, işyeri ve birim faaliyetleri derinlemesine yürütülmemiştir. Elde varolan potansiyelle örgütlü çalışmanın içine girilmemiş, alabildiğine çevre örgütlenmesine gidilip, tüm elemanlar açık devrimci çalışma içerisine sokulmuşlardır. Varolan tüm kadrolar için geçerli olan bir şey vardır: Bu da EKİM'e olan siyasi güven ve inanç. Fakat EKİM'in ideolojik çizgisi hakkında derinlemesine siyasal bilinci henüz alabilmiş değiller. Mevcut insan potansiyeli örgütün siyasal çizgisi temelinde biraraya getirilmeli, arkadaşlık ve dostluk ilişkileri tali plana bırakılmalıdır. Bunları yapabilecek samimi yoldaşlardır. Potansiyel esasen bizim anlayışımız temelinde örgütlenmeye açıktır.

2. İhtilalci proletaryanın örgüt anlayışı temelinde örgütlenme faaliyetine gidilemediğinden ilişkiler gayet açık ve deşifre durumdadır. Militan ruhlu ve kararlı pek çok yoldaş düşman saldırılarına açık durumdadır; en kısa süre içinde bu yoldaşların konumlarını değiştirip üretim alanlarına aktararak (fabrika çalışmalarına yatkın olan bir çok yoldaşımızı zaten bu görevle görevlendirdik) mevzilendirmeliyiz.

Bizim bu örgütlenmeyle kadrolarımıza kazandıracağımız anlayış, leninist militan tipi (birey olarak militanlığımızı sınıfın gücünün harekete geçirilmesinde cesurca kullanmak, kitlelerin savaşkan ruhuyla bütünleştirmek) olmalıdır.

3. Alanın özel konumu gereği, gerek genel olarak kitlenin, gerekse de işçi sınıfının siyasal düzeyi (bana göre) başka illere göre daha da ileridir. Bu izlenimim ilk sezgilerden oluşmaktadır. Ancak ciddi potansiyel taşıyan fabrikaları temel alarak hemen örgütlenmeye yönelmekte yarar vardır. Disiplinli bir çalışmayla örgütsüz durumda olup, ama örgütlenmeye açık olan potansiyeli varolan güçlerimizle kucaklayabiliriz. Neden? Fabrikalarda ilişki kurabildiğimiz işçi arkadaşların konumu bir hayli ilginç. Politize arkadaşlar, ancak şu anda örgütlü bir çalışmayla bağlantıları yok ve EKİM'in siyasal düşüncelerini henüz bilmemektedirler. Diğer siyasi çevrelerin aktarmalarıyla tanımaktalar. Ancak şimdiye kadar yürütülen genel faaliyetler kendileri üzerine olumlu bir etki yapmış durumda. Bu nedenle EKİM'in ne savunduğu konusunda bizlerle tartışmakta, öğrendiklerinde yaklaşımları daha olumlu olmaktadır. Tekrarlayacağım sevgili yoldaşlar, bu arkadaşlarımla yaptığımız tartışmalarda gene gündem "yalnızca doğru söylemek ve yazmak değil, onu hayatın pratiğine bütünleştirmek" gerekliliğinin önemiydi.

Kısaca bugün fabrikalara yönelik çalışmalarla ileri işçilere ulaşabilmenin ortamı var. Bunu biz kısa zaman içinde bir kaç fabrikada başardık.

4. Örgütlenme açısından fazlaca karışık olmayan alandır. Bu nedenle tüm fabrikalar ve üretim alanlarına ulaşmak çok zor değildir. Bunu gerçekleştirmek temel çalışmamız olmakla birlikte, bunun yanında gençlik örgütüne mutlak bir ihtiyaç duyulmaktadır. Bu örgütün yaratılması içinde potansiyel mevcuttur.

5. Bu alanda çok büyük bir avantajı kaçırdığımızı söylemek istiyorum. Hiç kimsenin cesaret edemediği bu alanda bizler faaliyet sürdürüp kitleler nezdinde iyi bir prestij kazandığımız halde, bu yarattığımız değerleri siyasi örgütümüze aktaramamışız. EKİM'in faaliyetleri var, ama fabrikalarda işçiler bizleri bulamamaktan şikayetçi. Bizim fabrikalardaki arkadaşlarımız da alanlarının dışında devrimcilik yapmaktalar. Ve bu tutuma karşı yönetici kadrolar müdahalede bulunmamaktalar.

Yoldaşlar, bu durum bugün için de geçerlidir. Bizler en kısa zamanda bu işçilere kendimiz ulaşacağız. Ve fabrikalardaki arkadaşlarımızın tüm enerjilerini o alanlara aktaracağız. Yaratacağımız ciddi bir örgütlenmeyle bu potansiyeli toplayabiliriz. Bu arkadaşlar şu veya bu yollarla gene siyasi hareketlerle ilişki içindeler, ancak örgütlenme konusunda güvensizliklerini belirtmekteler. Geçmiştekine benzer çalışmalarla kendilerine yaklaşıldığında bu çalışmalara güvensizliklerini

açıkça belirtmekteler. Önümüzdeki dönem söylediklerimizle yaptıklarımızı bütünleştirdiğimiz ölçüde, bu potansiyeli kazanmak da çok zor olmayacaktır diyorum.

6. 1 Mayıs faaliyetlerimize henüz örgütlenmemizi oluşturamadığımız bir zamanda başlamamızdan dolayı bazı aksaklıkların olması mümkündü. Fakat biz bu süreç içinde 1 Mayıs çalışmalarına yeteri kadar enerjik başlamadık.

Hedeflerimiz vardı, fabrikalarda ilişkiler kazanacaktık, işçilere yönelik sözlü siyasal çalışmalar yürütmemiz gerekiyordu. Bunun bir kısmını yapabildik. Hedefleri tümüyle başaramayışımızın nedeni; yoldaşlarımızın fabrikalarda nasıl çalışılması gerektiği konusunda kafaları açık olduğu halde, o yönelimi sağlayamayışımızdır. Bu konuda bir kaç yoldaşımızda zorlandık, ancak arkadaşlarımızın çoğu bu konudaki zaaflarını aşarken, bazı yoldaşlarımız da fabrikada olmadıkları halde, işyerleri temsilcileri de dahil olmak üzere hergün yeni bir işçiyle bizleri tanıştırıp biraraya getirdiler. Bu toplantılarda yoldaşlarımızın tartışmalara ve siyasal eğitime ne kadar susadıklarını gördük. Kısa çalışma süresi içinde yoldaşlarımızı değişik faaliyetlerin organizesinde görevlendirirken, gördük ki, farklı farklı eğilimlerden gelen tutum ve alışkanlıkları aşarak yeni bir kadro tipi oluşturmak zorundayız. Ancak yoldaşların çoğu, ortaya koyduğumuz çalışmalarla (kendi ifadeleriyle) "atağa kalktılar" ve hareketimize karşı gelişen olumsuz tutumlarını faaliyet içerisinde terk ettiler. Örgütsel çalışmada disiplinin kazandıklarını da görebildik. Ancak gerek materyallerin elimize geç ulaşmasından ve gerekse koordineli bir çalışma yürütemediğimizden, genel olarak bir dağıtım örgütü çalışmasını aşamadık. Bizlerin yapması gereken bir iki işyerini üst olarak kullanarak oralarda etkinliğimizi kurmak, iki iş yerindeki işçilerle miting alanına yürümeyi başarabilmekti. Bu süre içerisinde dağıtımlarımızı tamamlayıp, faaliyetlerimizin ürünlerini toplama adımını atmalıydık.

Bir başka husus da, bizler siyasal ajitasyonumuzu elbetteki en geniş kitleye ulaştırmalıyız, ancak bugün için siyasal ajitasyonumuzun esas yönünün örgütleyebileceğimiz alanlar olmasına özen göstermeliyiz. Evet, bizler o alanda alabildiğine güzel ve ses çıkaracak bir tarzda yazılama, bildiri ve afişlememizi yaptık. Ancak tüm enerjimiz oraya aktı. Diğer çalışmalarımız (miting veya yürüyüşlere hazırlık, işyerinde üretimi durdurma ve fabrikalardaki işçilerle geliştirilebilecek bağlar) konusunda geride kaldık. Kısacası faaliyetimiz birimler temelinde ve fabrikalarlara yönelik olmalıydı. 1 Mayıs çalışmaları ve kampanya dönemlerinde örgüt bünyelerinde geçici komiteler oluşturmakta yarar vardır. Bizim 1 Mayıs komitemiz olsaydı, koordinasyon daha sağlıklı sağlanabilirdi. Yöremizde şu anda örgütlülüğü henüz sağla-yamadığımızdan dolayı bunu önermiyorum. Önümüzdeki dönemler güçlü örgütlenmeler sağlansa bile, bana göre, bu tip geçici komiteler faydalı olabilir.

Bugün bizlerin genel faaliyetleriyle 1 Mayıs anlayışımız uyum halinde değildir. Bildirimizin (merkezi) içeriği ve biçimi, aldığım her izlenime göre çok beğeni kazandı; bana göre de çok net ve berrak. Bu bildiriyi kaleme alan siz yoldaşları okuyanlar ve kendim adına kucaklar ve kutlarım. Bizler de böyle bir bildiriyi proleter sınıf kini ve proletaryanın militan tutumuyla işçi sınıfına ulaştırdık. Ancak yukarda da aktardığım gibi içeriğine yakışır bir faaliyet olmadığını belirtmekte yarar görmekteyim. Hala afişlerimizi fabrika alanları veya işçi semtleri yerine, kolaycılığa kapılıp geniş bölgelere yapmaktayız.

Faaliyetlerimiz derinliğine, ama fabrikalara ve işçilere yönelik olmalıdır. Genel faaliyet bizleri geliştirmez. Bu faaliyet yoldaşlarımıza kolay gelmektedir. Ancak bizleri kör bir büyümeye götürecektir. Bizlere yeni katılan yoldaşların bizleri sürükledikleri çalışmaları değil, siyasal hareketimizin çizgisi temelinde faaliyetlerimizi ısrarlıca sürdürmeliyiz.

7. Sorumlum olan yoldaşın, görüşmeleri tesadüflere ve ev ziyaretlerine bağlamasını doğru bulmuyorum. Bu tutumun tüm yoldaşlara taşma-sında da büyük payı olduğunu düşünüyorum. Bu aksamaların yoldaşın yoğun işlerinden kaynaklandığını kabul etsek dahi, gene de doğru bir tutum değildir. Bu tutum ve davranışları diğer yoldaşlarımız da eleştirmektedirler. Bizler disiplinli bir çalışma tarzı ile ancak ciddi bir sınıf örgütü yaratabiliriz. Yoldaşın gösterdiği rahatlığı ve umursamazlığı disiplinsizlik ve liberalizm olarak değerlendiriyorum.

Sinan Duman

1 Mayıs kampanyasında aksaklıklar

1 Mayıs'lar, proleter sınıf mücadelesinde tarihsel anlamı ve sınıflar var olduğu sürece de geçerli olan güncel, sıcak önemiyle, dünya proletaryası açısından en önemli bir kaç günden birisidir. Sınıflar arasındaki mücadelenin çeşitli iç ve dış nedenlerden dolayı "vasat" düzeyde sürdüğü ülkelerde her 1 Mayıs; varolan güçleri bir arada tutma, sınıfın yeni güçlerini etkileme ve birliğe katma; birliği pekiştirme, sınıfın mücadelelerle elde ettiği birikimi ve kazanımları bilince dönüştürme; geçmiş olumsuzlukları yeni süreçlerde yaşamamak için hatırda tutma; kapitalizme karşı uluslararası dayanışmayı körükleme gibi işlevler içerir. Bu o ülkelerin nesnel durumudur. Türkiye gibi devrim ülkelerinde ise, bütün bunları içermekle birlikte 1 Mayıs'ın kapsamı çok daha geniştir. Bu kapsamın alt noktası sayılanlarsa, üst noktası proletarya ihtilalinin olanaklarını ve yeteneğini ölçmedir; her ikisinin birbirine olan yakınlık veya uzaklık derecesini ve nedenlerini tespit etmektir. Bu da Türkiye gibi devrim ülkelerinin nesnel gerçeğidir. Bizim için, her 1 Mayıs günü içinde böylesine anlamlı bir espriyi taşır. Örgüt olarak böyle bir anlam bize aykırı değil, tersine, tespitlerimize de denk düşmektedir.

Proleterya ihtilali ülke çapında etkisini hissettiren, sınıfın ve emekçi kitlelerin güvenini kazanmış bir örgütün başarabileceği bir iştir. Türkiye devrimi bugün böyle bir örgütten yoksundur. Fakat, böyle bir örgütü yaratacak yaygın bir potansiyel vardır. Bu potansiyelin önemli bir bölümü, çekici ve birleştirici özellikleri en yoğun olan bölümü, örgütümüzün saflarında toplanmış ve toplanmaya devam etmektedir. Ülke gerçeğini kavramada bu tahlillere uygun mücadele biçimleri üretmede örgütümüz önemli mesafeler katetmiştir. Ancak, tahlillerin ve mücadele biçimlerinin üretimi ile yaşama geçirilişi arasında önemli eşitsizlik bulunmaktadır. Bu eşitsizliğin bir bölümü güçlerimizle direkt bağıntılı olduğu için, çözümü sürece yayılmıştır. Bu eşitsizliklerin bizi şu anda ilgilendiren kısmı ise önemlidir. Ne var ki, konunun üstünde epey bir zamandır durmamıza rağmen, sorunlar artarak devam etmektedir. Bu da bir çok alanda tıkanmalara ve hatta kayıplara neden olmaktadır. Buradaki temel sorun denetimsizliktir. (Denetimsizliğin kaynağına ayrı bir yazıda değineceğimiz için burada girmek istemiyoruz.) Bu tıkanma ve kayıplar son 1 Mayıs faaliyetlerinde de yeteri derecede kendini hissettirmiştir. Devrim mücadelesine katılan yeni güçlerini denemesi açısından da yaşamsal öneme sahip böyle bir günde ortaya çıkan olumsuzlukları biz; devrim müfrezesinin saflarında savaşan savaşçılar olarak kendi kendimize açıklamakta oldukça güçlük çekiyoruz doğrusu. "Fabrikalardan meydanlara" şiarıyla, bu şiarın fabrikalara taşınması arasındaki pratik çelişki, önemli kopukluk, açıklanmalıdır. Sınıf partisinin yaratılmasında pratik faaliyetin önemi azımsanmayacak kadar etkilidir.

1 Mayıs bütün dünya proleterleri ve ezilen emekçi halkları için tartışılmaz öneme sahiptir.

1 Mayıs, bir devrim ülkesi olan Türkiye proletaryası için, Kürt işçileri için, Kürt halkı ve kapitalist boyunduruk altında ezilen emekçiler için, kuşkusuz iki kat daha önemlidir. Devrim ülkesi olmanın anlamı bunu böyle kılmaktadır.

Devrim mücadelesi bir bütündür. Fakat, bu bütünün öyle aşamaları vardır ki, o aşamaya gösterilen ilgi ve önem bütünü daha yetkinleştirir. Parçanın bu yetkinleştirici, yolaçıcı, tüme varımı çabuklaştırıcı karakterinden ötürü, parça sürecin o anında öne çıkar, devrimin diğer sorunlarının çözümünde önemli bir adım, önemli bir kaldıraç olur. Gelişmenin gelecekteki boyutuyla, gelişmenin gelecekteki boyutuna ulaşmamızı sağlayacak olan bugünkü yönü arasında birbirine bağlı, birbirini geliştiren, iki yönü birbirine yaklaştıran ve tamamlayan diyalektik bir ilişki olarak tanımlayabiliriz bu durumu. Devrimci faaliyetin sağlıklı, disiplinli olarak yürütülmesi, böylesi bir dikkat gerektirir. 1 Mayıs böylesi bir dikkatin yoğunlaştığı önemli bir faaliyet alanıdır.

Her sürecin, her görevin kendine özgü özellikleri ve işlevi vardır. '91 1 Mayıs'ının ana teması, kalkış noktası, son 5 ayın gelişmelerini açıklayan genişlikte ve derinlikte olmalıydı. Hiç olmazsa Nisan sayısı böyle olmalıydı. Fakat Nisan sayısı elimize geçtiğinde, hızla gelişen olaylara, iç sorunlara hak ettiğinden çok çok az bir ilgi gösterildiğini gördük. Konferans bildirgesiyle sözü edi-

len olaylar ve 1 Mayıs'ın birlikte ele alındığı bir *Ekim* (belki bay F. Yorulmaz açısından tatmin edici olmayabilirdi ama) EKİM taraftarlarının 1 Mayıs coşkusunu çok olumlu yönde etkiler, manevra kabiliyetlerini artırabilirdi.

Her gün binlerce Kürdün katledildiği bir ortamda; şeriatçı-faşist cumhurbaşkanının işçi sınıfına karşı toplumun diğer kesimlerini kışkırttığı, bir yerlere saldırı işareti verdiği bir ortamda; yalnız komünistleri değil, hakkını savunmak isteyen herkesi, emekçisi, aydını, öğrencisiyle herkesi, fiziki ve fikri olarak yok etmeyi amaçlayan "Anti-Terör" yasasının dayatıldığı bir ortamda; toplusözleşmesi süren işçilere karşı alçakça bir kampanyanın yaygınlaştırıldığı bir ortamda, 1 Mayısın artan önemi açıktır. 1 Mayısın kitlesel olarak kutlanmasına yönelik olarak tüm bu olguları kullanmak varken; bay Fikret Yorulmaz'a 11 sayfa ve o kadar zaman ayırmanın sırası mıdır? (Yazının içeriği ve önemi bizim için anlaşılır. Yapılması gereken yapılmıştır. Ama yanlış bir zamanda.) Bize pekala şu söylenebilir, söylenmelidir de: Peki, güzel ama bu tür yazılar sizler neden yazmadınız? Bu da bizim kendimize yönelik eleştirimizdir. Ancak durumu hafifsetmemektedir.

En iyi iş, yerinde ve zamanında yapılan iştir. Üsküdar geçildikten sonra, Üsküdar'a giden köprüyü yıkmak, ancak ikinci bir geçişi engelleyebilir. Burjuvazinin köprülerini yıkmada geç davranmaktayız. Bu durumu aşmak yalnız EKİM önderliğinin değil, bütün EKİM'cilerin ortak sorumluluğudur.

Devrimci sorumluluk, amaca ulaşmak için gerekli olan araçları yaratmada, bu araçları kullanmada gösterilen ilgiyle, dikkatle, duyarlılıkla, özveriyle ölçülür. Ölçünün mihenk taşı ise pratiktir; dünyayı değiştirme çabasıdır. 1 Mayıslarsa, sözü edilen mihenk taşının en başında gelenidir. Komünist bir örgüt, kadrolarının yeteneklerini, hareketlilik ve önderlik kabiliyetlerini, görevlerine karşı olan ciddiyetlerini, etkileme ve sevketme güçlerini 1 Mayıs pratiğinde daha çok dener ve tanır. En azından Türkiye gerçeğinde bu böyledir. Komünist bir örgütün kendi maddi potansiyelini tanıması da diyebiliriz buna. Örgütle, her düzeyden örgüt üyesinin, taraftarının arasındaki ilişkilerin ve birlikteliğin seviyesinin anlaşılmasıdır. Komünist bir örgüt bu şansını kullanamamazlık edemez. Aynı şey yerel çalışma için de geçerlidir.

1 Mayıs faaliyetlerindeki teknik düzensizliğin yolaçtığı ve komünist bir örgüt için hayati yaşamsal önemi olan üç ana nokta vardır.

Bir: Kadroların ve ileri düzeyde taraftarların sınanması sınırlanır. Yerel örgütlerin dayanacağı dayanakların anlaşılması, kavranması, özelliklerinin açığa çıkarılması zorlaşır. Böylece örgütün genişlemesinin olanakları daraltılmış olur.

İki: Yerel çalışmaya önderlik eden kadroların sorumsuz kadrolar olduğu kanısını uyandırır. Gerçekten sorumsuzlar varsa, bu sorumsuzların açığa çıkmasını engeller. Yerel örgütle örgüt tabanı arasında güven bunalımı doğurur. Bu bunalım örgüt genelini etkiler veya oraya kadar uzanır.

Üç: Örgüt faaliyetlerinden kaçışlara mazeret olur. Planların aksamasıyla bu kaçış arasında kurulacak olan bağlar, yerel önderliğin tanıma, anlama yeteneğini sınırlar. Ve daha ötesi, kargaşaya ve acabalara yol açar. Zamanında kavranılması ve sonuçlandırılması gerekli şeyler gelecek sürece ertelenir, dolayısıyla yanılmalara yanlış sonuçlar çıkarmalara varır.

1 Mayısın anlam ve önemine bu üç unsuru da eklediğimde, faaliyette gösterilecek en ufak zaafların bile önemi artmaktadır.

Ankara'dan EKİM'ciler

Erdemir'de yeni...

(Baştarafı s. 25'te)

atılmasına üzülerek intahar eden 16 yaşındaki bir kızın cenaze törenine halkın katılımını, polis baskıcı yöntemlerle engellemeye çalışıyordu.

İşverenler de eylemlerin gelişmesini önlemek ve işçilerin birleşik gücünü kırmak için eyleme katılanları ve destek verenleri tazminatsız olarak işten atacağını ilan ediyordu.

Tüm bu engellere ve olumsuzluklara karşı Erdemir işçilerinin mücadeleyi yükseltmeye kararlı bir tavır aldıkları söylenemez. Bu eylemler demir-çelik işçisinin sendikasına güvenemediği gibi, muhalefet adına çıkanlara da şimdilik güvenmediğini gösteriyor.

(Kdz. Ereğlisi'nden aldığımız 3 adet mektuptan derlenmiştir.)

Örgütsel faaliyetimize eleştiriler

Bu sene 1 Mayıs faaliyetlerinin erken başlayacağı bize bildirilmişti. Belli bir dönem verilmişş tüm programımızı bu döneme göre hazırlamamız gerektiği kararlaştırılmıştı. Bizler hazırdık, fakat çoğu zaman olduğu gibi, bu defa da propaganda-ajitasyon malzemesi geç geldi. Geç gelmesine rağmen, geç gelmesinin tüm risklerini beraberinde taşımasına rağmen, Ankara'nın bir çok gecekondu, işçi mahallelerinde etkin olarak bildiri dağıtıldı, afişleme yapıldı. Bütün bu pratikler yapılırken, pratik süreç bilgi dağarcığımıza yeni bilgiler kattı. Fakat yaşadığımız bu pratik süreçte gördüğüm olumsuzlukların daha fazla olduğunu söylemeliyim. Bunları şöyle maddeleştirmeye çalıştım. Böyle bir eleştiriyi ilk defa yaptığım için şüphesiz ilk oluşun öznelliklerini ve eksikliklerini taşıyacaktır. Bu gözle okunması gerektiğini düşünüyorum.

1- Her kadro kendi programını örgütün programına adapte etmek zorundadır. Bu yaşamsal önemde olan bir zorunluluktur. Fakat örgütün programının aksaması ve bunun kronik bir hal alması ise kadroyu sürekli ek sıkıntı ve streslere sokar. Yaşam düzenini bozar. Daha da önemlisi örgüt faaliyetinin sürekliliğine olan inancı da sarsılır. Son 1 Mayısta bir çok yoldaşın bir iki haftalık programları aksamıştır.

2- Malzemelerin geç gelmesi (savaşla ilgili merkezi bildiri gelmedi bile), bunun sürekli hal alması örgütün teknik örgütlenmesinde yanlışlıklar bulunduğunu gösterir. İkinci ihtimal bu konudaki sorumlu yoldaşların hatalarından kaynaklanan aksaklıklardır. Bu yoldaşlar derhal ya görevden alınmalı, ya da sert bir şekilde uyarılmalıdırlar.

3- Teknik örgütlenmenin yarattığı tıkanıklık, sadece programatik anlamda değil, örgütsel pratikte (teknik örgütlenmeyi vurguluyorum) de devrimci-demokrasiyi aştığını iddia eden bizlerin bu iddiasının geçersizliğini göstermez mi?

4- Yine bildirilerin ve diğer malzemelerin geç gelmesi ya da gelmemesi, Ankara'daki kadroların, Ankara örgütünün, dolayısıyla hareketimizin, gelişimini sekteye uğratmaz mı?

5- Özellikle son dönemde toplumda, dünyada gelişen olayların gerisinde kalıyoruz. Tekelci sermayenin tüm kitle, iletişim araçlarıyla sersemlettiği, kitlelerin bilincini körelttiği bir dünyada yaşıyoruz. Tüm bunlar bilinirken, bu konudaki propaganda gücümüz sınırlıyken, neden anti-terör yasası, Kuzey ve Güney Kürdistan'daki gelişen süreçlerle ilgili bildiri çıkarılmadı? Bu konularda en az birer merkezi bildiri çıkması gerekmez miydi? Böyle olunca ulusal sorun hakkında çıkan onca yazının, söylenen sloganların altı boş kalmıyor mu? Bu Kürt ulusuna karşı olan devrimci görevlerimizi yerine getirmediğimizi göstermez mi? Tüm bunlar önderlik eksikliği değil mi?

6- Son dönemde yeni yasanın da çıkmasıyla polisin devrimcilere karşı olan tavrı daha da saldırganlaştı. Son dönemde Ankara'da katledilen devrimcilerin sayısı buna kanıttır. Bu artık eylemlerimize silahlı çıkmamız gerektiğini göstermekte. Bu artık bir zorunluluktur. Bu konuda da bir uzmanlık gerekiyor. Şunu sormak istiyorum ve samimice bir cevap istiyorum. Merkezi önderlikteki yoldaşlarımız bunu bilmiyorlar mıydı? Bunu mutlaka kendi pratiklerimizden mi çıkarmamız gerekiyor? Yoldaşların bilmemesi imkansız geliyor. Eğer bu durum diğer illerde de böyle ise bunun sağ bir çizgi olduğunu düşünüyorum.

A.Şafak / Ankara

DÜZELTME

- Geçen sayımızda A.Cengiz yoldaşa ait "1 Mayıs ve İşçi Hareketi" başlıklı yazı, bir yanlışlık sonucu Çelik Ateş imzası ile yayınlanmıştır.

- Yine aynı sayıda, EKİM I.Genel Konferansı, Değerlendirme ve Kararlar, "Bugünün Türkiyesi: Düzen ve Devrim" başlıklı yazıda (s:19) bazı baskılarda yanlışlıkla 150 bin olarak çıkan 1960 yılına ait sendikalı sayısı 300 bin, 300 bin olarak çıkan Devrimci Yol gazetesine ait tiraj rakamı ise 150 bin olacaktır.

Düzeltir, özür dileriz.

Etiyopya'da halk devrimi

C. Kaynak

Afrika kıtası hallaç pamuğu gibi silkeleniyor, savruluyor. Siyasi istikrarı olan bir devlete rastlamak mümkün değil. Özellikle son bir yıldır bir çok ünlü diktatör büyük bir ilgisizlik içinden mesleklerinden oldular. Fas'tan Sudan'a, Cezayir'den Güney Afrika'ya kadar kıta olduğu gibi sallanıyor ve bu çalkantıdan en fazla rahatsız olanlar ise "Kuzey" diye anılan emperyalist devletlerdir; "Doğunun işi bitti, tehlike artık Güneyden geliyor" demeleri bu endişenin işaretidir. Son dönemde Afrika'da alabildiğine hızlanan kaynaşma uluslararası kamuoyunun fazlaca dikkatini çekmedi. Bunun sebebi ise, önce Doğu Avrupa'da yaşanan olaylar ve ardısıra Körfez savaşının devreye girmesi oldu. Ayrıca haber ve iletişim kanallarını elinde tutarak kamuoyunu yönlendiren emperyalistlerin övünebilecekleri fazla bir şey de yok Afrika'da.

Afrika'nın bir çok ülkesinde yönetimler el değiştirerek düzenler muhafaza edilmeye çalışılıyor. Kimilerinde düne kadar muhalefette olan gruplar zor kullanarak iktidar koltuğuna oturmayı başarabildiler. Kimilerinde ise, Sovyet yardımı kesildiği için, iktidarlarını koruma amacıyla, ansızın "marksist-leninist" geçmişlerine görkemli birer elveda çeken iktidarlar görüldü. Etiyopya'nın ünlü Mengisto'su bu son yolu deneyenlerden biriydi, ama devrilmekten kurtulamadı. Nefesi Kenya'da, kişisel çıkarları için yatırım yaptığı bu ülkede aldı. İsviçre bankalarına akıttığı serveti, Kenya'daki çiftliklerinde harcayarak yaldızlı bir emeklilik sürdürmeye çalışacak.

Burjuva basın ve yayın organlarının, Etiyopya'daki iktidar değişikliğini aynı kıtada tanık olunan öteki yönetim değişiklikleriyle aynı kategoriye sokmaya çalıştıkları, anlamını ve önemini karartmak amacıyla hakkında özenle çarpıtılmış haber ve bilgi yaydıkları görülüyor. Oysa, Etiyopya'daki iktidar değişikliği ile Somali'de, Mali'de, Çat'ta, Sudan'da vb. ki yaşananlar arasında kıyaslanabilir en ufak bir benzerlik mevcut değildir. Aralarındaki fark ise çok yönlüdür.

Birincisi; Afrika ülkelerinin siyasi yaşamlarında kökleşmiş bir gelenek mevcuttur. İktidar kabilelerin veya sarayın değişik klikleri arasında el değiştirir. Çoğu kez ise metropoller tarafından tezgahlanan kalleş komplolar, iğrenç darbeler, Afrika halklarının kaderini belirler. Örneğin eski Fransız sömürgelerinde ne zaman bir saray darbesi olmuşsa, mutlaka Fransa'nın yeşil ışığı yakması sonucu gerçekleşmiştir. Oysa Etiyopya'nın durumu tamamen farklıdır. Etiyopya'da gerçekleşen ise bir halk devrimidir. Marksistlerin de cephe önderliği içinde yer aldıkları, uzun mücadele geçmişi olan bir siyasi kuvvet (Etiyopya Halkının Devrimci Demokratik Cephesi), gerçek anlamda bir halk devrimi gerçekleşmiştir. Adis Ababa'da iktidarı ele geçiren güç, şu veya bu emperyalist mikraka değil, kendi halkının öz kudretine dayanan gerçek bir devrimci harekettir.

İkincisi, son bir kaç yıldır dünya ölçüsünde hep karşı-devrim fırtınası esiyor. Düşen, devrilen, yıkılan, ezilen, sonu gelen vb. haklı veya haksız hep sosyalizmi çağrıştıran yapılardı, iktidarlardı. Burjuvazi her gün yeni hedefler tayin ediyordu, sıra kimde? Ama bu kez rüzgar tersten esti, Etiyopya'da bir halk devrimi gerçekleşti. Burjuvazinin sözcüleri Romanya'daki kepazeliğin adına "devrim" koymuşlardı, çapulcuları "devrimci" diye anmışlardı. Aynı ağızlar Etiyopya'da on yıllardır mücadele eden ve iktidarı yığınların silahlı savaşıyla ele geçiren devrimcileri anarken devrimden sözetmekte hayli zorlanıyorlar.

Üçüncüsü; Mengisto "marksist" biliniyor, rejimi "sosyalist" diye anılıyordu. Geçmişte bu tür iddialar polemik konusu olabiliyordu, ama şimdi trajik bir mizahtan başka bir değer taşımıyorlar. Mengisto öyle bir "komünist"ti ki - burjuva basını yeni yazmaya başladı- iktidar koltuğuna otururken görünümü kurtarmak için bazı marksist formülleri alelacele ezberlemişti. Süper güçler arasındaki çekişmenin sağladığı olanaklar sayesinde iktidarı koruyan Mengisto'nun bu durumda, Sovyet yardımı kesilince, düşmesinde şaşılacak bir yan yok. İlginç olan, bugüne kadar bir çok Mengisto düştü ve yerini istisnasız burjuvazi doldurdu. Etiyopya'da tam tersi yaşandı. Karşı-devrim fırtınasının estiği bir dönemde sosyalizmi bizzat Etiyopya'nın halk güçleri bir kamburdan kurtarmış oldular. Burjuvazinin karalama kampanyası Etiyopya'nın gerçeklerine uymadı. Bu nedenle, burjuvazi Etiyopya'daki halk

devrimini basite indirgemek istiyor, kıtada sık sık yaşanan belirsiz değişimlere eşit kılmaya çabalıyor.

Diğer bir konu; Etiyopya devriminin dünya halklarına duyurulması! Burjuva basın ve yayın organları haberi ,"ABD isyancıların başkent Adis Ababa'ya girmeleri için yeşil ışığı yaktı" başlığı altında verdiler. Bu yöntem anlamlı bir tercihtir. Çünkü aynı gün Adis Ababa'da binlerce Etiyopyalı sokağa dökülerek, Amerikan aleyhtarı gösterilerde bulundular. Bugüne kadar Sovyetler Birliği'nin geri çekildiği her yerde istisnasız ABD boşluğu doldurdu. Etiyopya'da S. Birliği'nin kıdemli bir müttefiği devrilirken, ABD'nin nöbeti devralmasının koşulları yoktu. ABD devrimi içten saptırma fırsatı bulamadığı gibi ona karşı çıkma, engelleme olanaklarından da yoksundu.

ABD'nin bu alışılmadık duruma uyarlamaya çalıştığı taktik iki boyuttan oluşuyor. İlkin kısa vadeli hesapları var. Engel olamadığı devrime olumlu bakıyormuş havası vermesi, devrimcileri desteklediği imajını yayması, Etiyopya devrimine gölge düşürmek, onu zan altında bırakmak amacına hizmet ediyor. ABD emperyalizmi güçlü iletişim organları aracılığıyla bu ikiyüzlü propagandayı dünya ölçüsünde hızlandırıyor. "Bu yöntemle Etiyopya devrimini gözden düşürmeye, dünya devrimcilerine çarpık imajlar göndermeye çalışılıyor, psikolojik bir sabotaj deneniyor. Etiyopya devriminin başka halklara cesaret veren bir faktör olması engellenmeye çalışılıyor.

Taktiğin ikinci boyutu, daha uzun vadeli bir hesaba dayanıyor. Etiyopya oldukça fakir bir ülke. Dünya kapitalist sisteminin dışına çıkması sistemi hiçbir biçimde sarsmaz. 5 milyar dolar civarında dış borcu var, ödemeyi reddetmesi mali kuruluşları endişelendirmez, sadece sembolik bir değer taşır. Kişi başına düşen gayrisafi milli hasıla 120 dolar. Şu anda 7 milyon insan açlıktan ölme tehlikesi ile karşı karşıya. Bu durumda kapitalist dünya ve özellikle de onun jandarması ABD emperyalizmi, bu ülkenin ekonomik güçlüklerini kullanarak devrimi boğmayı, süreci tersyüz etmeyi düşünüyorlar. Belki ilk dönemde yardımlar, hibeler yaparak mevcut iktidarı "ayartmayı" deneyeceklerdir. Fakat umduklarını bulamayınca ekonomik ambargo uygulamaktan hiç kaçınmayacaklardır. Bu politikanın uygulandığı en canlı örnek Küba'dır, ilk girişimler sonuç vermeyince başlatılan ambargo ve abluka otuz yıldır tüm katılığı ile devam ediyor.

Etiyopya devrimi daha ilk günlerini yaşıyor. Yaşadığımız tarihi bağlamda manevi yönden büyük bir değere sahip olmakla birlikte, akibeti ve sonuçları hakkında şimdiden kesin şeyler söylenemez. Devrimci Demokratik Halk Cephesi içinde marksist olmayan gruplar da mevcut. Her ne kadar Etiyopya devrimi uluslararası düzeyde olumlu bir yankı yarattıysa da, dünya burjuvazisinin "sosyalizm bitti" yaygaralarını tuzbuz ettiyse de, sürecin yön değiştirdiği elbette iddia edilemez. Etiyopya dünyanın en fakir dört ülkesinden birisi. Bu nesnel durum devrimin sürecini belirlemede en büyük etken olacaktır.

Cezayir'de iktidar...

(Baştarafı s.43'de)

Bu çekişmede iştahları kabaranlar emperyalistlerdir. Çünkü şemanın bozulmaması durumunda, her halükarda onlar kazançlı çıkacaklardır. Sürecin şimdiki seyri ve UKC'nin izlediği strateji emperyalistlerin beklentilerine tekabül ediyor. Ve bu nedenden dolayı, Cezayir'de şiddet kullanımına ve terör uygulanmasına emperyalist çevreler, uluslararası mali kuruluşlar ve çokuluslu tekeller hoşgörüyle bakıyor, rahat davranıyorlar.

C. K.

Kağıthane'de işçi eylemi

(Baştarafı s.12'de)

mak için her yıl hacca gittiğini düşündürebilmiştir. "Din kardeşliği" ile patronun her türlü baskısına boyun eğmenin yerini, sermayedarlara karşı işçi sınıfı olarak birleşme ve mücadele etme fikri almıştır.

Hasel grevi ve eylemleri üzerine tüm devrimciler ve ileri işçiler dikkatle düşünmelidirler. İktisadi bunalımın bugünkü boyutları, en geri fabrikalardaki işçileri eyleme itebilmektedir. Ötesi sınıf dayanışmasını hayata geçirmektir. Tek tek işçilerle din, mezhep tartışması yerine, onlarla sermeya sahiplerine karşı işçi sınıfı olarak birleşmek ve mücadele etmek fikri ve eylemiyle bütünleşmek biricik doğru yoldur.

Bu somut deney yeni dönemde gelişen sınıf eylemlerinin ufkunu görebilmek açısından da önemlidir.

K.Y.

Cezayir'de iktidar oyunları

Cezayir'in kurtuluşu toplum yaşamında köklü bir dönemeç oluşturdu, yeni bir süreç başlattı. Kurtuluş savaşının oluşturduğu dönemeç Cezayir toplumuna her şeyden önce ulusal bir kimlik, siyasi bir bağımsızlık sağladı. Fakat başlatılan yeni sürecin salt ulusal nitelikte olması kurtuluş savaşıyla açılan perspektifin kısa süre içinde kısırlaşıp, körelmesi ile sonuçlandı. Bu nedenledir ki Cezayir'de, halen iktidarda olmasına rağmen, Ulusal Kurtuluş Cephesinin (UKC) tarihi misyonu çoktan bitmiştir, yapabileceği ve önerebileceği hiçbir şeyi kalmamıştır. '60'lı yıllarda itici, ilerletici bir kuvvet iken bugün artık gerici, tutucu, yoz bir idare mekanizmasına dönüşmüştür. Mevcut iktidar uzun yıllar kurtuluş savaşının mirasını kullanarak ayakta kaldı. Bu mirasın erozyona uğramasına paralel olarak bir diktatörlüğe dönüşen UKC iktidarı, toplumu siyasi, ekonomik ve sosyal bir çıkmaza soktu.

Klasik sömürge konumundan görkemli bir zaferle sıyrılan Cezayir bugün modern bağımlılık ilişkiler ağında debeleniyor. UKC bu ilişkileri bir üst düzeye sıçratma, ülkenin zenginliklerini uluslararası tekellere, mali kuruluşlara açıktan pazarlama çabası içinde. Ekonominin "açılımı" ile kastedilen budur. Kamulaştırılmış sektörlerin özel sektöre devredilmesi ile Cezayir burjuvazisi çok uluslu tekellerin desteğini almayı, uluslararası ittifaklarla konumunu sağlamlaştırmayı hedefliyor.

IMF'nin, Dünya Bankasının katı reçetelerinin uygulanabilmesi için, UKC makyavelist bir politika izliyor. Ekim 1988'deki patlamayı korkunç bir şiddetle bastıran UKC hemen ardından anayasa değişikliği, referandum, çok partili sistem ve IMF'nin dayattığı ekonomik reformlar paketini devreye soktu. Böylece toplum şiddet ve terörle sindirilip sersemleştirilince reformlar paketini apar topar kabul ettirmenin ortamı sağlanmış oldu. UKC'nin bu yöntemi ona sadece reformları yürürlüğe sokma fırsatı sağlamakla sınırlı olmadı, aynı zamanda ilerici, devrimci toplumsal muhalefetin ezilmesinin ve istenen güçlere ise "resmi muhalif" statüsü kazandırmanın olanağını da verdi.

Bu güçlerin başında İslami Selamet Cephesi (İSC) geliyor. UKC bu gerici ve çağdışı gücü kendine tek muhatap seçmekle iktidarı koruma olanakları kazanacağını hesaplıyor. Toplumu kendisi ve İSC arasında zorunlu bir tercih yapma durumunda bırakıyor. UKC toplumsal hoşnutsuzluğu kendi potasında eritebilmek için, dinci gericileri Cezayir toplumuna karşı bir tehdit ve santaj silahı olarak kullanıyor. Son yerel seçimlerde bu hesap tutmadı ve İSC belediyelerde çoğunluğu sağladı. Fakat İSC'nin belediyelerdeki bir yıllık icraatı ve Körfez savaşındaki tavrı onun etkinliğini önemli ölçüde kırdı, toplumda tepkiler yükselmeye başladı. Zira İSC Suudi Arabistan tarafından finanse edildiği için yönetimi Körfez savaşında tavır belirlemekte güçlük çekerken, Cezayir halkı ve İSC'nin tabanı Irak halkı ile dayanışma gösterilerine başladı. Dolayısıyla İSC yeniden etkinlik kazanmak amacıyla iktidara karşı tavrını radikalleştirerek toplumun beklentilerine denk düşen taleplere sarıldı, genel grev çağrısında bulundu. Cezayir işçi sınıfı mollaların oyununa gelmeyince, genel grev girişimi fiyasko ile sonuçlandı. İşte o zaman gerek UKC gerek İSC için ufukta beliren tehlike, sosyal muhalefetin başka kanallara akarak, kendilerinin denetiminden çıkma ihtimali oldu.

Bu bağlamda İSC insiyatifi elden kaçırmamak ve güçlükler içinde kıvranan iktidardan taviz koparmak için, ehven-i şer bir mantıkla bilinen bilek güreşini başlattı. Eğer zor kullanılmasaydı, İSC'nin, sınırlı fanatik tabanı dışında, kitleleri seferber etme şansı yoktu, tecrit olma tehlikesiyle karşı karşıyaydı. UKC iktidarı ise, tıpkı Ekim 1988'deki gibi gücünü yeniden ispatlama, egemenliğini onarma, İSC'nin eylemini bahane ederek topluma gözdağı verme ve başka reformlar gerçekleştirme fırsatına kavuşma hesabmdaydı. UKC bu fırsatı sözde kendi çıkarları açısından kullanmayı ihmal etmedi, ama yaptığı sert çıkıştan sonra İSC'nin tüm siyasi taleplerini de kabul etmek zorunda kaldı. UKC'nin İSC'ye sunduğu bu başarı gerici, dinci akımın yeniden güç, değer ve itibar kazanmasını kolaylaştıracaktır.

Cezayir'de oynanan bu iğrenç iktidar oyunları, bu ülke halkını (geçmiş kazanımlarının kaybı bir yana, ki o mirastan pek bir şey kalmamıştır) kötü bir ikilemle baş başa bırakacaktır; ya ulusal zenginliklerin çok uluslu tekellere açıktan ve sınırsız peşkeşi, ya da bir mollalar cumhuriyeti!

(Devamı s.42'de)

Sermaye iktidarının kitle hareketini boğmak ve devrimcileri fiziken yok etmek amacının ifadesi "Anti-Terör" yasasına karşı çeşitli cezaevlerinde ve demokratik kitle örgütlerinde sürdürülen açlık grevleri yaygılaşıyor. Aşağıda Buca Cezaevi devrimci tutuklularının başlattıkları açlık grevine destek çağrıları olan "Kamuoyuna!" başlıklı bildiriyi yayınlıyoruz.

Anti-Terör Yasası, işkence ve terörün anayasasıdır

Bilindiği gibi 8 Nisan 1991'de Anti-Terör adı altında bir yasa çıkarıldı. Bu yasa Türkiye tarihinde eşine ender rastlanan çağdışı bir özelliğe sahiptir.

* Birinci özelliği; yükselme seyri izleyen işçi eylemliliklerini, ulusal ve sosyal kurtuluş mücadelesini, devrimci-demokrat, yurtsever hareketleri ezmek, boğmak, pasifize edebilmek için çıkarılmış olmasıdır.

* İkinci özelliği ise, bugüne kadar yüzünü gizlemeye çalışan siyasi iktidarın yüzündeki maskesini tümüyle çıkarıp atması, işçi-emekçi, kısacası tüm halka karşı olduğunu açıkça ortaya koymasıdır.

* Devrimci uyanış ve başkaldırı dalgasının yükselme sürecine girmesi karşısında paniğe düşen egemen güçler, "Anti-Terör Yasası" adı altında egemenliklerini yeni bir biçimde devam ettirmek, öteden beri estirdikleri baskının, terörün dozajını artırmak ve boyutlandırmak amacındadırlar.

* Bu anlamda "Anti-Terör Yasası" özelde bir devlet terörünün yasallaştırılması, işkencenin, baskının meşru hale getirilmesi, genelde ise işkencenin anayasasıdır. Bu yasayla Ankara'da Birtan Altunbaş, İmran Aydın'ı; İstanbul'da Yusuf Erişti ve diğer devrimci, yurtsever insanları, Kürdistan'da yaşanan toplu katliamları gerçekleştirenler korunmaya alınıyor, yeni katliamlar yapmaları teşvik ediliyor ve işkence yasallaştırılıyor. Ayrıca devrimci-demokrat basın susturulmak isteniyor. Kitlesel tutuklamalarını, sokak ortasında toplu infazların ortamı hazırlanıyor.

* İzmir'de Faruk Bayrakçı, Olcay Uzun, İstanbul'da Hatice Dilek, İsmail Oral'ın katledilmesinde devrimciler yargı önüne dahi çıkarılmadan, anında infaz yöntemiyle katlediliyorlar.

Anti-terör yasası 1 Mayıs işçi bayramını kutlayanların gözaltına alınıp, işkencelerden geçirilerek zindanlara doldurulmasında olduğu gibi, kitlesel tutuklamaları da gündeme getiriyor.

* Bu yasanın çıkmasıyla birlikte cezaevindeki faşist katiller serbest bırakıldı, yeni katliamlar yapmaları için sokaklara salındılar. Devrimci, demokrat, yurtseverlerin ise yaşam koşulları daha da ağırlaştırılarak içerde tutuldular. Şimdi buna yenileri de eklenerek, kanlar, canlar, sakatlamalar pahasına elde edilen haklar budanmak, ülke bir hapishaneye, hapishaneler ölüm hücrelerine, canlı mezarlıklara, tabutluklara dönüştürmek, gözlere bandaj, dillere kilit, düşüncelere dinamit koymak korku, yılgı, teslimiyet, ihanet, sömürü, zulüm, ırkçılık ve baskıyı yaşam biçimine dönüştürmek, savunma hakkı tümüyle ortadan kaldırılmak isteniyor.

* Nitekim "Anti-Terör Yasası" ile birlikte, cezaevlerindeki açık görüşler kaldırıldı. Normal görüşlere sınırlamalar getirildi. Bununla da yetinilmedi, demokratikleşme adı altında "141-142. maddeler kaldırıldı" denilerek, halk kandırılmaya çalışılırken, aynı mantık "Anti-Terör Yasası"na katlamalı olarak kondu.

* Ancak ne yaparlarsa yapsınlar, hiçbir yasa işçi sınıfı, Türk ve Kürt emekçi halklarının haklı mücadelesinin önüne geçemeyecektir. Ezilen halkımız bu yasaya daha fazla katlanamayacaktır. Burjuvaziye gerekli dersi verecektir.

* Bizler bu amaçla "Anti-Terör Yasası"nı, cezaevlerinde uygulamaya konulan açık görüş yasaklarını, provokasyon çabalarını, hak gasplarını, ülke genelinde yaygınlaşan işkence olaylarını, işten çıkarmaları, katliamları protesto etmek için bir haftalık açlık grevine başladık. Bu sadece bir uyarıdır. Biz devrimci tutsaklar can bedeli pahasına kazanılan haklarımızın iktidar tarafından gaspedilmesine seyirci kalamayacağız.

* Bu nedenle yüreğinde insan, yurt, emek sevgisi olan, insana, insan haklarına saygı duyan, baskıya, işkenceye karşı olan, yüzü kızarmadan "insanım" diyebilen herkesi eylemimizi desteklemeye, "Anti-Terör Yasası"nı boşa çıkarmak için seslerini yükseltmeye çağırıyoruz.

Düzgün Bulat H.Hüseyin Kaner Nevzat Kalaycı S. Şimşek Haydar Kürekçi A.Öztürk